

Άκουτε τή Φωνή τῆς Ἐκκλησίας
89,5 στῶ FM

Ὁ ραδιοφωνικός σταθμός τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σᾶς ἐνημερώνει ὑπεύθυνα καί σᾶς ψυχαγωγεῖ πνευματικά, ὀρθόδοξα καί ἑλληνικά

Ἡ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κυκλοφορεῖ κάθε μῆνα
Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Τό πλούσιο σέ θέματα ἑλληνορθόδοξης πνευματικότητας, λειτουργικῆς ζωῆς καί πληροφόρησης τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου περιοδικό

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΙΑΣΙΟΥ 1, 115 21 ΑΘΗΝΑ

ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΕΤΟΣ Β' (26ο) - ΑΡΙΘΜ. ΦΥΛ. 24 ● ΜΑΡΤΙΟΣ 2002

ΘΕΜΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Ἡ διδασκαλία τῶν Θρησκευτικῶν στά σχολεῖα

Ἐξεδήμησε ὁ Κερκύρας Τιμόθεος

Με προεξάρχοντα στήν ἐξόδιο ἀκολουθία τόν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο, κηδεύθηκε τήν Τρίτη 19 Μαρτίου, ἀπό τόν Ἱ. Μητροπολιτικό Ναό Ὑπεραγίας Θεοτόκου Σπηλαιώτισσης Κερκύρας, ὁ ἐκλιπών Μητροπολίτης Κερκύρας, Παζῶν καί Διαποντίων Νήσων κυρός Τιμόθεος (φωτ.). Ἡ τοπική αὐτοδιοίκηση ματαίωσε τίς ἀποκρίτικες ἐκδηλώσεις τῆς Κυριακῆς σέ ἐνδειξη πένθους γιά τόν ἀδόκητο θάνατό του. Ἡ κηδεία του ἦταν πάνδημη καί παρέστησαν ὅλες οἱ ἀρχές τοῦ Νομοῦ. Ὁ ἐκδημήσας Μητροπολίτης ἦταν μέλος τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου.

Ἀπό 9 ὡς 12 Μαΐου 2002 στό Κολυμπάρι Χανίων

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΠΕΤΡΟΣ:

Ἡ Ἑλλάδα δέν ἐνισχύει τό Πατριαρχεῖο

Ἀποστολή στήν Ἀλεξάνδρεια:
Ι.Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

Πολύ ἐνδιαφέρουσες ἦταν οἱ ἀποφάσεις καί τά πορίσματα τῶν ἐργασιῶν τῆς Γραμματείας τῆς Διεθνούς πλέον Διακοινοβουλευτικῆς Συνέλευσης Ὁρθοδοξίας, πού συνήλθε ἀπό τίς 28 Φεβρουαρίου ὡς τίς 3 Μαρτίου στήν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου ὑπό τήν προεδρία τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα τῆς κ. Στέλιου Παπαθεμελῆ. Σ' αὐτήν ἔλαβαν μέρος ὡς παρατηρητές Ὁρθόδοξοι βουλευτές ἀπό τήν Παλαιστίνη, τόν Λίβανο, τήν Αὐστραλία, τόν Καναδά κ.ἄ. χώρες, πού θά μετέχουν πλέον ὡς τακτικά μέλη ἀπό τήν προσεχῆ Γενική Συνέλευση τῆς Διακοινοβουλευτικῆς, πού θά πραγματοποιηθεῖ ἀπό 28 ὡς 30 Ἰουνίου 2002 στό Βουκουρεστί, μέ θέμα «Παγκοσμιοποίηση καί Ὁρθοδοξία». Προηγούμενος, ἀπό 9 ὡς 12 Μαΐου 2002 στήν Ὁρθόδοξη Ἀκαδημία Κρήτης (Κολυμπάρι Χανίων) θά λάβει χώραν πολύ σημαντική Συνάντηση ὑπουργῶν Παιδείας καί Προέδρων καί μελῶν Κοινοβουλευτικῶν Ἐπιτροπῶν Παιδείας, μέ θέμα τή διδασκαλία τῶν Θρησκευτικῶν στά Σχολεῖα καί ἄλλων μελῶν τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς τῆς Διακοινοβουλευτικῆς.

Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Πέτρος.

Στή Θεσσαλονίκη, ἐξ ἄλλου, ἀπό 26 ὡς 29 Σεπτεμβρίου, θά ὀργανώσει Συνέδριο μέ θέμα τίς «Θρησκείες ὡς παράγοντα εἰρήνης στόν 21ο αἰῶνα», μέ τή συμμετοχή προσωπικοτήτων ἀπό τίς μονοθεϊστικές θρησκείες, τηλεδιάσκεψη κ.λπ.

Οἱ ἐργασίες τῆς Γραμματείας τῆς Διακοινοβουλευτικῆς στήν Ἀλεξάνδρεια ἔληξαν μέ τή Θεία Λειτουργία στόν Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Σάββα, στήν ὁποία προέστη ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πάπας καί Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ. Πέτρος περιστοιχίζομενος ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Πηλουσίου κ. Εἰρηναῖο καί τόν Θεοφ. Ἐπίσκοπο Νειλουπόλεως κ. Γεώργιο καί τόν Ἱερό Κλήρο.

Λεπτομέρειες σελ. 5

Δπ∞Β∞ΣΔθ

Κέντρο
Στηρίξεως
Οικογενείας
Ἀρχιεπισκοπῆς

➤ ΣΕΛ. 4

Τά ζῶα στόν
Ἀκάθιστο

➤ ΘΕΟΔ. ΨΑΡΙΩΤΗ

➤ ΣΕΛ. 11

Ἡ ἐλευθερία
τῶν ἐνθέων

➤ Ἀρχ. Κ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

➤ ΣΕΛ. 3

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Παράμετροι
ἀσκήσεως τῶν
φυσικῶν
ἐπιστημῶν
στή βυζαντινή
Ἀνατολή

➤ Καθηγ. ΕΥ. ΒΑΡΕΛΛΑ

➤ ΣΕΛ. 6

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ

Οἱ Πατριάρχες
τοῦ Γένους
Θυσία στόν
βωμό τῆς
Ἐλευθερίας του

➤ Τοῦ Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

➤ ΣΕΛ. 8

ΡΑΓΔΑΙΑ ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Τό Βατικανό ἰδρύει «προβίντσες» στις ἐπαρχίες τῆς Ὁρθόδοξης Ρωσικῆς Ἐκκλησίας...

Τήν παραμονή ἀκριβῶς πού ἐπρόκειτο νά πραγματοποιηθεῖ ὁ ἐπόμενος γύρος τῶν ἐπίσημων διαπραγματεύσεων μεταξύ τῆς Ὁρθόδοξης Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς, ἡ δεύτερη ἔλαβε τήν ἀπόφαση, πού ἀνακοίνωσε μάλιστα ὁ ἴδιος ὁ Πάπας Ἰωάννης - Παῦλος ὁ Β', «νά ἀναβαθμίσει τό καθεστῶς τῶν διοικητικῶν δομῶν» τῆς στό ἔδαφος τῆς Ρωσίας, «στό ἐπίπεδο τῶν ἐπαρχιῶν». Ἦδη τό Βατικανό ἄρχισε στά ἔγγραφα του νά

ὀνομάζει τά ρωσικά ἐδάφη «προβίντσες» («ἐκκλησιαστικές περιοχές») ἐπικεφαλῆς τῶν ὁποίων θέτει Μητροπολίτες!

Μέ δήλωση τοῦ Μακαριότατου Πατριάρχη τῆς Μόσχας καί πάσης Ρωσίας Ἀλεξίου καί τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξης Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἐκφράσθηκε ἐντονότατη διαμαρτυρία καί ἀντίθεση γιά τήν «τετελεσμένη», ὅπως χαρακτηρίζεται, αὐτή ἀπόφαση, ἐνώ ὅπως τονίζει, «τέτοια ζητήματα χρειάζεται νά συζητοῦνται ἐκ τῶν προτέρων». Τό «βῆμα αὐτό» κατα-

Ὁ Πατριάρχη Μόσχας Ἀλέξιος.

γράφει στή δήλωση «ὡς μή φιλικό» καί θεωρεῖ ὅτι «ὑπονομεύει τίς προσωπικές θελίωσεις τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν». Σύμφωνα μέ τή δήλωση τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας αὐτή εἶναι μιά προκλητική ἐνέργεια κατά τῆς Ὁρθοδοξίας:

Ὁ Πάπας Ἰωάννης - Παῦλος ὁ Β'.

«Ἡ ἴδρυση στήν Ρωσία τέτοι-ας Ἐκκλησίας στήν πραγματικότητα ἀποτελεῖ πρόκληση γιά τήν Ὁρθοδοξία, ἡ ὁποία ἔχει βαθιές ρίζες στό ἔδαφος τῆς χώρας ἐδῶ καί πολλούς αἰῶνες. Αὐτό δέν ἔχει ξανασυμβεῖ στήν ἱστορία τῆς χώρας μας.

Λεπτομέρειες σελ. 5

Είκοσιένα, παράδοση και Μακρυγιάννης

Αύτος ο μήνας, ο πρώτος της άνοιξης, ο Μάρτης, πού τα τελευταία χρόνια δέν είναι πιά και τόσο γδάρτης μά κλέβει από τά λούλουδα και τίς μυρουδιές του Άπριλομάη, έχει γιά μάς τούς Έλληνες αναμνήσεις πολλές. Είναι φορτωμένος μέ τίς ελπίδες και τά όνειρα άμέτρητων γενεών, πού έζησαν στή σκοτεινιά της σκλαβιάς. Τουτός ο μήνας σήμανε σχεδόν πρίν δύο αιώνες τήν άνοιξη γιά τήν πραγμάτωση τών έθνικών όνειρών, σήμανε τήν έναρξη της Έπανάστασης, της Άνάστασης του Γένους.

Δέν θέλω νά θυμηθώ τό αίμα και τούς έξανδραποδισμούς. Λέγονται κατά κόρον κάθε χρόνο τόσα πολλά πού συχνά χάνεται τό μέτρο, και πρός τά πάνω και πρός τά κάτω. Θέλω νά σταθώ σέ κάτι γιά τό όποιο πολός λόγος γίνεται τόν τελευταίο καιρό. Γιά μία συμφορά πού θρήκε τήν Άθήνα πρίν τρεις σχεδόν αιώνες. Γιά μία συμφορά πού θρήκε τήν ανθρωπότητα και τόν πολιτισμό πρίν τρεις σχεδόν αιώνες. Έννωώ τή σύλληψη του Παρθενώνα και τών άλλων μνημείων της Άκρόπολης από τόν άπεσταλμένο –πρεσβευτής στην Κωνσταντινούπολη ήταν τότε– της Μ. Βρεταννίας, τόν λόρδο Έλγιν.

Είπαν πώς τά Μάρμαρα του Παρθενώνα πάρθηκαν γιά νά προφυλαχτούν και πρίν λίγα χρόνια έγινε πάταγος από τίς αποκαλύψεις πώς τή δεκαετία του 1930-1940, τά έργα πού μαζί μέ τό σύνολο του ναού της Άθηνάς στην άρχαία Άκρόπο-

λη της Άθηνάς συμβόλιζαν τό άνώτατο αγαθό μιάς εύνομούμενης πολιτείας, τή δημοκρατία, πανανθρώπινο ιδανικό, πού σκληρά προσβλήθηκε και άναίσχυντα καταρρακώθηκε από τόν Έλγιν, αυτά λοιπόν τά έργα έπαθαν άκόμα πιό φρι-

πώληση ενός πανέμορφου και καλοδιατηρημένου αγάλματος μέ κάποιο ξένο, μαρτυρούν τή βαθειά γνώση και εκτίμηση ενός κατατρεγμένου λαού στην άρχαία κληρονομιά, στην προσφορά τών προ-

Στήν άκρη της πέννας

κτηή καταστροφή από εκείνους πού «άνελαβαν» νά τά προστατέψουν.

Κάποιοι σύγχρονοι του Έλγιν πού θέλησαν νά τόν ύποστηρίξουν είπαν πώς τότε οί Έλληνες δέν είχαν συνείδηση της αξίας αυτής τους της κληρονομιάς. Τό έπαναλαμβάνουν και κάποιοι συμπατριώτες τους σήμερα πού λένε πώς δέν μπορούμε νά τά «φυλάξουμε» όπως πρέπει. Και τότε και τώρα ψεύδονται. Περιηγητές της εποχής μαρτυρούν πώς δέν βρίσκονταν εργάτες γιά τήν άπόσπαση τών γλυπτών. Ο θρύλος της Κόρης, της Καρυάτιδος πού κλάπηκε και οί άδελφές της θρηνούσαν τή νύχτα, άπηχει τόν πόνο και τήν όδύνη τών έξαθλιωμένων κατοίκων της τότε Άθηνάς. Και λίγο άργότερα, τά λόγια του Μακρυγιάννη σέ κάποιους στρατιώτες, πού διαπραγματεύτηκαν τήν

γόνων του στόν πολιτισμό της ανθρωπότητας.

Στίς ήμέρες μας πού έχει γίνει συρμός νά επικρατεί ή γνώμη πολλών άσχετων σέ θέματα ειδικά, άκούγονται πολλά, άστεία και τραγικά τόσο γιά τήν άρχαία Έλλάδα, τή θρησκεία και τόν πολιτισμό της, όσο και γιά τήν Όρθοδοξία, τό Βυζάντιο, τήν Έπανάσταση και τούς πρωταγωνιστές του 1821. Όλα αυτά όμως είναι

άλληλένδετα. Παράλληλα, μέ τήν τεράστια «τρύπα» πού έδω και άρκετές δεκαετίες έχει άνοίξει στην Παιδεία μας και ή «καλλιέργεια» έξαρτάται από τήν τηλεόραση και τίς πορνοφυλλάδες, πολλά είναι πού παρεξηγούνται και κατ' άρχάς και κυρίως αυτό πού συνιστά ό όρος παράδοση, πού φαίνεται πώς και ό πρωθυπουργός της χώρας άγνοεί. Παράδοση είναι τό πνεύμα πού άπηχούν

τά γλυπτά του Παρθενώνα. Παράδοση είναι οί θρύλοι πού τόν άχό τους αντιβουούν οί τρούλλοι της Άγια-Σοφιάς. Παράδοση είναι ή θυσία του Πατριάρχη Γρηγορίου του Ε', τά κατορθώματα του Άθέρωφ, τό έπος του Σαραντά και όσα συνδέονται και εκφράζονται μέ αυτά. Παράδοση είναι και οί Όλυμπιακοί Άγώνες, γιά τούς όποιους προετοιμαζόμαστε πυρετωδώς και πού μακάρι νά στεφθούν μέ άπόλυτη επιτυχία, γιατί όσο κι άν ή έμπορευματοποίηση καιροφυλακτεί, ύπάρχει πάντα περιθώριο τό «άρχαίο πνεύμα, τό άθάνατο» νά λάμψει και πάλι στην Οίκουμένη.

Όμως, όλα αυτά άς γίνουν συνείδηση του καθενός. Έτσι θά μπορούμε νά αντίτάξουμε στόν πρωθυπουργό της Μ. Βρεταννίας πώς αυτά τά μάρμαρα είναι κομμάτι από τήν παράδοσή μας και γι' αυτό όφείλουν νά μάς τά επιστρέψουν. Και προπάντων νά μή λησμονούμε αυτό πού έλεγε ό Μακρυγιάννης, πώς: «Η πατρίδα του κάθε ανθρώπου και ή θρησκεία είναι τό πάλν και πρέπει νά θυσιάζει και πατριωτισμό και νά ζει και αυτός και οί συγγενείς του ως τίμιοι άνθρωποι εις τήν κοινωνία. Και τότε λέγονται έθνη όταν είναι στολισμένα μέ πατριωτικά αισθήματα» τό αναντίον λέγονται παλιόψαθες τών έθνών και θάρος της γής». Μπορούμε νά χορέψουμε τσάμικο χωρίς φουστάνελλα και τσαρούχια, χωρίς λεβεντιά, πού σημαίνει «Έλλάδα κλεισμένη στην ψυχή μας», όχι!

A. I. X

Ίερός Ναός Ταξιαρχών Κλειστού Εύρυτανίας

Κύριε Διευθυντά,

Ο Ίερός Ναός Παμμεγίστων Ταξιαρχών είναι κεντρικός ναός κτισμένος στην πλατεία του συνοικισμού Μεσοχωρίου, όπου ήταν και ή έδρα της πρώην Κοινότητας Κλειστού Εύρυτανίας (Δήμος Φουρνά).

Τό χωριό μας είναι ένα μικρό όρεινό χωριό, πού κατοικείται από λίγους μόνιμους κατοίκους, κυρίως μεγάλης ηλικίας. Η εκκλησία μας είναι μία ιστορική εκκλησία πού είχε θεμελιωθεί στα έρείπια Μονής πού χρονολογείται από τόν 14ο αιώνα. Στή συνέχεια επί Τουρκοκρατίας καταστράφηκε από φωτιά και ξαναχτίστηκε στό ίδιο σημείο, τό 1776. Άτυχώς όμως τό 1966 καταστράφηκε από σεισμούς πού έγιναν στην περιοχή.

Μετά από πολλές προσπάθειες τών φτωχών κατοίκων από τό ύστέρημά τους κατορθώσαμε νά ξαναχτίσουμε τήν εκκλησία στή μορφή πού θλέπετε στή φωτογραφία. Ο Ναός άποτελεί μνημείο βυζαντινού ρυθμού άπόλυτα έναρμονισμένο μέ τό τοπίο και τήν παράδοση του τόπου και στεγάζει ιερά λείψανα Άγίων και ιερά Κειμήλια.

Σήμερα ό Ναός έχει ανάγκη στέγης γιατί μέ τίς ιδιάζουσες καιρικές συνθήκες της περιοχής, ή ύπάρχουσα όροφή έχει διαβρωθεί, ένώ έκκρεμούν και άλλες εργασίες γιά τήν τελειοποίησή του (άγιογράφιση κ.λπ.).

Στήν προσπάθειά μας νά εξασφαλίσουμε οικονομικούς πόρους γιά τήν τακτοποίηση τών παραπάνω βασικών αναγκών γιά τήν ύπαρξη του Ναού, παρακαλούμε γιά τή γνωστοποίηση του Άρ. Λογ/σμού: 474/296003/65 ΕΤΕ γιά όσους δύνανται και έπιθυμούν νά ένισχύσουν τό έργο.

Σας εύχαριστούμε έκ τών προτέρων
Γιά τό Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ναού
Ο Πρόεδρος
Ίερέας ΠΑΝ. ΜΑΡΚΟΥΣΗΣ
Τά μέλη της Έπιτροπής

«Χριστιανική Φοιτητική Κίνηση Αγάπης»

Τά ψέματα και οί άλήθειες

Κύριε Διευθυντά,

Θά ήταν συνηθισμένο γιά έναν άνυποψίαστο φοιτητή νά ακούσει γιά τόν Χριστιανισμό και τήν άιώνια ζωή στόν χώρο του Πανεπιστημίου. Μόνο πού στην έν λόγω περίπτωση τό «κήρυγμα» προερχόταν από μέλος μιάς προτεσταντίζουσας «κίνησης», της «Χριστιανικής Φοιτητικής Κίνησης Αγάπης».

Τό βασικό ζήτημα πού τέθηκε στην προσπάθεια αυτή προσηλυτισμού ήταν ή άιώνια ζωή. Μόνο πού ό τρόπος επίτευξης της διαφέρει ριζικά από τήν Όρθόδοξη θεολογία. Άρκει λοιπόν γι' αυτούς μόνο ή έσωτερική προσευχή του ανθρώπου μέ τόν Ίησου Χριστό και ή έσωτερική μετάνοια, χωρίς τή μεσολάβηση κανενός.

Κι έδω τίθεται ένα σαφές εκκλησιολογικό πρόβλημα: Φτάνει ή έσωτερική και προσωπική εύσέβεια γιά νά έλθει ή σωτηρία; Η Όρθόδοξη παράδοση σ' αυτό τό σημείο είναι καθαρά βασισμένη στό Σώμα Χριστού, τήν Εκκλησία. Η προσευχή λοιπόν είναι συλλογική υπόθεση έκτός από ιδιωτική. Άνθρωπος άλειτούργητος, όσο εύσεθής κι άν είναι, τίθεται έκτός Εκκλησίας, άφού όλα ξεκινούν από τόν Λόγο πού άποκαλύπτει τήν Άγία Τριάδα και άναφέρονται πάλι σ' αυτόν, στό Σώμα του, τήν Εκκλησία.

Έξ άλλου, είναι γνωστή ή Προτεσταντική θέση της μή παραδοχής τών μυστηρίων, παρεκτός του Βαπτίσματος και της Θείας Εύχαριστίας, τό όποία μάλιστα θεωρούν στην ουσία τελετές και όχι μυστήρια. Γι' αυτό τόν λόγο βρίσκουν φυσικό νά γίνεται ή μετάνοια μέ έσωτερική επικοινωνία ανθρώπου – Θεού. Δέν ύπάρχουν γι' αυτούς οί έννοιες πνευματικός πατέρας και μυστήριο της μετανοίας.

Έπομένως, ή άιώνια ζωή κατ' αυτά τά άτομα κερδίζεται χωρίς μετοχή στό Σώμα Χριστού, χωρίς μυστήρια και πολύ περισσότερο χωρίς όντολογική άνακαίνιση του ανθρώπου, ή όποια όμως προκύπτει όχι από τήν τήρηση τών έντολών, όπως αυτοί διακηρύσσουν, αλλά από τήν οικείωση και βίωση της έν Χριστώ ζωής.

Έγιναν πιστεύω κατανοητά τά βασικά σημεία διαφοράς της Όρθοδοξίας μέ τίς Προτεσταντικές αυτές κακοδοξίες. Και ό προσηλυτισμός του «διαφωτιστή» της Προτεσταντικής αυτής «κίνησης» έλπίζω νά μήν ξεγελάσει τά εύήκοα ώτα του εύσεβους αλλά πιθανόν άνενημέρωτου Όρθοδόξου φοιτητή.

Θεσσαλονίκη, 25-2-2002
Μέ τιμή
ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Φοιτητής Θεολογίας

ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

Ἡ ἐλευθερία τῶν ἐνθέων

Ἀπό τόν Ἄρχ. π. ΚΩΝ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ἡ ἐπί γῆς παρουσία τῆς Θεότητος περιγραφόταν κατά τὴν τρέχουσα «σκηνοθετική» ἀνθρώπινη ἀντίληψη, ὁ Υἱός καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ τέλειος Θεός ὁ «κενωθεὶς» καὶ εἰς «τέλειον ἄνθρωπον», θά παρουσιαζόταν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους - παρουσιαστές σέ τρεῖς κυρίως φάσεις: τὴ σάρκωση - γέννηση, τὴ μεταμόρφωση - ἀνάδειξη τοῦ τέλειου Θεοῦ στὰ ἀνθρώπινα μάτια στὸ Θαβώρ καὶ στὴν πλήρωση τῆς ἐπαγγελίας - θανάτωση ἐπάνω στὸ ἀτιμωτικό ὄργανο τῶν ρωμαϊκῶν ἐκτελέσεων. Ἄν δέ, αὐτὴ τὴ διαδρομὴ καλεῖτο νὰ τὴν παρουσιάσει τὸ σκηνοθετικὸ δαιμόνιο τοῦ τρέχοντος ἀνθρώπου, σίγουρα θά ἔδινε τὴν ἔμφαση στὴ σκηνὴ τῆς μεταμορφώσεως ἐπὶ τοῦ ὄρους Θαβώρ.

Ὅμως οὔτε ὁ Υἱός τοῦ Πατρός, οὔτε οἱ ἄνθρωποι εὐαγγελιστές, οὔτε ἡ διαχρονικὴ συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας ἔδωσαν ἐκεῖ τὸ βάρος τῆς ἀντιλήψεως τῆς λυτρωτικῆς πορείας τοῦ Θεοῦ - Λόγου.

Κυρίαρχη εἶναι ἡ Ἀνάσταση καὶ ἡ κατάρνηση τοῦ κράτους τοῦ Θανάτου πού ἀκολούθησε τὴ διέλευση τοῦ τέλειου Θεοῦ καὶ τέλειου Ἀνθρώπου, μέσα ἀπὸ τὸ κράτος τοῦ Θανάτου, γεγονός καὶ μόνο πού μπορούσε νὰ διαλύσει αὐτὸ τὸ κράτος. Ἦταν ἡ κάθοδος τοῦ Φωτός στὸν Ἄδη πού κατέλυσε τὸ σκότος τοῦ, ἀφοῦ στὸ Φῶς δέν χωρεῖ ἴχνος σκοτίας.

Ἡ «κένωση» τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς σαρκώσεως καὶ τῆς λήψεως μορφῆς δούλου τοῦ σκότους ἦταν ἡ ἀφετηρία γιὰ νὰ ὀλοκληρωθεῖ ἡ διὰ τοῦ Θανάτου κάθοδος τοῦ Θεοῦ στὸ βασίλειο τοῦ σκότους, ὥστε πρωτότοκος ὁ ἴδιος τῶν κεκοιμημένων νὰ ἀνατρέψει τὴν ἴδια τὴν οὐσία τοῦ θανάτου, τὸ σκότος, καὶ νὰ ἀποδομήσει ἔτσι τὴν ἐπικρατείαν του.

Ἡ σημερινὴ ἀνθρώπινη «σοφία», ὅσο κι ἂν εἶναι ἀτελής, δίνει μίαν εἰκόνα τῆς λυτρωτικῆς ἀλήθειας, ἀναφερόμενη στὴ φυσικὴ δύναμη τῆς Ἐνέργειας καὶ τοῦ Φωτός.

Ἡ ἐπιστήμη τῶν ἀνθρώπων ἀθέλητα ἀλλά ξεκάθαρα θεολογεῖ.

Ἡ θεολογικὴ ὀπτική

Ἡ θεολογικὴ ὀπτικὴ τρεχουσῶν πλέον ἀληθειῶν γιὰ τὸν καρτεσιανὸ ἄνθρωπο, τὸν ὀδηγεῖ σέ λυτρωτικὲς ἐρμηνείες πού προϋπῆρξαν τῆς διατύπωσης τῶν λογικῶν - ἐπιστημονικῶν ἐρωτημάτων.

Προϋπῆρξαν ὡς ἀποκάλυψις. Τὸ κακό, ἡ ἀπόκλιση ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς Ἐνέργειας καὶ τοῦ φωτός, δηλ. ἡ ἀμαρτία, ἔφερε τὸν θάνατο, δηλ. τὸ σκότος, τὴν κυριαρχία τοῦ Ἄδη.

Ἡ διέλευση τοῦ Θεοῦ, δηλ. τῆς πηγῆς τοῦ τελείου φωτός, ἀπὸ τὸν Ἄδη, διέλυσε τὸ κράτος τοῦ σκότους, διδάσκει ἡ Θεολογία.

Τὸ κακό δέν ἔχει αὐτοπαρξία. Ὑπάρχει καὶ κατανοεῖται μόνο ὡς ἀπουσία τοῦ καλοῦ. Εἶναι ἡ ἀποκόλληση ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς Ἐνέργειας, ἀπὸ τὸν ἄχρονο Δημιουργό καὶ ἡ ἀντιθετὴ πορεία ἀπὸ τὴν ἔνωση μὲ Αὐτόν.

Εἶναι δηλ. ἡ ἀδιέξοδη, ναρκισσιστικὴ προσκόλληση τοῦ δημιουργήματος στὸν... ἑαυτό του (!) γιὰ ἀντήληση ἐνέργειας καὶ ζωῆς, πού ἀφάλαῶς δέν εἶναι δυνατὸν νὰ

ὑπάρξει σάν ἀποτέλεσμα μιᾶς αὐτοερωτικῆς σχέσης.

Ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος πλάσθηκε γιὰ νὰ τελεῖ σέ συνεχῆ σχέση μὲ τὸν Δημιουργό, ὑπὸ ὄρους εἰκόνας καὶ ὁμοιώσεώς του, προκειμένου νὰ ἀντέχει τὴν ἐπαφή μὲ τὴν πηγὴ τοῦ φωτός πού ζωοποιεῖ ἀλλὰ ταυτόχρονα καὶ καταλύει κάθε εὐτελέστερο ὑλικό, ὁ καρπὸς τῆς γνώσεως, δηλ. ἡ αὐτοερωτικὴ χρῆση τῆς ἰκανότητάς του νὰ ἐπιλέγει ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ νὰ ἀμφισβητεῖ γιὰ νὰ ἀντιλαμβάνεται πέραν τῶν δεδομένων ὀρίων, ἦταν ἡ αὐτοπαγίδευσή του σέ πορεία ἀντίθεσης πρὸς τὴν Ἐνέργεια καὶ τὴν Ζωή, ἡ ὁποία νομοτελειακά εἶναι πορεία πρὸς τὴν ἀνυπαρξία Ἐνέργειας, πρὸς τὴν παγωνιά τοῦ θανάτου.

Ὁ ἄνθρωπος, βασιλεύς, μυσταγωγὸς καὶ κορωνίδα τῆς κτήσης, ἀποξενωμένος πιά ἀπὸ τὸν Θεό, ἐξέπεσε σέ μέρος τοῦ βασιλείου τὸ ὁποῖο τοῦ ἐδόθη. Ὁ κύριος, κατὰ νομὴν, ἔγινε ἐλάχιστο μέρος τῆς παρασχεθείσης σ' αὐτὸν ἰδιοκτησίας καὶ ἐξέπεσε τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς, ταυτισθεὶς μάλιστα μὲ ἕνα εὐτελὲς συστατικὸ τῆς πρώην ἐπικρατείας του, τὸ χῶμα.

Ἡ «γνώση» τοῦ αὐτο-«θεωμένου» πτωτικοῦ πλέον ἀνθρώπου, τοῦ ἀποπειρωμένου νὰ ὑπεξαιρέσει τὴν φύση τοῦ Δημιουργοῦ του, τὸν παρέδωσε στὴν φθορὰ καὶ τὴν σταθερὴ πορεία πρὸς τὸ σκότος, ὑπὸ τὴν ἀδυναμία του πλέον νὰ συνοικεῖ μὲ τὸ Φῶς.

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἄνθρωπος - Κάιν ἀρνεῖται τὴ συνάντησή μὲ τὸν Δημιουργό καὶ κρύπτεται. «Νοιώθει τὴν ἐξουσία (πού ὡς ψευδαίσθηση ἀπέκτησε διὰ τῆς παρακοῆς - λιποταξίας) πάνω του, σάν ροῦχο γίγαντα σέ ἄνοο κλέφτη», ὅπως λέει αἰῶνες ἀργότερα στὸν «Μάκβεθ» τὸ ὁ Σαίξπηρ.

Αὐτὸς ὁ ἐξουσιαστικὸς μανδύας τοῦ γίγαντα πού ἀποπειρᾶται νὰ φέρει ὁ κλέφτης νάνος τὸν ἀναγκάζει νὰ χάσει τὴν ἐπαφή μὲ τὸ Φῶς, ἀφοῦ ὑπερκαλύπτει τὸν ὀπτικὸ του ὀρίζοντα.

Γίνεται ἡ κόλασή του

Καὶ ἔτσι ὁ ὑπεξαιρεμένος βαρὺς ἐξουσιαστικὸς μανδύας γίνεται ἡ κόλασή του. Γίνεται τὸ βασίλειο τοῦ σκότους, πού κυβερνᾶ τὴ ζωὴ του. Μία ζωὴ πλέον «μαντρισμένη, σταθλισμένη, κλεισμένη μέσα σέ ἔγνοιες πρόστυχες καὶ φόβους», ὅπως ξαναλεῖ ὁ Σαίξπηρ.

«Τὰ ὀψώνια (δηλ. τὰ ἀποκτήματα) τῆς ἀμαρτίας, Θάνατος», λέει διαπιστωτικά ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Δηλαδή, ὁ Θάνατος δέν εἶναι μέρος τῆς ἀνθρώπινης νομοτέλειας, ὅπως ὁ ἀπομονωμένος ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς Ζωῆς καταθλιπτικὸς ἄνθρωπος δέχεται καὶ δογματίζει.

Ὁ Θάνατος εἶναι ἐξω ἀπὸ τὴν φύση τοῦ ἀνθρώπου καὶ κόντρα σ' αὐτήν, ὅπως καὶ τὸ σκότος δέν εἶναι αὐθύπαρκτο, εἶναι ἡ ἀπουσία τοῦ φωτός.

Καὶ στὴν πτωτικὴ Καϊνικὴ θά μπορούσαμε νὰ ποῦμε πορεία του, ὁ κρυπτόμενος, μὴ ἀντέχων τὸ Φῶς ἀνθρώπου, προσπαθεῖ μὲ τὴν ἐφεύρεση ἠθικῶν κανόνων καὶ ποινικῶν νόμων νὰ παρεμποδίσει τὴν καθημερινὴ γεύση θανάτου. Μὲ τὴν ψευδαίσθηση τοῦ κράτους νομιμότητος πού στὴν ἱστορικὴ του πορεία «μπάζει ἀπὸ παντοῦ», ὁ «ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου» διαβίων ἄνθρωπος ἀποδέχεται ὡς φυσικὴ κατάληξη τὴν ἐντροπία του, δηλ. τὴν ἀποδόμηση τοῦ ὄργανισμοῦ του ὑπὸ τοὺς ὄρους τῆς

κυριαρχοῦσης στὴ φύση ἐντροπίας.

Ἀποδεχόμενος, ὅμως, ὡς νομοτέλεια τὴν πορεία στὸ σκότος πρὸς τὸν Θάνατο, ἀνακυκλώνει τὴν ἀνελευθερία του καὶ τροφοδοτεῖ τὴν ἄλογη φθορὰ του. Δέν εἶναι πιά ἐλεύθερος νὰ ἀμφισβητῆσει τὴν τραγικότητά του. Ζεῖ γιὰ νὰ πεθάνει καὶ ἡ αὐτοκτονεῖ ἢ προγεύεται θανάτου, ἀπὼν ἀπὸ τὸ Φῶς, κρυπτόμενος ἀπὸ αὐτὸ καὶ μὴ ἐπιτρέπων στὸ Φῶς, πού δέν ἔπαυσε νὰ τυλίγει τὸν κόσμο, νὰ ἐγγίσει τὸν χῶρο σταυλίσεώς του.

Οἱ νόμοι τῶν κοινωνιῶν του, οἱ ἐπιστημονικὲς του ἀνακαλύψεις, τὰ τεχνολογικά του «θαύματα», ἡ συσσώρευση γνώσης καὶ πλοῦτου δέν μποροῦν νὰ τὸν ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὸ κράτος τοῦ θανάτου. Οἱ νόμοι τιμωροῦν τὴ λιποταξία πρὸς τὴ γήινη πατρίδα, ἀλλὰ ποθεῖν νὰ δέν τοῦ δείχνουν τὴ φοβερότερη κατάσταση τῆς λιποταξίας ἀπὸ τὸ Φῶς καὶ τὴν ἀρχέγονη, ἀθάνατη φύση του.

Θά ἀρκοῦσε

Θά ἀρκοῦσε ὅμως ἡ ἀπόφαση νὰ ἀλλάξει πορεία, νὰ μεταβάλει νοῦ, νὰ μετανοήσει καὶ τὸ ταξίδι του πρὸς τὸ Φῶς καὶ τὴ ζωὴ θά ἦταν ἀπλό καὶ ἄμεσα λυτρωτικό.

Ὅμως ἡ ἀπόσταση πού κάθε γενιὰ αὐξάνει, ἀπὸ τὴν πηγὴ τοῦ φωτός, εἶναι πιά μεγάλη καὶ ἡ αἴσθησις τοῦ παραδείσου πολὺ μακρινὴ καὶ γι' αὐτὸ ξέθωρη. Ἔτσι τίποτα ἀπὸ ὅσα ὁ ἴδιος παράγει δέν μποροῦν νὰ τὸν λυτρώσουν. Χωρὶς τὴν δύναμη τοῦ Θεοῦ, κάθε σκέψη ἐπανάδου τοῦ στήν Ζωὴ εἶναι προκαταδικασμένη.

Μόνο ἡ ἀπώλεια τῆς «ψυχῆς» του, τῆς πλανημένης δηλ. καὶ πλανώσας διανόησής του ἔχει τὴ δύναμη νὰ τὸν ὀδηγήσει στὴν ἀνεύρεση τῆς ἀρχικῆς του φύσης. «Ὅστις ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν του, εὕρησι αὐτήν».

Καὶ μόνο κατὰ χάριν -ὑποβοηθούμενος δηλ. ἀπὸ τὴ δύναμη τοῦ Πνεύματος, τὸ ὁποῖο ὅπου θέλει πνεῖ- μπορεῖ νὰ βρεῖ τὴ δύναμη νὰ ἀνατινάξει τὴν παραδεδεγμένη τάξη τῶν πραγμάτων ἀμφισβητώντας τὸ σκότος ὡς φυσικὴ του κατάσταση. Δηλαδή, μόνο ἡ ἀμφισβήτηση στὴν ἀπατηλὴ Ἐλευθερία του καὶ ἡ παράδοση στὴν πηγὴ τῆς, κατὰ ἐλευθερὰ βούληση, μπορούσιν νὰ προσελκύσουν τὴν χάριν, τὸ πνεῦμα τοῦ τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν logosnost, τὸ ἔλλογο στὸν παραιτηθέντα αὐτῆς τοῦ τῆς διαφοροποιητικῆς ιδιότητος ἀνθρώπου.

Ἡ ἐπανάκτηση λοιπὸν τῆς Ἐλευθερίας ἐν Λόγω, διὰ τοῦ παρακλήτου Πνεύματος ἔχει νόημα θεολογικὸ καὶ ὄχι κοινωνικὸ ἢ ὑπαρξιακό, διότι ὡς κοινωνικὰ τοποθετημένη ὑπαρξὴ ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ἀπολαμβάνει τὴν ἄλογη ἐλευθερία, ἡ ὁποία τὸν ὠθεῖ, ὡς μονόδρομος, εἰς τὴν ἀρνηση τῆς προοπτικῆς του, συνοίκου τοῦ Θεοῦ, φύσεως, δηλαδή εἰς τὴν ἐσχάτη ἀνελευθερία.

Ἄν αὐτὰ ἐξηγούντο ἐπαρκῶς στὸν σημερινὸ ἄνθρωπο τὸν προγευόμενο καθημερινὰ θανάτου καὶ ἀγωνιούντα ἄνευ πυξίδος, θά ἦσαν πολλοὶ πού θά προτιμοῦσαν τὴ στενὴ ὁδὸ τῆς συνεχοῦς παραιτήσεως ἀπὸ τὰ περιττὰ καὶ τῆς ἀπολαύσεως ἐλευθερῶν ἐπιλογῶν, ἀντὶ τῶν λεωφόρων τῆς καταναλώσεως καὶ τῆς ἀκρωσίσεως τοῦ ἐλλόγου, πού εἶναι μονόδρομος πρὸς τὴν ἀκηδία καὶ τὴν μετάλλαξη τοῦ προσώπου εἰς ἄ-λογο ὄν.

«Ἰδοὺ αἱ πεδιάδες ἔτοιμαί πρός θερισμόν εἰσίν».

ΔΙΑΚΗΡΥΞΕΙΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ἄριθμ. Πρωτ. ΕΞ/994/2002
Ἐν Ἀθήναις τῆ 19ῃ Φεβρουαρίου 2002

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐξαίρεσιν δι' ἐπιλογῆς -κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5/1978 Κανονισμοῦ «Περὶ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων»- πλήρωσιν δέκα (10) κενῶν θέσεων Ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων, ἡτοι πέντε (5) θέσεων Κατηγορίας ΠΕ, Κλάδου Διοικητικοῦ - Οἰκονομικοῦ, ἐπὶ βαθμοῖς Δ-Α, τριῶν (3) κενῶν θέσεων Κατηγορίας ΔΕ, Κλάδου Διοικητικοῦ - Λογιστικοῦ, ἐπὶ βαθμοῖς Δ-Α, μῖας (1) θέσεως Κατηγορίας ΔΕ, Κλάδου Ὁδηγῶν ἐπὶ βαθμῷ Δ-Α, καὶ μῖας (1) θέσεως Κατηγορίας ΥΕ, Κλάδου Κλητήρων, ἐπὶ βαθμῷ Ε-Β, καλούμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους, ὅπως, ἐντὸς εἰκοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» καὶ τὴν ἐφημερίδα «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ὑποβάλλωσιν εἰς

τὴν Γραμματεῖαν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (ὁδ. Ἀγ. Φιλοθέης 21), κατὰ τὰς ὥρας 10.00 ἕως 13.00 καθ' ἐκάστην, σχετικὴν αἴτησιν.

Οἱ ὑποψήφιοι διὰ τὴν κάλυψιν τῆς ὡς ἄνω θέσεως δέον, ἵνα ἔχωσιν καὶ τὰ λοιπὰ δι' ἐκκλησιαστικὸν ὑπάλληλον προσόντα, ὡς ταῦτα ὀρίζονται ἐν τοῖς ἄρθροις 6 ἕως 13 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5/1978 Κανονισμοῦ (ΦΕΚ 48/3-4-1978 τ.Α').

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
†ΟΑΘΗΝΩΝ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

Ἄριθ. Πρωτ. 81

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως λαϊκοῦ ὑπαλλήλου Κλάδου ΥΕ κλητήρος - ὁδηγοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καλούμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους ὅπως ἐντὸς εἰκοσαήμε-

ρου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν κατὰ Νόμον ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν.

Οἱ ὑποψήφιοι διὰ τὴν κατάληψιν τῆς θέσεως ταύτης δέον νὰ ἔχωσιν τὰ δι' ἐκκλησιαστικὸν ὑπάλληλον προσόντα, ὡς ταῦτα ὀρίζονται ὑπὸ τῶν ἄρθρων 6 ἕως 13 τοῦ 5/1978 Κανονισμοῦ «Περὶ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων».

Ὁ διορισμὸς εἰς τὴν ὡς ἄνω θέσιν ἐνεργηθῆσεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ.

Ἐν Σιδηροκάστρῳ
τῆ 27ῃ Φεβρουαρίου 2002
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
†Ο ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΕΒΕΖΗΣ

ΑΡ. ΠΡΩΤ. 72

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐξαίρεσιν δι' ἐπιλογῆς κατὰ τὰς διατάξεις

1. τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ Ν. 1476/1984
2. τοῦ Π.Δ. 225/1985
3. τῆς ὑπ' ἀριθμ. 031/253/Α1/31/18.1.1985 ἀποφ. τοῦ Ὑπ. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ
4. τοῦ ἄρθρου τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 334/1967 Π.Δ. πλήρωσιν μιᾶς θέσεως κλάδου ΔΕ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καλούμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας:
  - α. ὑγιᾶς περὶ τὴν πίστιν τῆς Ἀγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας,
  - β. ἀδιάβλητον τὸν βίον καθ' ὃ ὁ Εὐαγγελικὸς νόμος ἐπιτάττει καὶ
  - γ. τὰ ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων καὶ κανονισμῶν προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς εἰκοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, ὑποβάλλωσιν εἰς ἡμᾶς σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν.

Ἐν Πρεβέζῃ τῆ 27ῃ Φεβρουαρίου 2002
Ὁ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
†Ο ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΡΓΟ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΡΙΞΕΩΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Έρευνα: ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΕΛΙΝΟΣ

Κέντρο προαγωγής και προασπίσεως της ζωής, τό Κέντρο Στήριξεως της Οικογένειας (ΚΕΣΟ), τό όποιο ιδρύθηκε τό 1999 από τόν Μακ. Άρχιεπίσκοπο Άθηνών και πάσης Έλλάδος κ. Χριστόδουλο, μέ σκοπό τήν στήριξη τής ελληνικής οικογένειας.

Στά πλαίσια τής «καμπάνιας» αΐτης, συνεργάτες του Άρχιεπισκόπου στον νευραλγικό αυτόν τομέα –μέ επικεφαλής τήν Γενική Γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου κ. Ειρήνη Δορκοφίκη– ενημερώνουν τούς αναγνώστες τής «Άλήθειας».

• «Α.»: *Κυρία Δορκοφίκη, πανθομολογού-μενο είναι τό ότι τό πρωτογενές κύτταρο τής κοινωνίας –ή οικογένεια– μαστίζεται πανταχόθεν. Βεβαίως ή Έκκλησία μας ποικιλοτρόπως στηρίζει τόν ιερό αυτό θεσμό. Τρανή απόδειξη τό ΚΕΣΟ.*

• Ειρήνη Δορκοφίκη: Είμαι γνωστόν ότι «ή οικογενειακή ευτυχία είναι ή μόνη χαρά του Παραδείσου πού έμεινε στον άνθρωπο από τότε πού του σφραγίστηκαν οί πύλες του» (Κοΐπερ), ενώ κατά τό Σύνταγμα μας (Άρθρο 21) «ή οικογένεια είναι θεμέλιο συντηρήσεως και προαγωγής του Έθνους».

Ο Άρχιεπίσκοπός μας και Πρόεδρος του ΚΕΣΟ τόσο για τήν ευτυχία του ποιμνίου Του, όσο και για τή συνταγματική νομιμότητα, έθεσε ως προτεραιότητα τήν προστασία τής ελληνικής οικογένειας, σε μία εποχή πού στή χώρα μας, δυστυχώς, δέν υπάρχουν οικογενειακή πολιτική, ενώ τό ήθικοπνευματικό επίπεδο του Νεοέλληνα, αλλά και ή βιολογική του διαίωσιση βρίσκονται σε κρίσιμη καμπή.

Όμως, ό Μακαριώτατος, κλασική περίπτωση του λεχθέντος υπό του Άγ. Ιωάννου Χρυσοστόμου «άρκει εις άνθρωπος ζήλω πεπυρωμένος όλόκληρον δήμον αναμορφώσασθαι», συνέλαβε τήν ιδέα του ΚΕΣΟ, τό όποιο λειτουργεί μέ 5μελές Δ.Σ. και δεκάδες έθελοντές για τήν ένεργοποίησή τους, γιατί ως γνωστό «οί ιδέες θέλουν πόδια για να περπατήσουν».

Γιά τόν τρόπο πού τό ΚΕΣΟ αντιμετωπίζει τήν κρίση τής ελληνικής οικογένειας, τήν υπογεννητικότητα (ύπ' αριθμ. 1 έθνικό θέμα κατά τό όμόφωνο πόρισμα τής Βουλής των Έλλήνων, πού όμως δέν υλοποιήθηκε), τό θέμα τής βίας μέσα στην οικογένεια και τήν προστασία τής γυναίκας και του αγέννητου παιδιού, θύματα άμφότερα τής θεσμοθετημένης δυστυχώς άμβλώσεως (στις 400.000 έκτρώσεις οί 60.000 γίνονται από κορίτσια κάτω των 16 έτών), δημιουργήσαμε αντίστοιχους τομείς, στους όποιους οί ίδιοι οί υπεύθυνοι αναφέρονται.

Κέντρο υποδοχής και ενημέρωσης

• «Α.»: *Θέλετε να μιλήσετε γι' αυτούς;*
• Κέντρο Υποδοχής και Ένημέρωσης: Η κα Γωγώ Μαντά, υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων, μάς λέει: «Σκοπός μας είναι ή υποδοχή των κοινωνικών περιστατικών, τά όποια παραπέμπουμε ή στή δική μας Στέγη Μητέρας ή σε άλλες υπηρεσίες τής Άρχιεπισκοπής ή τά εξυπηρετούμε. Επίσης στό Κέντρο Υποδοχής (Ακαδημίας 95, τηλ.: 010-3811274, 3841536, fax: 010-3811959) λειτουργούν σεμινάρια (υπεύθυνες κ. Ι. Μαρή και Άλ. Συκάκη-Δούκα), για ό,τιδήποτε άφορα τή

μητρότητα και τις σχέσεις μέσα στην οικογένεια και μάλιστα εξειδικευμένα πού δέν γίνονται στις Σχολές Γονέων (π.χ. μαθήματα τοκετού, θηλασμού κ.λπ.).

• «Α.»: *Πού λειτουργούν οί Σχολές Γονέων;*
• Ο υπεύθυνος Σχολών Γονέων, Άρχιμ. Ειρήναρχος Θεόδωρος και άν. Μέλος του Δ.Σ. ΚΕΣΟ, μάς άνέφερε: «Φέτος λειτουργούν σε 56 ένορίες.

Στόχο έχουμε σε κάθε ένορία και μία σχολή. Τά θέματα αναπτύσσουν ειδήμονες και άφορούν τρεις κύκλους: Προετοιμασία πρό του Γάμου, Γάμος και Οικογένεια, Οικογένεια και Σχολείο».

• «Α.»: *Τό ΚΕΣΟ λειτουργεί από 1-10-2001 τή Στέγη Μητέρας, ειδικό ξενώνα για φιλοξενία αγάμων μητέρων και κακοποιημένων γυναικών με τά παιδιά τους (Λέρου 6, Κυψέλη, τηλ. 010-863100, 8615700).*

• Η υπεύθυνη Κοινωνικού Τομέα κα Γλυκερία Βουζούκου τοποθετείται: «Η κοινωνική προσφορά τής Έκκλησίας μας στον ευαίσθητο τομέα τής κακοποίησης των γυναικών και των παιδιών τους άποδεικνύει ότι ζει έντονα τό όξύ κοινωνικό πρόβλημα τής βίας μέσα στο σπίτι, ενώ παράλληλα άγκαλιάζει τήν άγαμη μητέρα, ή όποία κυφορεϊ ή μεγαλώνει ένα παιδί έκτός γάμου μέ όλες τις ευθύνες. Στόχος πάντα είναι ή προστασία τής ανθρώπινης ζωής, ύψιστο άγαθό και ή προαγωγή τής χριστιανικής άνατροφής των παιδιών καθώς και ή κοινωνική επανένταξη των μητέρων στο κοινωνικό σύνολο και σούς κόλπους τής Έκκλησίας μέ κατανόηση και άγάπη στο πρόβλημά τους».

Νομική υποστήριξη

• «Α.»: *Πώς γίνεται ή νομική υποστήριξη;*
• Ο υπεύθυνος του Νομικού Τομέα και άν. Μέλος του Δ.Σ. κ. Παναγιώτης Δικαίος, μάς πληροφορεί: «Δέχομαι και έξυπηρετώ όλα

τά κοινωνικά περιστατικά τής Στέγης Μητέρας και του Κέντρου Υποδοχής, παρέχοντας νομική ύποστήριξη (έκτός διαζυγίων), έχοντας έξαντλήσει πρώτα όλα τά περιθώρια επανασυνδέσεως των γυναικών μέ τις οικογένειές τους. Στο έργο αυτό συνεργάζομαι μέ τήν κοινωνική λειτουργό τής Στέγης κα Δώρα Κατσέλου και τις έθελόντριες κοινωνικές λειτουργούς του Κέντρου Υποδοχής και φαίνεται ότι ένα ποσοστό των γυναικών πού έγκατέλειψαν τις οικογένειές τους μετά από κακοποίηση έτών, επανήλθαν σ' αυτές ύστερα από τή μεσολάβησή μας, άφου ό σύζυγος εξέφρασε έμπράκτως τή μεταμέλειά του και έδωσε έγγραφες για όμαλή συνέχιση οικογενειακών σχέσεων».

• «Α.»: *Ποιό είναι τό έκδοτικό πρόγραμμα;*

• Ο Τομέας Άναπτυξιακού Σχεδιασμού, Προγράμματος, Έκδόσεων και Προβολής του έργου του ΚΕΣΟ, όπως μάς είπαν

οί υπεύθυνοι κ. Ά. Δενδρινός και Γ. Βουκελάτος, «σκοπό έχει τόν σχεδιασμό προγραμμάτων και δραστηριοτήτων σε συνεργασία μέ όμοειδεις φορείς και τήν προβολή του έργου του σε συνεργασία μέ τά ΜΜΕ.

Οί έκδόσεις του ΚΕΣΟ έχουν πληροφοριακό και ενημερωτικό χαρακτήρα για τήν ευαισθητοποίηση τής κοινής γνώμης και άφορούν σε όλα τά θέματα πού άπασχολούν τή σύγχρονη οικογένεια στην πατρίδα μας. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε τις έκδόσεις:

- Μάνα εις τούς αιώνες των αιώνων (έκδόσεις Φυτράκη) μέ ό,τι άφορα τή σύγχρονη γυναίκα.

- Τό Άλφαθητάριο τής ελληνικής οικογένειας, μία διαχρονική άτζέντα μέ χρήσιμα τηλέφωνα και χώρο για προσωπικές σημειώσεις και τοποθετήσεις ειδημόνων».

Έπαγγελματική άποκατάσταση

• «Α.»: *Επιδιώκεται έπαγγελματική άποκατάσταση;*

• Η υπεύθυνη του τομέα Έπαγγελματικής Άποκατάστασης των φιλοξενουμένων τής Στέγης Μητέρας κα Άθνηά Μπιλήρη αναφέρει ότι:

«Στήν προσπάθειά μας για τήν επαγγελματική άποκατάσταση –βασική προϋπόθεση για τήν όμαλή κοινωνική επανένταξη των φιλοξενουμένων στην Στέγη Μητέρας– προσπαθούμε να εξασφαλίσουμε άπασχόληση στις γυναίκες, έτσι ώστε μόνες τους να συνεχίσουν τή ζωή τους, ενώ παράλληλα φροντίζουμε για εξεύρεση κατοικίας.

Γιά τόν σκοπό αυτό ζητάμε από όλες τις ένορίες τή συνεργασία τους για τρία πράγματα: Έργασία για τις γυναίκες αυτές σε σπίτια ή άλλο τι, ύπόδειξη καταλύματος και οικιακό έξοπλισμό για τις άνάγκες έγκατάστασής τους στα νέα τους σπίτια».

• Ο υπεύθυνος Ιατρικού Τομέα κ. Δ. Παπαευσταχίου μάς τόνισε, μεταξύ άλλων: «Με πολλή άγάπη δέχεται τις έπίτοκες και παρακολουθεί τήν έγκυμωσύνη τους και τόν τοκετό τους» (φυσικά δωρεάν).

• «Α.»: *Ποιά είναι ή στάση του καλλιτεχνικού κόσμου;*

• Οί υπεύθυνοι Καλλιτεχνικού και Πολιτιστικού Τομέα κ. Θεόδωρος Κάλθος και Κωνσταντίνος Σκόνδρας όμολογούν «τις προσπάθειες για εξασφάλιση δωρεάν γνωστών καλλιτεχνών (οί όποιοι προσφέρονται από άγάπη προς τόν Μακαριώτατο και τό έργο του ΚΕΣΟ) σε έκδηλώσεις του Κέντρου, πού άποβλέπουν στην ευαισθητοποίηση τής κοινής γνώμης στα θέματα τής οικογένειας, στην οικονομική στήριξη του Κέντρου για τήν υλοποίηση του έργου, καθώς και στή ψυχαγωγία τόσο του κοινού, όσο και των φιλοξενουμένων τής Στέγης Μητέρας σε μικρότερες έκδηλώσεις».

• Η Γ. Γραμματέας του ΚΕΣΟ τελειώνει τήν ξενάγησή μας στο Κέντρο: «Φιλοδοξούμε να κάνουμε κατασκηνωτική επικήρυξη στο Μαρμάρι Εύβοίας, σε έκταση πού μάς προσφέρει ό Δήμαρχος κ. Ν. Μανώλης, όπου θα άπασχολούνται επαγγελματικά ύστερα από ειδική έκπαίδευση οί γυναίκες του ξενώνα μας.

Τέλος, είμαστε περήφανοι για τήν Ιατρική Άνοικτων Θυρών, ανεξάρτητο φορέα πού όργάνωσε ό τ. Υπουργός κ. Γεράσιμος Άποστολάτος και υπό τήν προεδρία του καθηγητή κ. Πάνου Γεωργακόπουλου, μέ 250 γιатρούς κάθε ειδικότητας, είναι στή διάθεσή μας για τά κοινωνικά περιστατικά.

Βεβαίως, στα δύο χρόνια λειτουργίας του ΚΕΣΟ θαύματα δέν ήταν δυνατό να γίνουν. Υπάρχει όμως ένα θαύμα πού επιτελείται καθημερινά.

Είναι ή διαρκής διακονία – προσφορά άγάπης των έθελοντών του ΚΕΣΟ, οί όποιοι πιστεύοντας στον Μακαριώτατο Πρόεδρό μας και μέ τις οδηγίες του Δ.Σ. εργάζονται μέ σκοπό να πετύχουν τόν άπώτερο στόχο του, αυτό πού είναι και τό έθλημά μας: Καλύτερες οικογένειες για ένα καλύτερο κόσμο (Άρχιεπίσκοπος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ)».

ΘΕΜΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Ἡ διδασκαλία τῶν Ἱερσκειυτικῶν στὰ σχολεῖα

► Από τὴν 1η σελίδα

Μετά τὸ πέρασ τῆς Θ. Λειτουργίας ὁ Μακαριώτατος παρέθεσε δεξίωση πρὸς τὴν τῶν Ὁρθόδοξων βουλευτῶν, κατὰ τὴν ὁποία τοὺς προσφώνησε μὲ θερμὰ αἰσθήματα.

Ἡ Ἑλλάδα δὲν ἐνισχύει τὸ Πατριαρχεῖο

Στὴν προσφώνησή του ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας

τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐκτός ἀπὸ τὸ κύριο ἔργο τῆς Ἱεραποστολῆς στὴν Ἀφρική, ἀνέφερε τίς προσπάθειες πού καταβάλλει γιὰ τὴν «ἀνύψωση καὶ καλύτεραν ὀργάνωση τοῦ κέντρου τοῦ Πατριαρχείου».

Ὅπως τόνισε, «ναοὶ ἐπισκευάζονται, δημόσια καταστήματα ἐκκλησιαστικῆς λειτουργικῆς ἀνάγκης ἀνακαινίζονται ἐκ βάθρων, διότι οὐδεὶς γνωρίζει τὸ αἴριον καὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ».

Παρά τὸ μεγάλο πρόβλημα

τῆς συρρίκνωσης τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴν παλαιάφατη ἔδρα τοῦ Πατριαρχείου, ὅπως συνέβη μέσα στοὺς αἰῶνες, ὁ Πατριάρχης μόνος μὲ ἐλάχιστες οἰκογένειες Ὁρθόδοξων κρατοῦσε ἀσθηστὴ τὴν κανδήλα τοῦ Ἁγίου Σάββα.

«Οὐδέποτε, εἶπε, ἐκυριεύθηκαμὲν ὑπὸ αἰσθημάτων ἀπαισιοδοξίας καὶ φυγῆς.

Θά παραμείνωμὲν ἐν ταῦθα φυλάττοντες φυλακάς καὶ Θερμοπύλας. Ἄλλωστε, δὲν στεροῦμεθα ποιμνίου.

Ἔχομεν τοὺς λαοὺς τῆς ἀγαπητῆς μας Ἀφρικής». Κατόπιν ἐξῆρε τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο πού διεξάγει τὸ Πατριαρχεῖο σ' αὐτὴν μὲ τὴν ἴδρυση νέων Ἐπισκοπῶν καὶ Μητροπόλεων, τὸν ἐμπλουτισμὸ μὲ ἱκανὰ στελέχη τῶν ἱεραποστολικῶν κέντρων, τὸν «ὄργανισμὸ» πού παρατηρεῖται.

Ἐν τούτοις, ὑπογράμμισε ὁ Πατριάρχης, «πολύ φοβούμεθα ὅτι ἡ δὲν γνωρίζει ἡ μήτηρ Ἑλλάς ἢ δὲν ἐπιθυμεῖ νά

πληροφορηθῆ τὴν μεγάλην δραστηριότητά του» καὶ τόνισε ὅτι τὸ Πατριαρχεῖο «ἔχει ἀνάγκη ἠθικῆς καὶ οἰκονομικῆς συμπαράστασης».

Παρακαλοῦμεν, ἀποστέλλομεν γραπτὰς καὶ μὴ ἐκκλησίες, ἀλλὰ ἀπάντησις παρ' οὐδενός».

Ἀπὸ τὸ Προεδρεῖο τῆς Διακοινοβουλευτικῆς ἦταν παρόντες ὁ Ὑφυπουργὸς Ἀνάπτυξης κ. Δημήτρης Γεωργακόπουλος, ταμίας, ὁ πρ. Ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Ν. Κατσαρός, ὅπως καὶ οἱ εἰδικοί σύμβουλοι κ. Κ. Μυγδάλης καὶ Ἀλεξέγιεβ κ.ἄ.

Τὸ Σάββατο 2 Μαρτίου ἐκδόθησαν δύο ψηφίσματα γιὰ τὸ Κυπριακὸ καὶ τὸ Παλαιστινιακὸ.

Ἡ πλατεῖα τοῦ Βατικανοῦ στὴ Ρώμη

► Από τὴν 1η σελίδα

Ἐπιπλέον, μιά τέτοια μορφή ὀργάνωσης τῆς καθολικῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς δὲν εἶναι τυπικὴ ἀκόμα καὶ γιὰ τίς καθολικὲς χώρες, ὅπου συνήθως δὲν ὑπάρχουν ἐκκλησιαστικὲς περιοχές, οἱ ἐπαρχίες τῶν ὁποίων στὴν πράξη θά διοικούνταν ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην.

Πῶς εἶχαν πρὶν τὰ πράγματα

Ἀεῖζει νά δοῦμε πῶς εἶχαν πρὶν τὰ πράγματα. Σύμφωνα μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας:

«Ἱστορικὰ ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία παρεῖχε πνευματικὴ φροντίδα στὸ ποιμνίον πού ὑπάρχει στὸ ἔδαφος τῆς χώρας μας καὶ παραδοσιακὰ ἀνήκει σ' αὐτὴν: Πολωνοί, Λιθουανοί, Γερμανοί κ.λπ. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ τὸν λόγο δὲν ὑπῆρχε ὁ χωρισμὸς τῶν ἐδαφῶν τῆς Ρωσίας σὲ καθολικὲς ἐπαρχίες καὶ οἱ ἐθνικὲς καθολικὲς ἐνορίες ἐμπαιναν στὴ σύνθεση τῶν ἐπαρχιῶν Μογκιλέσκαγια καὶ Τιράσπολσκαγια. Ἡ ἴδρυση τῆς «ἐκκλησιαστικῆς περιοχῆς» - «μητρόπολης» στὴν οὐσία σημαίνει τὴν ἴδρυση τῆς τοπικῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας μὲ κέντρο τὴ Μόσχα, πού θά ἐπιδιώκει νά ἔχει ὡς ποιμνίον τῆς τὸν ρωσικὸ λαό, ὁ ὁποῖος πολιτιστικά, πνευματικά καὶ ἱστορικὰ ἀποτελεῖ ποιμνίον τῆς Ρωσικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας». Σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν «τετελεσμένη ἀπόφαση» τοῦ Βατικανοῦ, ἡ Ρωσικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ὅπως ὑπογραμμίζει, «παρέχοντας πνευματικὴ φροντίδα στοὺς πιστοὺς τῆς σὲ καθολικὲς χώρες ποτὲ δὲν προσπάθησε νά ἱδρύσει δικούς τῆς ἐκκλησιαστικούς θεσμούς παράλληλα μὲ τὸν ἴδιον ἐπίσκοπο καὶ μὲ τὴν ἴδια ἀγαθὴ διάθεση, ὅπως ἐμεῖς ἐνεργοῦμε σὲ καθολικὲς χώρες, τότε στίς σχέσεις μας δὲν θά εἶχαν προκύψει δυσκολίες». Σχολιάζοντας τὴν ἀπόφαση τοῦ Βατικανοῦ ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος καὶ ἡ Σύνοδος του παρατηροῦν: «Θεωροῦμε ἄδικες τίς ἀναφορὲς τῶν ἐκπροσώπων τῆς

ΡΑΓΔΑΙΑ ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ**Τὸ Βατικανὸ ἱδρύει «προβίντσες» στίς ἐπαρχίες τῆς Ὁρθόδοξης Ρωσικῆς Ἐκκλησίας...**

Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ὅταν ἰσχυρίζονται πῶς δὴθεν ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀποκατάσταση τῶν καθολικῶν δομῶν πού ὑπῆρξαν στὴ Ρωσία πρὶν τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1917. Σχεδὸν ὅλες οἱ ρωμαιοκαθολικὲς ἐπαρχίες οἱ ὁποῖες δραστηριοποιήθηκαν στὴ Ρωσικὴ Αὐτοκρατορία στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνα βρισκόνταν στὰ ἐδάφη τῆς σημερινῆς Πολωνίας, Λιθουανίας, Οὐκρανίας καὶ Λευκορωσίας καὶ δὲν εἶχαν ἐνιαῖο κέντρο οὔτε στὴν πρωτεύουσα τῆς Ρωσίας οὔτε σὲ καμία ἄλλη πόλη.

Ἀπὸ τότε τὰ σύνορα τῆς χώρας μας, καθὼς καὶ ἡ ἐθνικὴ καὶ ἡ θρησκευτικὴ σύνθεση τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἄλλαξαν οὐσιαστικά. Ὁ ἀριθμὸς τῶν καθολικῶν στὴ σύγχρονη Ρωσία εἶναι ἀρκετὰ μικρότερος σὲ σύγκριση μὲ τὴ Ρωσικὴ Αὐτοκρατορία τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνα».

Γίνεται «προσηλυτισμός»

Ἡ ὀρθόδοξη ρωσικὴ πλευρὰ κάνει λόγο γιὰ «προσηλυτισμὸ», πού τὸν θεωρεῖ ὡς τὸ μεγαλύτερο ἐμπόδιο στὴ βελτίωση τῶν σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν:

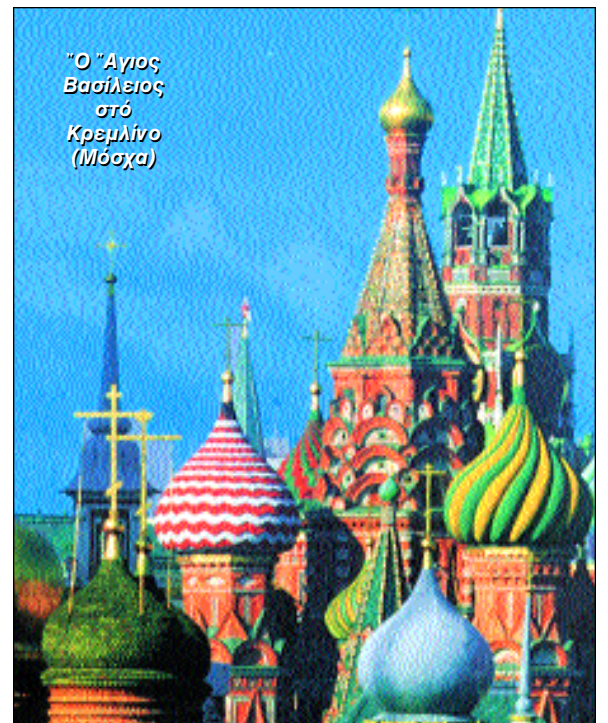
«Εἴμαστε πεπεισμένοι ὅτι γιὰ τὴν παροχὴ φροντίδας στοὺς Καθολικούς πού εἶναι ὀλιγάριθμοι στὴ χώρα μας δὲν ἦταν ἀπαραίτητο νά ἀναβαθμισθεῖ τὸ καθεστῶς τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν καθολικῶν ἐκκλησιαστικῶν δομῶν καὶ, ἐπιπλέον, νά ἱδρυθεῖ κάποια ἰδιαίτερη ἐκκλησιαστικὴ περιοχὴ. Τέτοιες ἐνέργειες τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πού δὲν ἀνταποκρίνονται σὲ πραγματικὲς ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου, ἀποκαλύπτουν τοὺς ἀποστολικούς σκοποὺς τῶν ἀλλαγῶν πού γίνονται. Αὐτὸ ἐπιβεβαιώνεται καὶ μὲ πολυάριθμα γεγονότα τῆς ἀποστολικῆς δραστηριότητος τῶν Καθολικῶν κληρικῶν ἀνάμεσα στὸν ρωσικὸ πληθυσμὸ. Ἀκριβῶς αὐτὴ τὴ δραστηριότητα τὴν ὀνομάζομε προσηλυτισμὸ καὶ συνέχεια μιλάμε γι' αὐτὴν ὡς ἓνα ἐκ τῶν βασικῶν ἐμποδίων γιὰ τὴ βελτίωση τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν μας».

Πρέπει νά σημειώσομε ὅτι στὴν ὀρθόδοξη Ἑλλάδα, ὅπου ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ τῆς ἀνήκει στὸ ὀρθόδοξο δόγμα, σὲ ἀνάλογη περίπτωσι, στὴν Ἀθήνα, λ.χ., δὲν ὑπάρχει λατινικὴ Ἀρχιεπισκοπὴ, ἀλλὰ Ἀρχιεπίσκοπος τῶν ἐν Ἀθῆναις λατίνων.

Δημιουργήθηκε ἔτσι ἀπότομη ἐπιδείνωση στίς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν ὁποία «ἀπέναντι στὸν Θεὸ καὶ τὴν ἱστορία» ἡ Μόσχα ἀποδίδει στὴν καθολικὴ πλευρὰ, ἐνῶ κάνει λόγο γιὰ «ἐξαφάνιση τῆς ἐλπίδας πού μόλις ἐμφανίστηκε γιὰ τὴ βελτίωσή τους».

Ὁ νέος γύρος ἐπρόκειτο νά πραγματοποιηθεῖ τὰ τέλη Φεβρουαρίου.

Οἱ συνέπειες τῆς ἀπόφασης τοῦ Βατικανοῦ, ὅπως παρατηρεῖ ἡ Ὁρθόδοξη Ρωσικὴ Ἐκκλησία, «ἔθεσε ὑπὸ ἀπειλὴ τὴν βελτίωσή τους. Αὐτὸ πού ἐπράξε τὸ Βατικανὸ ἔθεσε ὑπὸ ἀπειλὴ τὴν ἱκανότητα τῆς καθολικῆς Δύσης καὶ τῆς ὀρθόδοξης Ἀνατολῆς νά συνεργασθοῦν ὡς δύο μεγάλοι πολιτισμοὶ γιὰ τὸ καλὸ τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ κόσμου, χάριν βραχυπρόθεσμων συμφερόντων πάλι θυσιάστηκε ἡ δυνατότητα τῆς κοινῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας».

Ὁ Ἅγιος Βασίλειος στὸ Κρεμλίνο (Μόσχα)

Θέλει διάλογο ἢ ἀντιπαλότητα;

Ἡ Μόσχα εὐθαρσῶς θέτει τὸ ἐρώτημα: «Τὸ Βατικανὸ συνεχίζει, ὅπως δηλώνει, νά θεωρεῖ τίς σχέσεις μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ὡς σχέσεις διαλόγου καὶ συνεργασίας ἢ θεωρεῖ τὴν Ὁρθόδοξη ὡς ἀνεπιθύμητο ἀντίπαλό του; Ἄν ἰσχύει τὸ τελευταῖο, τότε δὲν μπορεῖ νά γίνεται λόγος γιὰ ὁμόνοια μεταξύ μας». Καὶ ὑπενθυμίζει στὸ Βατικανὸ ὅτι «σήμερα, ἐνῶ ὁ κόσμος περιμένει τὴν κοινὴ δημόσια συνεργασία τῶν Ὁρθόδοξων καὶ τῶν Καθολικῶν δὲν πρέπει νά εἴμαστε ἐχθροί, ἀλλὰ πρέπει νά συνεργαστοῦμε. Διατηροῦμε καλὲς σχέσεις μὲ τίς ἐπαρχίες, ἐνορίες καὶ μοναστήρια τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ συνεργασία μὲ ἀνθρωπιστικούς καθολικούς οργανισμοὺς καὶ ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα. Ἀκριβῶς τέτοια παραδείγματα μᾶς ἐπιτρέπουν νά ἐλπίζομε ὅτι παρά τίς ὀποιεσδήποτε δυσκολίες πού ἔχουν σχέση μὲ τὴν λανθασμένη πορεία τοῦ Βατικανοῦ ἐναντι τῆς Ρωσικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, οἱ σχέσεις μεταξύ τῶν Ὁρθόδοξων καὶ τῶν Καθολικῶν θά ἀναπτύσσονται καὶ θά ἀποτελέσουν σημαντικὸ παράγοντα γιὰ τὴ διατήρηση τῶν χριστιανικῶν ἀγαθῶν στὴ ζωὴ τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ κόσμου». Καταλήγοντας διευκρινίζει:

«Ἀπευθυνόμενοι στὸ ποιμνίον μας κάνομε ἐκκληση νά διατηρήσουν οἱ πιστοὶ τὴν πίστη τους στὴν Ἁγία Ὁρθόδοξη. Ἥρεμα, εἰρηνικά, ἀλλὰ σκληρὰ θά ἀπαντᾶμε σὲ ὅλες τίς προσπάθειες πού ἔχουν σκοπὸ νά διαχωρίσουν τὸν λαό».

I.M. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Παράμετροι άσκήσεως τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν στὴ βυζαντινὴ Ἀνατολή

Ἀπὸ τὴν καθηγήτρια τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης **ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ Α. ΒΑΡΕΛΛΑ**

«εἰς ὕλην μεταθεῖναι τοὺς λόγους σπουδῆ ἐθέμεθα» (Συνέσιος ἐπίσκοπος Πτολεμαΐδος)

Ἡ πνευματικὴ ἐποποιία τῆς καθ' Ἀνατολὰς χριστιανικῆς Οἰκουμένης, κολοσσιαῖο ἐγχείρημα ἀναγωγῆς τοῦ ἀρχαίου λόγου στὸν χῶρο τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας, ἔσχε ἀσφαλῶς παλινδρομὸ τὴν πορεία, οὐδέποτε ὅμως ἀπώλεσε τὴν αἴσθηση τῆς συνεχείας. Οὕτω ἡ καθ' ἡμᾶς ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία, θεολογικῶς θεβαία περὶ τῆς ἀξίας τῆς κτίσεως, πολιτισμικῶς ἀπεκδεχομένη τὴν ἔννοια τοῦ κάλλους καὶ πολιτικῶς ἐνθαρρύνουσα τὴν ἀνανέωση τῆς τεχνολογίας, ἐντρυφεῖ περὶ τίς φυσικῆς ἐπιστῆμες, ἐπανεκφράζει τὴν θεωρητικὴν τῶν τεκμηρίωση καὶ ἐπιμελεῖται τῆς πρακτικῆς τῶν ἀνελιξεως, κινουμένη στὰ ὅρια τοῦ ἰωνικοῦ ἢ ἰταλιτικοῦ στοχασμοῦ καὶ τῆς ἑλληνικῆς του ἐπεξεργασίας. Πράγματι. Ἡ βυζαντινὴ διάνοξη ἀποδίδει διαχρονικὴ σημασία στὴν τετρακτὴν τῶν στοιχείων, συναρμοζομένη διὰ τῆς συμπαιδείας, διερευνᾷ τὴν δυνατότητα τελειώσεως τῆς ὕλης καὶ φιλιώσεως Θεοῦ (Coll. 27, 13), διασώζει δὲ τὴν διττὴ ὑφὴ τῆς ἐρεῦνης ὡς ἐλλόγου ἀνιχνεύσεως τῶν φαινομένων καὶ μηητικῆς οἰκειώσεως τῶν αἰτίων τῶν.

Στὴν ἐκχριστιανίζουσα τούτῃ ὀδευση μεταβατικὸ ρόλο θὰ διαδραματίσει ὁ πολυτάλαντος Συνέσιος, ἐπίσκοπος Πτολεμαΐδος τῆς Λιβύης, ἀναζητῶν στὴν χρυσοποιὸν πράξη τὴν ἔνδον κεκρυμμένην φύσιν τῶν σωμάτων (Coll. 60,7), ἐπισημαίνων δὲ ὅτι οὐδὲν χαρίζεται ὁ τεχνίτης εἰ μὴ τὸ εἶδος (Coll. 63,2), καὶ καταθέτων πολλαπλῶς ἰσχύουσα περιγραφή τῶν ἰδιωμάτων τοῦ Θεοῦ: «πατέρων πάντων πᾶτερ, αὐτοπάτερ, προπάτερ, ἀπάτερ, υἱὲ σεαυτοῦ, ἐν ἐνός πρότερον, ὄντων σπέρμα, πάντων κέντρον» (PG LXVI 1596/322). Ὁλίγο, ἄλλωστε, ἀργότερα Αἰνεῖας ὁ Γαζαῖος διαβεβαίει ὅτι «τά σώματα αἰεὶ τοῦ τελείου καὶ τοῦ ἐνός, ὄθεν προήλθον, ὀρέγεται καὶ πρὸς ἐκεῖνο σπεύδει καὶ ἐπείγεται» (PG LXXXV 957B), ἐνῶ ὁ πολὺς λυρικώτατος Στέφανος, Ἀλεξανδρεὺς πειραματιστῆς καὶ ἰατρός τῆς αὐλῆς Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως, διευκρινίζει ὅτι «ἀρχὴ ἐπιστήμης αἴσθησις καὶ ἐμπειρία» (Id. II 226, 11), ὕμνει τὸ ἐνιαῖον τῆς φύσεως, ἢ ὅποια ἐκ μονάδος ἀρχεται καὶ εἰς μονάδα καταλήγει τὴν τελειώσιν τοῦ ζητουμένου (Id. II 215, 10) καὶ σημειοῖ ὅτι ἡ χημικὴ διεργασία «κᾶν τε θείως, κᾶν τε ἰατρικῶς» (Id. II 210, 27) «λόγῳ δημιουργίας κόσμον μεθοδεύεται» (Id. II 208, 30). Κατακλείοντες, περαιτέρω, τὴν κρίσιμο γιὰ τὴν καθ' ἡμᾶς ἰδιοπροσωπία αὐτῆς φάσης, οἱ εὐρυμαθεῖς ὑπομνηματιστῆς Χριστιανός καὶ Ἀνεπίγραφος ἀναλυτικῶς ἐκθέτουν τὰ τῆς ἀναδιάρθρωσεως «τῆς ἐνικωτάτης τετραμεροῦς ὕλης εἰς ὑποβεθηκυῖαν» (Coll. 410, 18. 437, 11) κατὰ τὴν δέουσαν τάξιν (Coll. 436, 17). Συνάμα, οἱ θεράποντες τοῦ Ἀσκληπιοῦ κινουῦνται σὲ καθαρῶς γαληνικὰ πλαίσια. Ἐξάρχοντες μῆς μακρὰς χορείας. Ὁρειβάσιος ὁ Περγαμηνός, κατόπιν δὲ Ἀέτιος ὁ Ἀμιδηνός, Ἀλέξανδρος ὁ ἐκ Τράλλων καὶ Παῦλος ὁ Αἰγινήτης μεριμνοῦν περὶ τοῦ συνόλου ἀνθρώπου, παρεμβαίνον στὴν ἐπισημὴ ἰσορροπία τῶν τεσσάρων χυμῶν, ἀκολουθοῦν τὴν διοσκοριδεῖο φαρμακο-

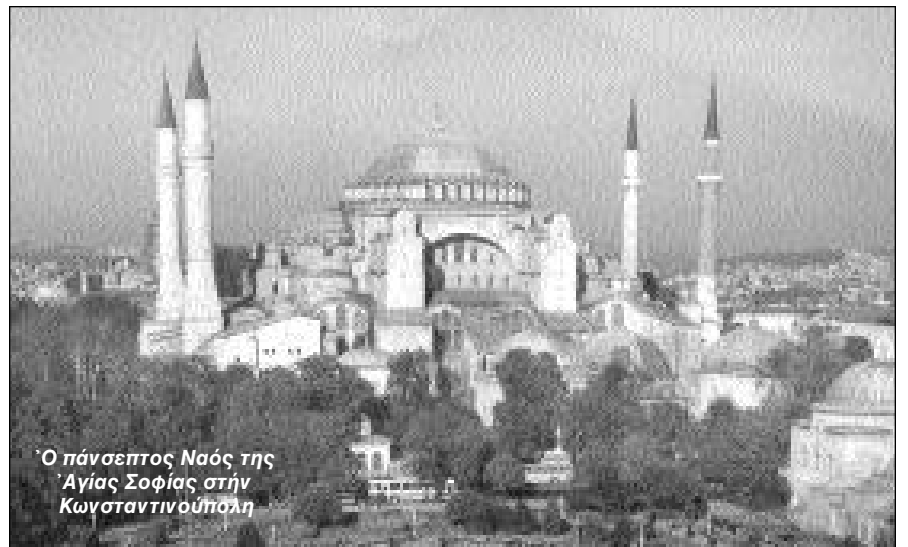
λογικὴ ἐμπειρία καὶ ὑποτάσσον τὴν δεισιδαιμονία στὴν «αἰτιολογίαν» (PG CIII 733B).

Οἱ Καππαδόκες Πατέρες

Πρωτοστάτες τῆς συγκράσεως μὲ τὸ παρελθόν, οἱ Καππαδόκες πατέρες ἀναλαμβάνουν τὴν μεθερμηνευστὴν τῶν θεωρητικῶν θεμελιῶν τῆς ἐρεῦνης τῆς φύσεως. Τοιοῦτρόπως Γρηγόριος ὁ θεολόγος καταφάσκων ἀναφωνεῖ: «φιλοσόφει μοι περὶ κόσμου ἢ κόσμων, περὶ ὕλης, περὶ ψυχῆς, περὶ λογικῶν φύσεων, περὶ ἀναστάσεως, κρίσεως, ἀναπαύσεως, Χριστοῦ παθημάτων ἐν τούτοις γὰρ τὸ ἐπιτυγχάνειν οὐκ ἀχρηστον» (PG XXXVI 25A), ἐνῶ ὁ περιουστάτος ὁμῶνυμος ἐπίσκοπος Νύσσης ἐπισημαίνει ὅτι «ἡ ὁρμὴ τῆς θείας προαιρέσεως, ὅταν ἐθέλει, πράγμα γίνεται καὶ οὐσιούται τὸ βούλημα εὐθύς φύσις γινόμενον» (PG XLVI 60C), προσεγγίζει δὲ τὸ μυστήριον τῆς ἀναστάσεως διὰ τοῦ οἰκείου στὴν ἐπιστημονικὴ παράδοση ὅρου ἀναστοιχείωσις (PG XLVI 76B). Περαιτέρω, Βασίλειος ὁ μέγας προδίδει τὴν πεποίθησιν τοῦ περὶ τῆς ἐνικότητος τῆς ἀνθρώπινης ὄντοτης διαπλέκων τὰ ψυχικὰ καὶ σωματικὰ πάθη: «ἔστι δὲ θυμὸς ζῆσις τοῦ περὶ τὴν καρδίαν αἵματος, παρὰ τὸ οἰνοῖ ἐξ ἀναθυμιάσεως τῶν χυμῶν συνιστάμενον οἶδημα περὶ τὴν καρδίαν, δεσμευμένον, ὀργὴ δὲ θυμοῦ ἀναπαύσεως» (PG XXX 424A). Ἐποπικῆ, ὡστόσο, συγκεφαλαίωση τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκθεολογίσεως τῶν παραμέτρων σπουδῆς τοῦ ὕλικου κόσμου ἐπιχειρεῖ Μάξιμος ὁ ὁμολογητῆς, ἐπισημαίνων ὅτι «πάντων οἱ λόγοι πεπηγάσι πρὶν γενέσεως αὐτῶν, ὡς ἐν αὐτῷ καὶ παρ' αὐτῷ ὄντων» (PG XCI 1081A) καὶ «φύσις μέσον Θεοῦ καὶ κόσμου τυγχάνει» (PG XCI 445C), «κινεῖται δὲ πάντα ἢ κατὰ κύκλον ἢ ἐλικοειδῶς», στοχεύοντα πρὸς «τέλος, οὐ ἔνεκεν τὰ πάντα, αὐτὸ δὲ οὐδενός». Προσέτι, ὁ θεολογικώτατος στοχαστῆς διακηρύσσει ὅτι «εἰς ἐστὶ κόσμος τοῖς εἰαυτοῦ μὴ συνδιαιρούμενος μέρει, ὅλος γὰρ ὁ νοητός κόσμος ὅλῳ τῷ αἰσθητῷ μυστικῶς τοῖς συμβολικοῖς εἶδεσι τυπούμενος φαίνεται τοῖς ὄραν δυναμένοις» (PG XCI 669B), σὲ ἄλλη δὲ συνάφεια ἐπεξηγεῖ ὅτι «φθίρεται σῶμα διὰ τὴν τῶν ἐν αὐτῷ χυμῶν, ἐξ ὧν συνέστηκε, φυσικὴν ἀντιπάθειαν» (PG XCI 440A), ἀλλὰ καὶ ὀρίζει τὸ θαῦμα ὡς μετατροπὴ ἄλλοτε μὲν κατ' «οὐσίαν, τοὺς λείποντας τοῦ τυφλοῦ ὀφθαλμοῦ ἀναπληρώσασα», ἄλλοτε δὲ κατὰ «ποιότητα, τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλοῦσα, ἢ κατὰ ποσότητα, τοὺς ἄρτους αὐξήσασα» (PG XCI 345B).

Ο πολυσχιδῆς Μιχαὴλ Ψελλός

Οἱ ἐπόμενες ἐκατονταετίες σφραγίζονται ὑπὸ τῶν ἐρατιστικῶν συγγραφῶν τοῦ εὐδοκιμωτάτου (PG CV 509A) Φωτίου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως σὲ χρόνους ἀναπροσδιορισμοῦ τῆς κρατικῆς αὐτογνωσίας καὶ ἀνασυγκροτήσεως τῶν πολιτισμικῶν παραμέτρων τῆς Οἰκουμένης, κυρίως ὅμως τοῦ πολυσχιδοῦς Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ. Ὅντως. Ὁ διδάσκαλος προλογίζει τὸ χυμειτικὸ corpus, συνάμα ὅμως ἀνάγει «τὸ συλλογίζεσθαι εἰς μόνον ὄργανον ἀληθείας» (Sath. IV 447), ἀποκαλεῖ τὴν φύση «δύναμιν τοῖς σώμασι ἐγκατεσπαρμένην παρὰ Θεοῦ» (PG CXXII 713B) καὶ ἀναζητεῖ τὴν ἴση τῶν πασχόντων στὴν ἰσονομίαν (PG CXXII 740B)

Ὁ πάνσεπτος Ναός τῆς Ἁγίας Σοφίας στὴν Κωνσταντινούπολη

καὶ εὐκράσιαν (Id. I 204, 5). Παρομοίως, Συμεῶν μάγιστρος ὁ Σῆθ υἱοθετεῖ στοιχεῖα τῆς ἀραβοπερσικῆς συνταγογραφίας, δίχως ἐν τούτοις οὐδαμῶς νὰ κατανεύει στὴν ἰσλαμικὴ ἀντιμετώπιση τοῦ περιβάλλοντος κόσμου, ἐνῶ στοὺς χρόνους συμβιώσεως τῆς βασιλευούσης μὲ τοὺς ἐξ Ἑσπερίας σταυροφόρους ἀναλόγως θὰ κινηθεῖ Νικόλαος ὁ Μυρεψός, ὁ πρῦτανος τῶν φαρμακολόγων. Σὲ παράλληλο, τέλος, ὀδευση Νικηφόρος ὁ Βλεμμύδης, ὁ παιδαγωγὸς Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως, ἀποδεικνύεται πρωτότυπος ἐρευνητῆς τῶν φυσικῶν φαινομένων, κατανοῶν τὴν κίνηση ὡς «τοῦ ὄντος κατὰ τὸ ἐντελές ἐξίν» (PG CXL 1049B), ἐρμηνεύων τὴν δημιουργία ὡς «ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὄν μεταβολήν» (PG CLX 1081B) καὶ τὸ θαῦμα ὡς παρεπόμενον τῆς θείας βουλήσεως «ἐκτροπὴν τοῦ κατὰ φύσιν ἐπὶ τὸ κρεῖττον» (PG CLX 1093C), πειραματιζόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ παμπερικτικῶ «λίθου τῶν σοφῶν, ἐν ᾧ εἰσὶ τὰ τέσσερα στοιχεῖα» (Coll. 452, 7).

Οἱ ὄψιμοι χρόνοι τῆς αὐτοκρατορίας ἐγέννησαν τοὺς ἡσυχαστῆς πατέρες, ἀλλὰ καὶ διελέχθησαν μὲ τὴν σχολαστικὴ Δύση. Πράγματι. Ἄν Κάλλιτος ὁ Ἀγγελικώδης, νήφων μοναχός, συστηματικῶς ἀναρρεῖ τὴν Summa contra Gentiles, ἀντιπαράτασσαν στοῦ ἐπιβλητικὸ οἰκοδόμημα τοῦ Ἀκινάτου τὴν νοερά προσευχὴ καὶ θεοπτία, ἂν δὲ Δημήτριος ὁ Κυδωνῆς, εὐφυῆς ὑπομνηματιστῆς τοῦ σταγειρίτου, πιστοῦται μὲ τὴν εἰσαγωγή τῶν θωμιστικῶν θέσεων στὴν ἐλληνόφωνο πνευματικότητα, Νικηφόρος ὁ «Γρηγοράς διακηρύσσει ὅτι εἰ ἂν καὶ ἡ πρὸς ἐπιστήμην μέθοδος διπλὴν τὴν πορείαν ἰούσα, τὴν μὲν ἄνωθεν ἀρχομένη, τὴν δ' ἄνω που περατοῦσα, τιμωτέρας γε μὴν οὔσης τῆς ἐτέρας καὶ θάτερας ἢ ζήτησις οὐ πάνυ τοι πάρεργος ἂν εἶναι δοκοίη» (Guill. 195), καὶ Νικόλαος ὁ Καβάσιλας εἰσηγεῖται ἕναν ἰδιότυπο καθ' ἡμᾶς ἀνθρωπισμὸ. Οὕτω ὁ Θεσσαλονικεὺς ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας καὶ δόκιμος φυσιοδίφης βαθύτατα ἐκτιμᾷ τὴν ἐντρύφηση στὰ τῆς ὕλικης κτίσεως, ἀρνεῖται ὅμως νὰ ἀπολυτοποιήσει οἰαδήποτε ἐνδοκοσμικὴ προοπτικὴ, ἀντιλαμβανόμενος τὸ ἐπιτεῦγμα τοῦ ἀνθρώπου νοός ὡς συνιστώσεως μῆς ἐπιπλέον ἀνοδικῆς ἀναζητήσεως, θεμιτῆς ἢ καὶ ἐπιθυμητῆς ἐν τῷ μέτρῳ τῆς ἐπ' ἀναφορᾷ καλλιέργειάς της.

Μέγιστο κληροδότημα

Ἡ συνθετικὴ αὐτὴ πρόταση, ἀνακεφαλαιώση δισχλιετοῦς διερευνήσεως τοῦ λόγου τῶν ὄντων καὶ μέγιστο κληροδότημα τοῦ καθ' ἀνατολὰς μεσαίωκου στοῦς

ἐπερχομένους, ἀποτελεῖ κατ' οὐσίαν παραδοχὴ τῆς δυνατότητος ἀναγωγῆς τῶν πάντων σ' ἕνα ἁρμονικὸ σύνολο, δεκτικὸ ἐμπειρικῆς προσπελάσεως καὶ συνάμα οὐδέποτε ἐπιληθῆσιμον τῶν ὑπερβατικῶν τοῦ ἀναφορῶν.

Συνακολούθως, ἄλλωστε, διασώζεται ἡ θέση τοῦ ἀνθρώπου ὡς οἰκονόμου τοῦ Θεοῦ, ἀπροϋποθέτως ἐνεχομένου στὸν ἐνοειδῆ κόσμο καὶ συνεργοῦ στοῦ ἐγχείρημα διατήρησεως τῆς ἰσορροπίας του μακρὰν τῶν πάσης μορφῆς ἀντικειμενοποιήσεων.

Ἄτυχως, ἡ ὀθωμανικὴ κατάκτηση θὰ παρεμποδίσει τὴν ὀρίμανση καὶ ἀφομοίωση τῆς ὡς ἄνω θεωρήσεως.

Οἰκοθεν νοεῖται, περαιτέρω, ὅτι ἡ ὑπευθυνότης τοῦ καθ' ἡμᾶς φυσικοῦ ἐπιστήμονος εἶναι πολυεπίπεδος, ἐφ' ὅσον ἡ καθαρτήριος πορεία τοῦ σύμπαντος καὶ ἡ ἀνάκτηση τῆς συναρμογῆς τῶν μερῶν του ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπαιτοῦν ὀλοκληρωτικὴ μέθεξη τοῦ φυσιοδίφου, ὁ ὁποῖος «γυμνάζεσθαι ὀφείλει καὶ συνेतὸν καὶ ὀξύν ἔχειν τὸν νοῦν» (Coll. 97, 5), κυριώτατα ὅμως «πιστός Θεῷ καὶ ἀκακοήθης καὶ ἀγαθός» (Coll. 27, 13), «κάλλιστα καὶ θεάρεστα ἦθη κτησάμενος» (Coll. 35, 14). Ὅντως. Μόνη «ἢ πείρα μετὰ τῶν φυσικῶν πάντων κατορθωμάτων» (Coll. 246, 20) δύναται νὰ θεμελιώσει λυσιτελεῖ σπουδῆ τῶν φαινομένων καὶ οὐσιαστικὴ παρέμβαση ἐπὶ τῶν δεδομένων, ταυτοχρόνως δὲ νὰ διαφοροποιήσει τὸν ἐρευνητῆ, πειραματιστῆ ἢ ἰατρό, ἀπὸ τὸν μαῖστορα, οὐδόλως συνυπολογίζοντα στοῦ ἔργου του τὴν θεία ἐνικότητα τῆς φύσεως, ἀλλ' ἀπλῶς ἀσκούντα «τάς τέχνας κατὰ τὸν βίον ἀναγκαίας καὶ τὸ τέλος ὀφθαλμοῖς ἐγκειμένας» (PG XXX 377D).

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

PG: J.P. Migne, Patrologia Graeca, Παρίσι 1857/68.

Coll.: M. Berthelot καὶ C.E. Ruelle, Collection des Anciens Alchimistes Grecs (texte grec), Παρίσι 1888.

Id.: J.L. Ideler, Physici et Medici Graeci Minores, Βερολίνο 1841/42.

Sath.: C.N. Sathas, Bibliotheca Graeca Medii Aevi, Παρίσι 1876.

Guill.: R. Guiland, Correspondance de Nicéphore Gregoras, Παρίσι 1927.

Βασιλ.: Ι.Δ. Ζέπου, Βασιλικά Λέοντος Βασιλέως, Ἀθήνα 1910/11.

Dig.: A.D. Albertus καὶ D. Mauritius, Corpus Juris Civilis Justiniani Imperatoris, Λειψία 1866.

24-30 ΜΑΡΤΙΟΥ: ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΕΡΔΙΖΕΙ ΕΔΑΦΟΣ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ

Πρῶτος Ἱεραποστολικός πυρήνας στήν πόλη Ἀπέκι Ἀμπετέλι

Ἀπό τόν Θεοφ. Ἐπίσκοπο Γκάνας
ΠΑΝΤΕΛΗΜΟΝΑ

Πρῶτο σημαντικό γεγονός τῆς νέας χρονιάς γιά τήν Ἱερά Ἐπισκοπή τῆς Γκάνας ἦταν ἡ ἐξάπλωση τῆς Ὁρθοδοξίας σέ μέρη ὅπου οἱ ἰθαγενεῖς μαῦροι δέν εἶχαν τήν εὐκαιρία νά ἀκούσουν γι' αὐτήν.

Συνοδευόμενος ἀπό τούς ἱερεῖς π. Σαμουήλ Ἀντζέι Κούμη καί π. Δανιήλ Ἀμπράντου Πίνγκπονγκ, τόν Δανιήλ Ἀντζέι καί τόν ὁδηγό Θεόφιλο Ἀπρακού, ἐπισκέφθηκε τήν πόλη Ἀπέκι Ἀμπετέλι στήν ἐπαρχία τοῦ ποταμοῦ Βόλτα. Εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ἡ Ὁρθοδοξία μας ἐξαπλώνεται τόσο στήν Γκάνα.

Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς τοπικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, παρά τή σωματική του ἀναπηρία, δέν ὑπολογίζει τίς ταλαιπωρίες καί τήν κούραση τῶν μεγάλων ἀποστάσεων. Μέ τή συνοδεία του ἔφθασε στήν πόλη Πέκι καί ἀναζήτησε τόν καθηγητή κ. Παῦλο Μπό Μπρούς. Συναντήσαμε πρῶτα τόν ἀδελφό του κ. Λῶρενς Μπό, ὁ ὁποῖος μᾶς ὁδήγησε στή φάρμα, ὅπου ὁ καθηγητής καλλιεργεῖ ἀγροτικά προϊόντα. Κατόπιν, ἐπισκεφθήκαμε τόν γηραιό καί τυφλό φύλαρχο Κόφη Μπέτε Οὐόλτα, στό σπίτι τοῦ ὁποῖου καθίσαμε καί ὁ Ἐπίσκοπος ἀπηύθυνε τόν λόγο τοῦ Θεοῦ, κηρύττοντας ἐπί τρεῖς συνεχεῖς ὧρες καί μέ ἱερό ζήλο τήν Ὁρθόδοξο Χριστιανική Πίστη.

Ἀνάμεσα στά ἄλλα, ἀναφερθήκαμε στίς ρίζες τοῦ Ἑλληνορθόδοξου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς, οἱ ὁποῖες ἀνάγονται σ' αὐτόν τόν Ἀπόστολο καί Εὐαγγελιστή Μάρκο. Χρησιμοποίησαμε πολλά πρακτικά παραδείγματα γιά νά τονίσουμε τή μεγάλη σημασία τῆς ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας καί τό πόσο σημαντικό καί ζωτικό εἶναι γιά τή σωτηρία κάθε πιστοῦ νά μένει ἐνωμένος μέ τό κανονικό Σῶμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πού εἶναι τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

«Ἐάν κανεῖς, εἶπε ὁ Ἐπίσκοπος, κόψει ἓνα δάκτυλο ἢ ἄλλο μέλος τοῦ σώματός του, τότε ἐκεῖνο τό μέλος δέν μπορεῖ νά

ζήσει ἐκτός σώματος. Ἐάν κόψουμε ἓνα κλάδο ἀπό τό δένδρο, δέν τοῦ ἀπομένει ζωή μέσα του, ἀλλά μέσα σέ λίγο χρονικό διάστημα θά ξηρανθεῖ καί θά χρησιμοποιηθεῖ ὡς καυσόξυλα. Ἔτσι καί μέ κάθε ἄνθρωπο, ἐάν δέν γίνει μέλος τοῦ κανονικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, μένει νεκρός, διότι τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ δέν κατοικεῖ μέσα του. Καί ὅπως, ὅταν ἡ ψυχὴ χωριζό-μενη ἀπό τό σῶμα, νεκρώνεται τό σῶμα. Ἔτσι, ὅταν ἡ ψυχὴ δέν ἔχει μέσα τῆς τόν Ἀληθινό Θεό, μένει νεκρά. Γι' αὐτό ὁ Κύριος θάρθει νά κρίνει «ζώντας καί νεκρούς». Ζώντας ὀνόμασε τό ἱερό Εὐαγγέλιο ἐκείνους πού ἐπίστευσαν καί ἐβαπτίσθησαν. Νεκρούς ὀνόμασε ἐκείνους πού δέν ἔγιναν μέλη τῆς κανονικῆς Ἐκκλησίας

κτο. Οἱ ἰθαγενεῖς ἐξέφρασαν τόν θαυμασμό, τή χαρά καί τήν ἱκανοποίησή τους γιά τή χειρονομία αὐτή τοῦ Ἐπισκόπου.

Θεοφάνεια στόν ποταμό Ἀγιέσου

Τήν παραμονή τῶν Θεοφανείων (5 Ἰανουαρίου) τελέσαμε τόν Μέγα Ἀρχιερατικό Ἑσπερινό καί τόν Μικρό Ἀγιασμό, συμπαραστατούμενοι ἀπό τούς π. Σαμουήλ Ἀντζέι Κούμη καί π. Ἀνδρόνικο Ἄκουα. Τήν ἐπομένη, συνοδευόμενοι ἀπό τόν π. Σαμουήλ, τόν γιό του Δανιήλ καί τόν ἐγγονό του Σαμουήλ ξεκινήσαμε γιά τό χωριό Μπρεμάν, ὅπου πανηγυρίζει ἡ ἐνορία τοῦ χωριοῦ. Ὁ Ἐπίσκοπος ἔφθασε κατά τίς

ραν ὡς δῶρα ἀγάπης γεωργικά προϊόντα στόν Ἐπίσκοπό τους.

Θεμελίωση νέου Ἱ. Ναοῦ

Μέ τή βοήθεια τοῦ Κυρίου τελέσθηκε ὁ ἁγιασμός τῶν θεμελίων τοῦ νέου ἱεροῦ ναοῦ πού θά τιμᾶται στή μνήμη τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας. Τό ἔργο πραγματοποιεῖται στό χωριό Ἀμπουτσιέ-κουα τῆς κεντρικῆς ἐπαρχίας τῆς Γκάνας, μέ τήν εὐγενή δωρεά Θεσσαλονικέων, μέσω τῆς Ἀδελφότητος Ὁρθοδόξου Ἐξω-τερικῆς Ἱεραποστολῆς Θεσσαλονίκης.

Τόν Ἐπίσκοπο συνόδευσαν ὁ Γενικός Ἀρχιερατικός Ἐπίσκοπος π. Σαμουήλ Ἀντζέι Κούμη, ὁ γιός του Δανιήλ Ἀντζέι καί ὁ ἐγγονός του Σαμουήλ, ὁ ὁδηγός Θεόφιλος Ἀπρακού, οἱ δίδες Δορκάς Μένσα καί Εἰρήνη Ἀρθαρ. Μᾶς ὑποδέχθηκαν στό χωριό οἱ ἱερεῖς π. Ἰάκωβος Ν. Σέϋ, π. Ἰωάννης Ἀρθουρ, π. Παῦλος Ὀντούμ, π. Ἡλίας Σέϋ, ἡ καπηγῆτρια τοῦ χωριοῦ Βασιλεῖα Ἀντομπά καί οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ.

Ἡ τελετὴ τῶν θεμελίων ἄρχισε μέ τόν μικρό ἁγιασμό καί τήν πήξη τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στόν χώρο ὅπου θά στηθεῖ ἡ Ἁγία Τράπεζα. Ὁ Ἐπίσκοπος στήν ὁμιλία του, ἀφοῦ διαβίβασε τίς πατρικές καί πατριαρχικές εὐχές τῆς Α.Θ.Μ. τοῦ Πάπα καί Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ. Πέτρου τοῦ Ζ', καλωσόρισε τούς πιστούς καί ἐξήγησε τά τελούμενα κατὰ τήν ἁγιαστικὴ τελετὴ καί τόν λόγο τῆς συγκεντρώσεώς τους.

Στήν ὁμιλία μας, εὐχαριστήσαμε ἰδιαιτέρως τούς δωρητές, τόν Πρόεδρο καί τά μέλη τῆς Ἀδελφότητος Ὁρθοδόξου Ἐξω-τερικῆς Ἱεραποστολῆς Θεσσαλονίκης, διότι χωρίς τήν ἠθική καί οικονομική τους συμπαράσταση καί βοήθεια θά ἦταν ἀδύνατο νά ξεκινούσε ἓνα τέτοιο ἔργο στό μακρινό αὐτό χωριό τῆς Γκάνας. Στό τέλος τῆς ἀκολουθίας ψάλλθηκε δέηση ὑπέρ υγείας τῶν δωρητῶν.

Στὴ συνέχεια, καθίσαμε μέ τούς ἱερεῖς καί πιστούς κάτω ἀπὸ ἓνα δένδρο καί τοὺς διδάξαμε γιά ἀρκετὴ ὥρα, τονίζοντας τόν ρόλο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μέσα στόν χώρο τῆς Ἀφρικῆς.

Ἐξήραμε τὴ σημασία τῆς ἐνότητας τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ὡς Σῶμα Χριστοῦ καί τέλος εὐχηθήκαμε ὅπως σύντομα τό ἔργο ὀλοκληρωθεῖ γιά νά τελέσουν τὴ Θεία Λειτουργία πρὸς δόξαν Θεοῦ.

Στό τέλος, οἱ χωριανοὶ πρόσφεραν πορτοκάλια, μπανάνες, ψωμί, φυστίκια καί καρύδες στοὺς παρευρισκομένους ὡς ἔκφραση τῆς ἀγάπης τους.

καί μένουν ἀμετανόητοι καί ἀθάπτιστοι. Τό κάλεσμα τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ὅλο τόν κόσμο εἶναι κάλεσμα μετανοίας καί ἀποδοχῆς τοῦ Ἐνὸς Τριαδικοῦ Θεοῦ».

Συγκίνηση προκλήθηκε στοὺς ἰθαγενεῖς μέ τήν προσπάθειά μας νά μάθουμε μερικές λέξεις στήν τοπικὴ διάλεκτο τῆς φυλῆς Ἔγουε. Διδάσκοντας νά σημειώνονται μέ τό σημεῖο τοῦ Τιμίου Σταυροῦ χρησιμοποιήσαμε μόνο λέξεις ἀπὸ τήν τοπικὴ διάλε-

9.00 π.μ. στό χωριό, ὅπου ἔγινε δεκτός ἀπὸ τόν ἐφημέριο π. Ἀναστάσιο Νκρούμα, π. Ἰωάννη Ἀρθουρ, π. Σαμουήλ Ἀκουμά, π. Παῦλο Ὀντούμ, π. Ἡλία Σέϋ, τοὺς φυλάρχους καί τοὺς ὀρθοδόξους πιστοὺς τοῦ χωριοῦ. Μέ τήν ἀφιξή μας, ὅλοι ἐν πομπῇ κατευθυνθήκαμε πρὸς τό ποτάμι Ἀγιέσου (Ayesu), ὅπου θά γινόταν ἡ τελετὴ τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ὑδάτων. Μία ἀπλή ἐξέδρα στήθηκε γιά νά διευκολύνει τόν Ἐπίσκοπο, πού πάσχει ἀπὸ κάποια σωματικὴ ἀναπηρία τῶν κάτω ἄκρων. Ἡ ἱερά ἀκολουθία ἄρχισε. Ἡ ἀτμόσφαιρα γέμισε ἀπὸ τόν ἦχο τῶν ἁγιογραφικῶν ἀναγνωσμάτων καί τῶν ἱερῶν ὕμνων. Ὁ ἀέρας εὐωδίασε ἀπὸ τό ἁγιορείτικο λιθάνι. Σήμερα, πράγματι ἁγιαζεται ἡ φύση. Καί ὅταν διαβάστηκε τό ἱερό Εὐαγγέλιο ἀπὸ τόν Ἐπίσκοπο στά Τσοῦι καί ἀκούστηκε τό «Ἐν Ἰορδάνη βαπτιζομένου Σου Κύριε...», ὁ Ἐπίσκοπος μέ συγκίνηση ἔριξε τόν Τιμίου Σταυροῦ μέσα στά νερά τοῦ ποταμοῦ. Πέντε παιδιά τῆς ἐνορίας ἔπεσαν μέσα στα νερά πρὸς ἀνεύρεση τοῦ Σταυροῦ. Ἐνας ἀπὸ τούς νεαρούς βρῆκε τόν Σταυρό καί μέ χαρὰ πετάχθηκε ἀπὸ τά νερά καί τρέχοντας ἔφερε τόν Σταυρό στόν Ἐπίσκοπο, ὁ ὁποῖος ἔσκυψε καί τόν φίλησε. Ἡ ὅλη τελετὴ καλύφθηκε ἀπὸ τήν Ἑθνικὴ Τηλεόραση Ghana Television Broadcasting. Στὴ συνέχεια, ὁ Ἐπίσκοπος, ὁ ἱερός κλῆρος καί ὁ λαὸς ἐν πομπῇ ἐπέστρεψε στόν μικρὸ ναὸ τῶν Θεοφανείων, ὅπου συνέχισε τὴ Θεία Λειτουργία.

Ἡ ζέση ἦταν ὑπερβολικὴ. Στό τέλος τῆς ἱεράς συνάξεως, ὁ Ἐπίσκοπος μίλησε γιά τό μεγάλο γεγονός τῆς Βαπτίσεως τοῦ Κυρίου, τὰ Ἁγία Θεοφάνεια. Τέλος, ὁ ἐφημέριος τῆς ἐνορίας καί οἱ πιστοὶ πρόσφε-

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Μαρτίου 2002
Γραφεῖον: Διοικητικὸν
Πληροφορία: Νικ. Τσῶλος, τηλ.: 72.48.680-9

Ἀριθμ. Πρωτ. 1022, Διεκπ. 166

ΘΕΜΑ: «Πρόσκλησις ἐκδηλώσεως ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν πρόσληψιν ἐπισημόνων διαφόρων ἐιδικότητων»

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Κεντρικὴ Ὑπηρεσία Οἰκονομικῶν γνωστοποιεῖ ὅτι προτίθεται νά προσλάβῃ ἓνα (1) Τοπογράφον - Μηχανικόν, ἓνα (1) Μηχανικόν Πληροφορικῆς - Προγραμματιστὴν - Ἀναλυτὴν, ἓνα (1) Δασολόγον, ἓνα(1) Ἀρχιτέκτονα - Μηχανικόν καί ἓνα (1)

Μηχανολόγον - Μηχανικόν.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι καλοῦνται νά ὑποβάλουν εἰς τὰ Γραφεῖα μας (Ἰαοῦ 1, 4ος ὄροφος, Ἀθήναι), Βιογραφικόν Σημεῖωμα καί τὰ κατὰ νόμον προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Προσόντα: Ἡλικία μέχρι 35 ἐτῶν. Πτυχίον Ἀνωτάτης Σχολῆς ἀντιστοίχου ἐιδικότητος. Ἀποδεδειγμένη ἐμπειρία ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου ἐκάστης ἐιδικότητος. Ἐκπλήρωσις στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων (διὰ τούς ἄρρενας ὑποψηφίους). Λευκόν Ποινικόν Μητρώον.

Θά ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν: Προϋπηρεσία. Ξένη Γλῶσσα. Γνώσεις Η/Υ.

Διὰ πλείονας πληροφορίας ἀπευθύνε-σθε εἰς τὸ Γρ. Διοικητικὸν τῆς ΕΚΥΟ (τηλ. 72.36.692).

Προθεσμία ὑποβολῆς τῶν αἰτήσεων ὀρίζεται ἡ 10-04-2002.

Ὁ Διευθυντὴς τῆς ΕΚΥΟ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δ. ΠΥΛΑΡΙΝΟΣ

**ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ
ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ**

Οι Πατριάρχες του Γένους

Γράφει ο Διευθυντής Σύνταξης της «Α.» **ΙΜ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ**

Τούτη τήν επέτειο τή δεύτερη τής τρίτης χιλιετίας, ή μνήμη του Γένους στρέφεται μέ τιμή και εύγνωμοσύνη στίς μορφές τών Πατριαρχών του, πού έγιναν θυσία στόν βωμό τής 'Ελευθερίας του. Στόν 'Αγιο Γρηγόριο τόν Ε', στόν 'Αγιο Κύριλλο Στ' τόν προκάτοχό του 'Εθνομάρτυρα επίσης, στόν 'Εθνεγέρτη Πατριάρχη 'Αλεξανδρείας Θεόφιλο Β' τόν Παγκώστα και σέ όλες εκείνες τίς ψυχές τών ήρωικών κληρικών, πού έδωσαν στόν 'Αγώνα τό βίος και τή ζωή τους. Καί πρώτα - πρώτα στόν Πατριάρχη Γρηγόριο, τόν Πρωτομάρτυρα.

Μοίραζε κόκκινα άβγά πρίν τό Πάσχα

Στά φανερά ό Πατριάρχης Γρηγόριος ό Ε' ύποκρινόταν πώς ήταν προσηλωμένος και υπάκουε στίς έντολές τής 'Υψηλής Πύλης, ένω στά κρυφά, όπως δείχνουν αδιάσειστες μαρτυρίες, προετοιμάζε τήν επανάσταση τών 'Ελλήνων και αγωνιζόταν γιά τήν επιτυχία της. Κ' ήταν άρρωστος, γερασμένος, έμοιαζε, ένω ήταν 70, πάνω από 80 χρονών. 'Ο ιερέας τής 'Αγγλικής Πρεσβείας στήν Κωνσταντινούπολη R. Walsh, πού τόν επισκέφθηκε λίγο πρίν τό μαρτύριο του, τόν περιγράφει ως έξης:

«Ήταν αδύνατος και ώχρός. Φαινόταν ογδοντάρης. Φορούσε ράσο από άπλό κρέπι. Ζυγώσαμε νά φιλήσουμε τό χέρι του, όπως συνηθίζεται, αλλά δέν μας άφησε. Μας κάλεσε νά καθήσουμε πλάι του στό σοφά. Ήρθαν τά γλυκά, πήραμε μιά κουταλιά και ύστερα πλύναμε τό κουτάλι μέ ένα κύπελο νερό. 'Ακολούθησαν τά τσιμπούκια και ό καφές. Καθώς κόντευε τό Πάσχα είχε πλάι του πανέρια γεμάτα άβγά βαμμένα κόκκινα. Μας έδωσε άβγά μέ τήν εύλογία του, σηκωθήκαμε, τόν εύχαριστήσαμε» (μτφρ. Κ. Σιμόπουλου).

'Η λεπτομέρεια αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία, γιατί ό Walsh είχε επισκεφθεί τόν Πατριάρχη δύο μήνες πρίν τόν άπαγχονισμό του. Σάν πολύ νωρίς δέν ήταν νάχει νά δίνει κόκκινα άβγά; 'Αλλά ή σημασία ήταν διαφορετική. Μέ τά άβγά ό Γρηγόριος ό Ε' προοίωνιζε τήν 'Ανάσταση του ύπόδουλου Γένους. Και σπεύδω νά έξηγησω άμέσως γιατί αυτό δέν είναι αυθαίρετη έρμηνεία. 'Αληθινός εθνάρχης, προετίμασε μέ σύνεση τόν μεγάλο σηκωμό. Στίς 28 Δεκεμβρίου 1820 ό Πατριάρχης έστειλε στόν Σαλώνων 'Ησαΐα, έναν άκόμη εθνομάρτυρα τής 'Εκκλησίας μας, θερμό πατριωτικό γράμμα, όπου επίσης, ένω μόλις πέρασαν Χριστούγεννα μιλούσε γιά τόν Σωτήρος τό Πάσχα, δηλ. τόν εθνικό ξεσηκωμό! (Κ. Σ. Κώνστα: 'Ο 'Αγιος Κοσμάς ό Αίτωλος, 1973, σσ. 15-16).

'Ατιμωτικό μαρτύριο - «επάισχυντη» έκτέλεση

'Η γραμμή, πού συμβούλευε τόν Σαλώνων ν' ακολουθήσει, ήταν ή ίδια πού ακολουθούσε τό Φανάρι και διέσωζε τήν ομογένεια σέ καιρούς χαλεπότητας, χωρίς νά παραλείπει τό παράπαν τό εθνικό καθήκον. Ήταν ή γραμμή του Πατριάρχη πού κάνουν τάχα πώς δέν τήν αντιλαμβάνονται κάποιοι κατηγοροί του. Ήταν ή γραμμή, πού τελικά τόν οδήγησε στό μαρτύριο, άφου οι δυνάστες αντίληφθηκαν τί κρυβόταν πίσω άπ' αυτόν. Γι' αυτό και τόν εκδικήθηκαν τόσο άπάνθρωπα, γι' αυτό μέ λύσσα αντιμετώπισαν τόν ασθενικό γέροντα Γρηγόριο τόν Ε'. Είναι χαρακτηριστικό ότι ό γραμματέας τής Ρωσικής Πρεσβείας στήν Κωνσταντινούπολη 'Ιβάνοβιτς Τουργκένιεφ σέ έκθεση πού υπέβαλε στίς 5 Σεπτεμβρίου 1821 στόν τσάρο παρατηρούσε ότι ό άπαγχονισμός του Πατριάρχη έγινε «μπροστά στόν Μεγάλο Βεζύρη, πού κάπνιζε τό τσιμπούκι του κατά τήν επάισχυντη έκτέλεση. Και ό άπαγχονισμός είναι ποινή πού επιφυλάσσεται στούς χυδαίους εγκληματίες. 'Ακόμα και στά τουρκικά χρονικά δέν αναφέρεται πουθενά παρόμοια μεταχείριση Πατριάρχη» (Σιμόπουλου: Πώς είδαν οι ξένοι τήν 'Ελλάδα του

'Από τήν άφιξη του σκηνώματος - τος του 'Αγίου Γρηγορίου του Ε' στήν 'Αθήνα, γιά νά έναποστεθεί στόν Καθεδρικό Ναό

'21, α', 1979, σελ. 175).

Θά προσθέσουμε: πόσο μάλλον «φίλου» Πατριάρχη! 'Ο Γρηγόριος όμως ό Ε' είχε αποδειχθεί φίλος έντός εισαγωγικών. 'Εδινε έγγυήσεις κι έριχνε στάχτη στά μάτια του σουλτάνου κι εξέδιδε «άφορισμούς», ώστε ή Φιλική 'Εταιρεία νά προχωράει στό έργο της, ν' αποφευχθούν οι σφαγές ομογενών και νά γίνουν όλες οι απαραίτητες προετοιμασίες γιά τήν 'Εθνεγερσία. 'Όταν τό πήραν αυτό είδηση οι Τούρκοι ήταν πάρα πολύ άργά, γι' αυτό φόνευσαν θάναυσα τόν Πατριάρχη και του επιφύλαξαν νεκρού πιά ένα σωρό έξευτελισμούς. Τέτοια έκδίκηση μόνο προδοσία τών Τούρκων ήταν φυσικό νά επιφέρει. Κι ό Γρηγόριος ό Ε' τούς είχε καταπροδώσει. 'Όπως γράφει ό Πρόκος βόν 'Όστεν:

«'Ο Μέγας Βεζύρης έπορεύθη επιτοπίως, διέταξε νά τω δώσωσι κάθισμα και τσιμπούκιον, και έθεάτο μετ' εύχαριστήσεως τω πτώμα» (όπ. παρ.).

Μακρυγιάννης: «'Ο άγαθός Πατριάρχης περίλαβε τήν 'Εταιρεία»

'Αν ήταν Φιλικός ό Πατριάρχης ή όχι έχουν γραφτεί ως σήμερα πολλά. 'Εκείνο πού δέν προσέχτηκε καθόλου είναι τό σχετικό κομμάτι τών «'Απομνημονευμάτων» του εύλαθέστατου και γενναίου ψυχου στρατηγού Γιάννη Μακρυγιάννη. 'Ας του δώσουμε τήν απαραίτητη προσοχή: «'Εδω εις 'Αθήνας ήρθε ένας πρωτοεταίριστας Λουκάς Λεονταρίδης, προκομμένος άνθρωπος. Πιστήκαμεν φίλοι. Τόν ρώτησα διά τόν πατέρα τής λευτεριάς μας, τόν μακαρίτη Ρήγα Βελεστίνο, πώς προδόθη. Μου ειπε πολλά. 'Αφου τόν πρόδωσαν και σκοτώθη, τότε ό Σουλτάνος πρόσταξε τόν μακαρίτη Πατριάρχη και τώδωσε ό,τι κατήχησε τ'όχαν δώσει, όπου ήταν του Ρήγα, και του ειπε ν' άφορίσει αυτόν και τούς όπαδούς του. Τότε ό άγαθός Πατριάρχης περίλαβε αυτός τήν 'Εταιρεία διά νά μήν σθέσει και τήν εξακολουθήσει και κατηχούσε: κι έστειλε και πιστόν άνθρωπον εις τήν Ρουσία: κι εκεί ήταν κι ό Λεονταρίδης, πιστός του φίλος, του Πατριάρχη και ήταν άξιωματικός τής

Ρουσίας. Και του παράγγειλε νά πάγει εις τό ('Αγιον) 'Όρος ό Λεονταρίδης, όπου ήταν κι ό Πατριάρχης εκεί σιργούνι (έξορία) ν' ανταμωθούν. 'Ετσι πήρε τήν άδεια και πήγε εις 'Όρος. 'Αφου ανταμώθηκαν μέ τόν Πατριάρχη, τόν κατήχησε και τόν χειροτόνησε και καλόγερο και του ειπε νά πάγει εις τήν Ρουσία ν' άπαρτηθεί από τήν δουλειψη και νά μιλήσει μέ τόν Καποδίστρια και νά περάσει εις Βλαχία νά πάρει μοναστήρια μέ νοίκι και νά κατηχήσει κι όσους μπορέσει: διά νά χρησιμέψουν διά τήν πατρίδα. Πήγε εις τήν Ρουσία κατήχησε πολλούς και τόν Μιχάλλοντα (Μιχαήλ Βόδα) και πήρε και μοναστήρια και σύναξε κι ως τρία μιλιούνια γρόσια. Του άποκρίθη ό Πατριάρχης νά τάχει εκεί όσο νά χρειαστούν. 'Ο μακαρίτης ό Ναπολέων ό αυτοκράτορας τής Γαλλίας, τό καύκημα του κόσμου, διά μέσου του πρέσβη του τότε Σεμπαστιάνη γράφει του Πατριάρχη εις Κωνσταντινούπολη και του λέγει νά στείλει νά κατηχήσει παντού τούς χριστιανούς, νά είναι έτοιμασμένοι, κι όταν νά είναι καιρός όπου θά κινηθεί, νά χτυπήσουν κι αυτόνηοι: και είναι δικό τους από Κωνσταντινούπολη και κάτω. Γουργαριά, Σερβία, Θεσσαλομακεδονία, Ντουράτζο, Αύλώνα και όλόγυρα αυτά τά μέρη, Ρούμελη, Πελοπόννησο και τά νησιά. Του άποκρίθη ό Πατριάρχης ότι εξακολουθεί από καιρό ό,τι του γράφει. Κι έστειλε και κατηχούσαν. 'Η κακή τύχη, άπότυχε ό μακαρίτης ό Ναπολέων και νεκρώσανε κι αυτά. Αυτό τό σκέδιον τό ήξερε κι ό Καποδίστριας από τόν Πατριάρχη» (έκδ. Σπ. 'Ασδραχά, σελ. 413).

Σαράντα δύο γράμματα του Πατριάρχη γιά τή Φιλική

Τή μαρτυρία του στρατηγού Μακρυγιάννη έρχονται νά επιβεβαιώσουν τά πορίσματα τής νεότερης ιστορικής έρευνας μέ τόν πιό πανηγυρικό τρόπο. 'Εκδίδοντας τό 1967 ό άείμνηστος 'Ιωάννης 'Α. Μελετόπουλος τό άρχειο του Παναγιώτη Σέκερη, ενός από τούς άρχηγούς τής Φιλικής 'Εταιρείας, παρατηρούσε:

Θυσία στὸν βωμό τῆς Ἐλευθερίας του

ἀναφερόμενος με ἀριθμό 87 στὸν κατάλογο τῶν Φιλικῶν τοῦ Ἀρχείου Σέκερη. Τί ἔκανε τὰ πατριαρχικά γράμματα, μάς λέγει ἡ κόρη του Χαρίκλεια στὴν «Κλειώ» τῆς Τεργέστης τὸν Αὐγούστο 1865:

«Μηθεῖς ὁ Γεώργιος Λεβέντης τὸ τῆς ἑταιρείας μυστήριον, ἐπεδίωξε μετὰ πλειστηρῆς ὄσης προθυμίας καὶ φιλοπάτριδος ἐνθουσιασμοῦ τὴν ταχεῖαν ἐκτέλεσίν του. Ὁ τῆς ἑταιρείας σκοπὸς κατέστη ἔκτοτε τὸ κυριωδέστερον τῆς καρδίας του μέλημα, τὸ κέντρον καὶ τὸ ὄρητῆριον πάσης ἐνεργείας του, τὸ ἀκρότατον τῶν εὐγενῶν πόθων του καὶ τὸ γλυκύτερον τοῦ βίου του χρυσοῦν ὄνειρον. Ἐφθονον συνέρρεεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον, ὅπερ αὐτὸς πάλιν γενναίως καὶ τιμίως ἔδωκε ὑπὲρ τῆς τῶν Φιλικῶν ἑταιρείας, τῆς ζωοποιηθείσης καὶ πραγματωθείσης διὰ τῆς δραστηριότητος καὶ τῶν ἀνηκούστων θυσιῶν τοῦ Γ. Λεβέντη. Ἀλληλογραφίαι συνδέουσαι καὶ ἐνθαρρύνουσαι τὰ μέλη πρὸς τὸν σκοπὸν, σχέδια τολμηρότατα, προπαρασκευαῖ ὄπλων, πολεμοφοδίων καὶ γενναίων ὀπλιτῶν καὶ ἀποστολαῖ τῶν ἱκανωτάτων, ἵνα ἐνεργήσωσιν εἰς διάφορα μέρη, ταῦτα πάντα ἠὲδοκίμου διὰ τῆς δεξιότητος καὶ τῆς ἀφειδοῦς τοῦ ἐνθέρου πατριῶτου δαπάνης».

Ξάνθος: Τὸν Πατριάρχη κατήχησε στὸν Ἄθω ὁ Φαρμάκης

Νὰ ποῦ χρησίμευαν τὰ γράμματα τοῦ Πατριάρχη, ποῦ εἶχε μνηθεῖ στὴ Φιλική, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ξάνθος, ἄλλος ἀρχηγὸς τῆς ἑταιρείας, στὰ «Ἀπομνημονεύματά» του στὸ Ἅγιον Ὄρος ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Φαρμάκη:

«Διαβάς δέ καὶ εἰς Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἄθωνος, πρὸς τοὺς ἄλλους, κατήχησε καὶ τὸν ἀοίδιμον Πατριάρχη Γρηγόριον» (Τ. Βουρνά: Φιλική ἑταιρεία, σελ. 188).

Ἀρχηγὸς τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους

Δέν ἦταν μόνον ἡ προετοιμασία τοῦ σηκωμοῦ, ποῦ ἐπέβαλλε ἄκρα μυστικότητα, ἦταν καὶ ἡ παρουσία τῶν ὁμογενῶν στὴν Πόλη, ποῦ ἦταν βέβαιο ὅτι πρῶτοι θὰ γινώριζαν τὸ ἐκδικητικὸ μένος τῶν Τούρκων. Ἄλλωστε εἶχε ἀπειληθεῖ καὶ ἀποσοθηθεῖ σφαγὴ τους, ὅταν σημειώθηκαν τὰ πρῶτα ἐπαναστατικά γεγονότα στὴς ἡγεμονίες.

Ἡ νεότερη «Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθους», ἔργο τῆς νηφάλιας καὶ αὐστηρῆς ἐπιστήμης, ἐπιτευχθέν ἀπὸ Ἀκαδημαϊκοὺς καὶ εἰδικούς καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπως ὁ ἱστορικὸς τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ Ἀπόστολος Βακαλόπουλος γράφει:

«Ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος Ε΄, ποῦ εἶχε κατορθώσει κατὰ τὸν Μάρτιο νὰ διασώσει τοὺς χριστιανικοὺς πληθυσμούς, τοὺς ὑποκείμενους στὴν ἐξουσία τῶν Τούρκων ἀπὸ τοὺς μείζονες κινδύνους ποῦ εἶχαν προκύψει ὡς συνέπεια τῆς ἀντιδράσεως τοῦ σουλτάνου στὰ ἐπαναστατικά γεγονότα τῆς Μολδοβλαχίας, ἀντιλήφθηκε, ὅταν ἔμαθε τὴν ἐπανάσταση τῆς Πελοποννήσου ὅτι θὰ ἄρχιζε νέος κύκλος νέων ἀγριώτερων διωγμῶν» (τόμ. ΙΒ΄, σελ. 1308).

Ὁ Πατριάρχης Κύριλλος Στ΄ (1813-1818, †1821)

«Μήπως καὶ εἰς ἐμὲ δέν ἐπεσεν ὁ κληρὸς κρεμάλας; Δέν με κρέμασαν ἄνομοι στρατιῶται;» (Κ. Κρυστάλλη: Αἱ σκιαὶ τῶν Πατριαρχῶν Γρηγορίου τοῦ Ε΄ καὶ Κυρίλλου τοῦ Στ΄)

Θαρρεῖ κανεῖς ὅτι οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι τοῦ Ἡπειρώτη ποιητῆ Κώστα Κρυστάλλη γράφτηκαν σήμερα, γιὰ νὰ ἐκφράσουν τὸ παράπονο τοῦ Ἐθνομάρτυρα Πατριάρχη Κυρίλλου τοῦ Στ΄, ποῦ ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸν Π. Θρόνο στὴν 14 Δεκεμβρίου 1818, γιὰ νὰ πάρεται τὴ θέση τοῦ Ἁγίου Γρηγόριος ὁ Ε΄, ἀπαχθὸν ὅμως 8 μέρες μετὰ ἀπὸ αὐτόν, στὴν 18 Ἀπριλίου 1821, ὄντας ἐκτοπισμένος στὴ γενέτειρά του Ἀδριανούπολη, τῆς ὁποίας ἄλλωστε καὶ χρημάτισε Ποιμενάρχης, μετὰ τὴ θητεία του στὸ Ἰκόνιο. Ὅχι,

δέν παραλήφθηκε τὸ σκῆνωμά του, γιὰ νὰ κηδευθεῖ με τιμές, ὅπως τοῦ Γρηγορίου στὴν Ὁδησσό, καὶ λόγους καταλλήλους ἀπὸ ἓνα μεγάλο διδάσκαλο τοῦ Γένους, ὅπως ἦταν ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων. Τὸ κουφάρι του, ποῦ τὸ ρίξαν οἱ κατακτητῆς στὸν Ἐβρο ποταμό, μετὰ τὸν ἀπαχθισμό του ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς Μητροπόλεως στὴν Ἀδριανούπολη, τὸ παρέσυραν τὰ νερά καὶ τὸ ἀποθέσανε στὸ Πύθιο, ποῦ λεγόταν τότε Κούλελι - Μπούργαζ. Εὐτυχῶς τὸ σταμάτησε ἐκεῖ ὁ φράκτης ἐνός νερόμυλου τοῦ Χρήστου Ἀργυρίου. Αὐτὸς ἀντιλήφθηκε ἀπὸ τὰ γένηα ποιοῦ ἦταν τὸ σκῆνωμα, τὸ ἀνέσυρε με πολὺ σεβασμὸ καὶ τὸ μετέφερε στὴν οἰκία του, ὅπου τὸ ἐνταφίασε.

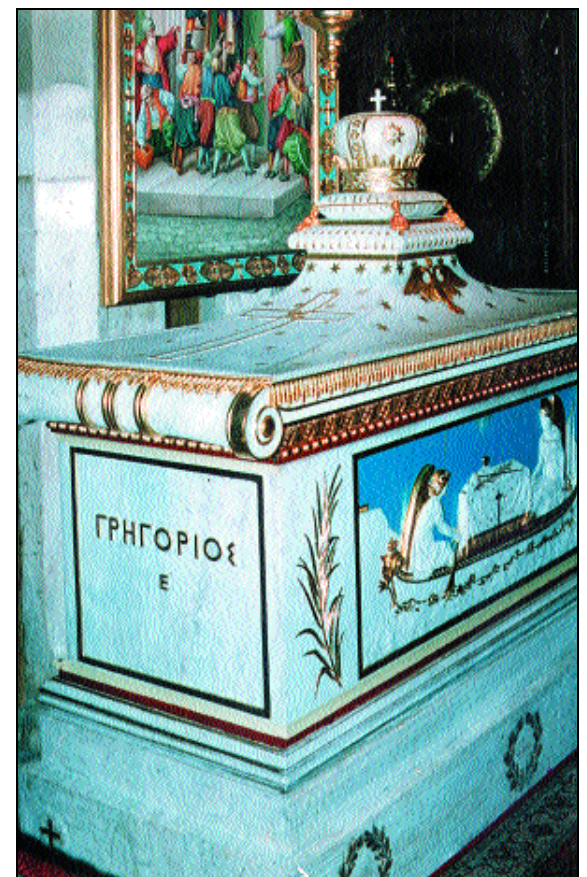
Τὸ 1834, μετὰ τὴν ὑπογραφή τῆς Συνθήκης τῆς Ἀδριανούπολης καὶ τὴν ἀναγνώριση τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδας, ὁ Ἀργυρίου ξέθαψε τὸ λείψανο καὶ τὸ πήγε στὸν Μητροπολίτη Ἀδριανουπόλεως Γρηγόριο, ποῦ τοποθέτησε τὰ ὀστά σὲ λάρνακα καὶ τὴν ἀπέθεσε στὸ παρεκκλήσιο τῆς Μητροπόλεως, ἐκτός ἀπὸ μικρὰ τεμάχια τῶν δακτύλων του ποῦ ἔδωσε στοὺς συγγενεῖς τοῦ Πατριάρχη.

Στὸ παρεκκλήσιο φυλάγονταν ὡς τὴ Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ (1922) βαρύτιμα ἄμφια καὶ περίτεχνα ἱερατικά σκεύη τοῦ Ἐθνομάρτυρα Πατριάρχη, τὰ ὁποῖα ὁ τότε Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Πολύκαρπος τὰ φυγάδευσε στὴν Ἀθήνα. Αὐτὸ εἶναι γεγονός μὴ ἐπιδεχόμενο τὴν παραμικρὴ ἀμφισβήτηση. Ποῦ βρίσκονται σήμερα τὰ λείψανα αὐτὰ εἶναι ἀγνωστο. Ἀντίθετα, σώζονται τὰ ἐπιμάνικα, τὸ πετραχίλι, ἡ μίτρα, ὁ Σταυρὸς εὐλογίας τοῦ Πατριάρχη Κυρίλλου τοῦ Στ΄ στὸ Μουσεῖο Μπενάκη καὶ προβάλλονται ὡς ἐξαιρετὰ ἔργα ἐκκλησιαστικῆς τέχνης.

Ἄλλα ἱερά κειμήλια, ποῦ ἔστειλε ὁ Μητροπολίτης Πολύκαρπος τὸ 1922 βρίσκονται στὸ Βυζαντινὸ Μουσεῖο, ὅπου παραδόθηκαν, ὅπως φαίνεται, καὶ τὰ ὀστά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη, τὰ ὁποῖα ἐντούτοις σήμερα δέν ἀνευρίσκονται πουθενά, παρ' ὅλες τὴς ἀναζητήσεις τῶν Θρακῶν, ποῦ τόσο εὐλαβοῦνται τὴ μνήμη του. Βλέπετε τὰ ἱερατικά σκεύη εἶχαν καλλιτεχνικὴ ἀξία, τὸ λείψανο τοῦ Ἐθνομάρτυρα Κυρίλλου προφανῶς δέν παρουσίαζε ἀρχαιολογικὸ ἐνδιαφέρον.

Αὐτὰ τὰ ἀνήκουστα συμβαίνουν στὴν ἀπελευθερωμένη Ἑλλάδα καὶ μάλιστα στὴ δεκαετία τοῦ '50.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛ. 10

Ἡ λάρνακα τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου, ἔργο τοῦ θηριακοῦ γλύπτη Φυτάλη στὸν Καθεδρικό Ναὸ Ἀθηνῶν

«Ἐκ τῶν δημοσιευμένων ἐπιστολῶν συνάγεται ὅτι ὁ Πατριάρχης μεγάλως ἐβοήθησε τὴν ἑταιρείαν διὰ γραμμάτων του, τὰ ὁποῖα ἀπηύθυνεν εἰς διαφόρους –εἰς τὰς ὑπ' ἀριθ. 34 καὶ 42 ἐπιστολάς Σέκερη ἀναφέρονται τεσσαράκοντα δύο Πατριαρχικά γράμματα– καὶ ὅτι ἐν τῇ πατριωτικῇ ταύτῃ προσπάθειά του ὁ Πατριάρχης δέν ἐδίστασε καὶ νὰ μεταχρονολογήσῃ ἀκόμη ἐπιστολάς του, ὅταν ἡ ἀνάγκη ἐπέβαλλε τοῦτο, ὡς τὴν πρὸς τὸν Μιχαὴλ Βόδαν, τὴν ὁποίαν συνέταξε καὶ ὑπέγραψε πρὸ τῆς 13ης Αὐγούστου 1819 καὶ φέρει χρονολογίαν, ὡς ἀναφέρει ὁ ἴδιος ὁ Σέκερης, 12 Σεπτεμβρίου 1819» (σελ. 14).

Ἄς δοῦμε ὅμως τί ἔγραψε στὴν 13 Αὐγούστου 1819 ὁ ἴδιος ὁ Σέκερης πρὸς τὸν Ἀναγνωστόπουλο, ἄλλον ἀρχηγὸ τῆς Φιλικῆς ἑταιρείας:

«Κύριε Π. Ἀναγνωστόπουλε,

Ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν 2 γράμματά σου δοσμένα τῆς 1ης καὶ 4ης τρέχοντος εἰς τῶν ὁποίων χρήσιμα σοῦ ἀποκρίνομαι. Τὰ Πατριαρχικά γράμματα θεῖα χάριτι ἐβγήκαν καὶ τὰ ὁποῖα θέλει σοῦ τὰ στείλω με τὴν ρωσικὴν πόσαν ἀσφαλισμένα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Π. Διογενίδου ἢ διὰ τοῦ κύρ Βελισσαρίου Παυλίδη...» (ὄπ. παρ., σελ. 48).

Μετὰ τὸν ἴδιο Βελισσαρίου Παυλίδη ἔστειλε στὴν 28 Σεπτεμβρίου 1819 ὁ Σέκερης στὸν Γεώργιο Λεβέντη ἄλλα 16 γράμματα τοῦ Πατριάρχη Γρηγορίου τοῦ Ε΄ τάχατες γιὰ τὴ συνδρομὴ σχολῆς ποῦ θὰ γινόταν στὴν Πελοπόννησο, στὴν πραγματικότητα γιὰ τὴν προετοιμασία τῆς Ἐπανάστασης ἀπὸ τὴν Φιλικὴ ἑταιρεία:

«Δεχθῆτε τὰ ἐσώκλειστα Πατριαρχικά δεκαῆξι γράμματα ἀποβλέποντα εἰς τὴν συνδρομὴν τῆς ἐν Πελοποννήσῳ συστηθησομένης σχολῆς, καθὼς καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ σὰς ἔστειλα προλαβόντως καὶ ἐπειδὴ οἱ συνεργοὶ ἐπιθυμοῦν ν' ἀκούσουν καὶ νὰ ἴδουν καὶ τὸν καρπὸν τους κι ἐγὼ εἶμαι ἄπορος αὐτῆς τῆς ιδέας, παρακαλῶ νὰ τὴν ἔχω ἀπὸ τὴν εὐγενείαν σας διὰ νὰ τοὺς ἐγκαρδιώσω περισσότερο. Ἡ παρούσα μου σὰς ἔρχεται διὰ τοῦ ἀδελφοῦ κύρ Βελισσαρίου Παυλίδου, Σὰς προσκυνῶ» (ὄπ. παρ., σελ. 53).

Ὁ Γεώργιος Λεβεντίδης ἦταν Διερχόμενος τοῦ Καισαρορωσικοῦ Προξενείου στὸ Ἰάσιο καὶ Φιλικὸς

‘Ο’ Εθνεγέρτης Πατριάρχης ‘Αλεξανδρείας Θεόφιλος

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛ. 9

Νά ελπίσουμε ότι με τή διευθέτηση του νέου διευρυμένου Βυζαντινού Μουσείου θα βρεθούν και θα αποδοθούν στην ‘Εκκλησία; ‘Αν θέβαια δέν έχουν παραπεταχθεί ως άχρηστα και έχουν όριστικά χαθεί.

Καί ό Κύριλλος Στ’ στή συνειδηση του όρθόδοξου λαού υπήρξε ‘Αγιος (μόλις τό 1993 ανακηρύχθηκε επίσημα). Στο Πύθιο υπάρχουν εικόνες του, όπου αναγράφεται ως ‘Αγιος Κύριλλος. ‘Η παλαιότερη χρονολογείται τό 1933 και είναι δωρεά - αφιέρωμα τής Μαρίας Μπάρα από τό Σουφλί και τών γιών τής. Τό 1836 συνετέθη ‘Ακολουθία του από τόν ‘Ιατροδιδάσκαλο Κωνσταντίνο Τζολάκογλου, Λήμνιο, ή όποία έπαυζήθηκε τό 1844 από τόν γνωστό ύμνογράφο μοναχό ‘Ιάκωβο Νεοσκητιώτη και παραδίδεται από δυό κώδικες του 19’ αιώνα (βλ. Γ.Δ. Μεταλληνού: «Ανέκδοτη ‘Ακολουθία του Οίκουμηνικού Πατριάρχου Κυρίλλου Στ’ († 18.4.1821)», Οικόδομή και Μαρτυρία [άφ. στόν Κοζάνης Διονύσιο], Κοζάνη 1991. ‘Εκδόθηκε τό 1991 από τόν Πρωτοπρεσβύτερο Γ.Δ. Μεταλληνό, ‘Αναπλ. Καθηγητή του Πανεπιστημίου ‘Αθηνών. ‘Όταν έλευθερώθηκε τό 1920 ή ‘Αδριανούπολη από τόν ‘Ελληνικό Στρατό, τοποθετήθηκε δίπλα στό παράθυρο πού κρεμάσανε τόν Πατριάρχη Κύριλλο Στ’ τιμητική επιγραφή.

‘Ο Πατριάρχης Κύριλλος Στ’ ήταν σεβαστός και από τήν ‘Υψηλή Πόρτα. Πώς φτάσαμε όμως στήν απομάκρυνση του 1818 και στόν άπαγχονισμό του 1821; Στήν πρώτη περίπτωση άσφαλώς συνετέλεσε ή φιλοχρηματία τών ‘Οθωμανών και ή προετοιμασία του Μεγάλου Σηκωμού και του ‘Ιερού ‘Αγώνα. ‘Ο Γρηγόριος Ε’ πού τόν διαδέχθηκε, άνεβαίνοντας γιά τρίτη φορά στόν Π. Θρόνο, φρόντιζε θέβαια νά ρίχνει στάκτη στά μάτια, όμως εργαζόταν και γιά τήν έμπέδωση και εξέλιξη τής Φιλικής ‘Εταιρείας και γιά τήν έπιτυχία τής ‘Επανάστασης. ‘Ετσι όδηγήθηκαν και οι δύο στήν άγχόνη σέ διάστημα μιάς εβδομάδας. ‘Η άπόφαση γιά τόν άπαγχονισμό του Κυρίλλου Στ’ έχει ως εξής:

«‘Επειδή έξηκριώθη ότι ό έν Κωνσταντινουπόλει Πατριάρχης τών Ρωμαίων, ό άπολυθείς και εις ‘Αδριανούπολην έξορισθείς Κύριλλος, ό προκάτοχος του φονευθέντος Πατριάρχου ένέχεται εις τό κίνημα τό παρασκευαζόμενον μεταξύ του Ρωμαϊκού ‘Εθνους και πρέπει νά εξαφανισθεί και ούτος από προσώπου τής γής, προς παραδειγματισμόν, εξέδωκα τό μυστικόν τούτο φερμάνιον και διατάσσω τόν άπαγχονισμόν του Κυρίλλου. Νά τόν συλλάβης άμέσως και νά τόν κρεμάσης μέ τήν περιβολήν του έντός τής ‘Αδριανουπόλεως». («Θρακικά», 25, σελ. 230).

Στήν καταδίκη του και τόν άπαγχονισμό του άσφαλώς συντέλεσε τό γεγονός ότι ή Σύνοδος του Οίκουμηνικού Πατριαρχείου, μετά τή θανάτωση του ‘Αγίου Γρηγορίου του Ε’, στράφηκε και πάλι προς τόν Κύριλλο Στ’, πράγμα πού δέν δέχθηκε και άπέριψε άμέσως ή ‘Υψηλή Πύλη.

Π. ‘Αλεξανδρείας Θεόφιλος Β’, βεβαιωμένος Φιλικός

Μία από τics έπιφανέστερες μορφές του Γένους υπήρξε ό αοίδιμος Πατριάρχης ‘Αλεξανδρείας Θεόφιλος Β’ (1764-1833), γόνος τής πατμιακής οικογένειας Παγκώστα, πού χάρισε στήν ‘Εκκλησία και άλλες ιερατικές προσωπικότητες, άνάμεσα στις όποιες ό θεός του επίσης Πατριάρχης ‘Αλεξανδρείας Παρθένου.

Δέν είναι διόλου τυχαίο ότι έκτός από τούς Δωδεκανήσιους (Πάτμιους) μελετητές Παναγιώτη Κρητικό και Νίκο Φορόπουλο άσχολήθηκαν πλατιά μέ τή μορφή του μεταξύ άλλων, ένας ‘Αμαντος και ένας Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, ό ‘Αρχιεπίσκοπος ‘Αθηνών και πάσης ‘Ελλάδος.

Βεβαιωμένος Φιλικός, καταχωρισμένος μάλιστα στους Καταλόγους τής Φιλικής ‘Εταιρείας και όχι θρυλούμενος. ‘Όπως σημειώνει ό άείμνηστος Βαλέριος Μέξας: «‘Η άπάντηση εις τό άφιερωτικόν του έχει έκδοθει από τόν Φιλήμονα. Τό πρωτότυπον τής ευρίσκεται εις τό ‘Αρχείο Σέκερη, ό όποιος φαίνεται λόγω τών γεγονότων πού έπήλθαν δέν έπρόφθασε νά τό διαβιβάσει στήν Πάτμο». Τό ‘Αρχείο Σέκερη σώζεται στό Μουσείο τής ‘Ιστορικής και ‘Εθνολογικής ‘Εταιρείας (Παλαιά Βουλή). Κατηχήθηκε τήν 1η Μαΐου 1820 στό νήσο Πάτμο, όπου θρισκόταν από τόν Νοέμβριο του 1818 και κατέβαλε συνδρομή 2.000 γροσιών. Τόν μήνησε ό ‘Αντώνιος Πελοπίδας, πού έφθασε εκεί μέ συστατικό γράμμα του ήγεμόνα τής Μολδαβίας Μιχαήλ Σούτσου. Δέν υπήρξε άδρανής Φιλικός. Τό αντίθετο. ‘Εργάστηκε και άπέβη φλογερός ‘Εθνεγέρτης, μέ άποτέλεσμα τό 1825 νά χάσει τόν Πατριαρχικό του θρόνο. ‘Ο Γεράσιμος Γ. Μαζαράκης, ιστορικός τής ‘Εκκλησίας ‘Αλεξανδρείας από τήν Κεφαλονιά, στό λαμπρό έργο του «Συμβολή εις τήν ιστορίαν τής έν Αιγύπτω ‘Ορθόδοξου ‘Εκκλησίας» (1932) σημειώνει χαρακτηριστικά:

«‘Ασθενήσας ή μάλλον ύποπτος καταστάς τοίς κρατούσιν ως συμμετέχων εις εξέγερσιν τών ‘Ελλήνων κατά τής ‘Οθωμανικής Αύτοκρατορίας ένεργούμενα, ήναγκάσθη νά καταλίπη τήν Αιγύπτω τήν 6η Νοεμβρίου του 1818 και νά μεταβή

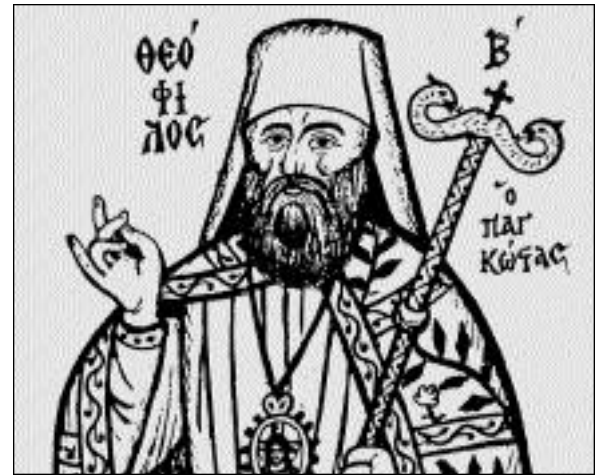
εις τήν ιδίαν πατρίδα Πάτμον, όπόθεν πολλές έγκυκλίους έπιστολάς άπηύθυνε τώ έαυτου ποιμνίω ιδίως μετά τήν έκρηξιν τής επανάστασης έν ‘Ελλάδι, δι’ ών προέτρεπεν αυτούς σίν άλλοις νά σώζωσιν από τών όνύχων τών παλαμναίων δαιμόνων τούς άγελήδον εις αιχμαλωσίαν άπαγομένους όμοφύλους και όμοθρήσκους. Λαβών μέρος ένεργόν εις τήν επανάστασιν, έφοβείτο νά επανέλθη εις Αιγύπτω, καίτοι πολλάκις παρακληθείς ύπό του ποιμνίου του προς τούτο. Τούτου ένεκα κατεβιβάσθη ύπό τής Πύλης και τής Μεγάλης ‘Εκκλησίας του Θρόνου τή 29η ‘Οκτωβρίου του 1825».

Τήν περίοδο εκείνη δέν είχαν άκόμη ίδρυθεί οι ‘Ελληνικές Κοινότητες τής Αιγύπτου και τούς Πατριάρχες ‘Αλεξανδρείας εξέλεγε ή ‘Ιερά Σύνοδος του Οίκουμηνικού Πατριαρχείου. ‘Η πτώση του Θεοφίλου από τόν Πατριαρχικό Θρόνο του ‘Αγίου Μάρκου (14 ‘Οκτωβρίου 1825) δικαιολογήθηκε από τόν Οίκουμηνικό Πατριάρχη Χρυσάνθο (1824-1826) μέ πολύ παχιά λόγια και μεγάλη ύποκρισία, ένώ ή βασική αίτία ήταν οι πιέσεις τής έξοργισμένης από τήν έθνεγερτική δράση του ‘Υψηλής Πόρτας και ή τακτοποίηση του πρ. Νικαίας ‘Ιεροθέου:

«‘Επειδή παρατηρήσαντες, μετά τήν έλέψ Θεου άνάβασιν μας εις τόν άγιώτατον Πατριαρχικόν ‘Αποστολικόν και Οίκουμηνικόν θρόνον, κατείδομεν άπροστάτευτα και άκυβέρνητα τά του θρόνου τής μεγάλης πόλεως ‘Αλεξανδρείας και διόλου παραλελυμένας τās πνευματικές αυτού και αυτές τās άπανταχού μοναστηριακάς ύποθέσεις διά τήν παρά κανόνας και άσύγγνωστον έγκατάλειψιν και άδιαφορίαν του πατριαρχικώς έν αυτόφ προΐσταμένου κυρ Θεοφίλου όστις πρό χρόνων έπτά και έπέκεινα επί προφάσει ματαίας αναχωρήσας αύτόθεν και παρατείνων εις άλλοτρίους του θρόνου του τόπους διατριβήν, έργον έχει τήν ιδίαν άνεσιν και τās άνωφελείς ώφελείας ήδυπαθείας»!!!

Φθόνος κατά του Πατριάρχου Θεοφίλου

Τά λόγια αυτά ύποκρύπτουν φθόνο και άσφαλώς περιτέυαν, δέν ύποχρεώθηκε ό Χρυσάνθος από τήν ‘Υψηλή Πόρτα νά τά γράψει. ‘Εδώ πρέπει νά παρατηρηθεί ότι στήν παύση του Θεοφίλου συνεργός ήταν και ό ‘Ιεροσολύμων Πολύκαρπος (1808-1827), πού προσυπέγραψε μαζί μέ τόν ‘Εθνομάρτυρα Γρηγόριο Ε’ τόν «άφορισμό» κατά τών επαναστατησάντων και θρισκόταν ό ίδιος μακριά από τό ποιμνίο του. ‘Υπερασπιζόταν θέβαια στήν Πόλη τά δίκαια του Παναγιού Τάφου, αλλά αυτό μπορούσε νά τό κάνει και ή ένας Μητροπολίτης - ‘Εξαρχος. ‘Όπως σημειώνει ό Χρυσόστομος Παπαδόπουλος: «Τή 3η ‘Ιανουαρίου 1827 είχε τελευτήσει εις βαθύτατον γήρας φτάσας ό Πατριάρχης Πολύκαρπος, μετά τήν ταφήν δέ αυτού έν Νεοχωρίω γενικής Συνόδου γενομένης έν Κωνσταντινουπόλει και τών προυχόντων του Γένους παρόντων, εξέλεγε πατριάρχη ‘Ιεροσολύμων ό ‘Αθανάσιος Ε’ (1827-1845)». Τό μεγαλύτερο μέρος τής μακράς πατριαρχίας του ό Πολύκαρπος τό πέρασε στήν Κωνσταντινουπόλη. ‘Ενα από τά βασικότερα προβλήματα πού άντιμετώπισε ό Γρηγόριος ό Ε’ όταν άνέβηκε στόν Πατριαρχικό Θρόνο ήταν

ή παρουσία στήν έδρα του πλήθους ‘Ιεραρχών πού θρισκόνταν μακριά από τics έπαρχίες τους.

‘Η δράση του

Αυτό σέ καμιά περίπτωση δέν ίσχύει γιά τήν περίπτωση του Θεοφίλου Παγκώστα, πού ζούσε στήν Πάτμο μέ σοβαρά οικονομικά προβλήματα. ‘Αλλά, ως δούμε ποιός ήταν ό Οίκουμηνικός Πατριάρχης Χρυσάνθος, πού τόν έπαυσε. Δέν ήταν ‘Ελληνας αλλά Βούλγαρος, γι’ αυτό και δέν είχε ευαισθησίες γιά τήν έθνεγερτική δράση του Θεοφίλου. Κι όπως σημειώνει ό Μανουήλ Γεδεών «ήν άνήρ τυραννικός και έκδικητικός». ‘Ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος έξωράισε τόν τάφο του στό μοναστήρι του Σωτήρος Χριστού στήν Πρίγκηπο, όπου ένταφιάσθηκε τό 1834. Καί του ίδιου τό τέλος υπήρξε άδοξο. Παύθηκε από τόν Πατριαρχικό Θρόνο τics 25 Σεπτεμβρίου 1826 και έξορίσθηκε στήν Καισάρεια.

Σέ πλήρη αντίθεση μέ τό πατριαρχικό γράμμα θρισκονται όσα έκ μέρους τής ‘Αρχής τής Φιλικής ‘Εταιρείας, σέ άπάντηση του άφιερωτικού του έγραφε ό ‘Υψηλάντης: «Ζώσιν έτι χάριν τής ‘Ελλάδος Βασιλείης και Χρυσόστομοι, διακρατούντες τούς πνευματικούς της οίκας και κυβερνώντες ευεπηβολώτατα εις όρμον σωτήριον. Ζήθι ούν, θεσπέσει άνερ, τοιούτος ών και φρονών, όσα ή Θεία Βουλή προώρισεν από χρόνων αιώνιων δι’ άποκαλύψεων και προρρήσεων... ‘Ερρωσο μετ’ ευδαιμονίας τό κλέος τών Πατριαρχών, ή δόξα του Γένους και τής ‘Ελλάδος τό στήριγμα» (Ι. Φιλήμονος: Δοκίμιον ιστορικόν περί τής ‘Ελληνικής ‘Επανάστασης, α’, 1859, σσ. 371-379). Οι προσδοκίες τής Φιλικής ‘Εταιρείας στό πρόσωπο του Πατριάρχη Θεοφίλου έπιβεβαιώθηκαν πλήρως. ‘Η έθνεγερτική του δραστηριότητα δέν περιορίστηκε μόνο στήν Πάτμο, αλλά υπήρξε πολύ ευρύτερη. ‘Όταν στις 12 ‘Απριλίου 1821, τή Νέα Τρίτη, πού γίνεται στήν πλατεία τής ‘Αγία-Λεβιάς (Θεοκτίστης τής Λεσβίας) άγιασμός, προσκύνηση τών άγιών λειψάνων και τών ιερών εικόνων και άκολουθεί λιτανεία, ύψώθηκε ή σημαία τής ‘Επανάστασης από τόν Δημήτριο Θέμελη, ό Θεόφιλος εύλόγησε τή σημαία και έβγαλε θερμό πατριωτικό λόγο (περ. «Πανδώρα», 16 (1866), σελ. 530). Λόγοι, γράμματα, άλλες μαρτυρίες άποδεικνύουν τό άνύστακτο ενδιαφέρον και τics προσπάθειές του γιά τήν εύόδωση του ‘Ιερού ‘Αγώνα. Χαρακτηριστικές είναι οι νουθεσίες του προς τούς κατοίκους τής νήσου Σύμης, στήν όποία σύμφωνα μέ τό άνέκδοτο έργο γιά τήν Πάτμο του Γεράσιμου Σμυρνάκη, θρισκόταν τό 1808, λειτουργούσε, κήρυττε τό θείο λόγο και έπισκεπτόταν συχνά τήν ‘Ι. Μονή Πανορμίτη, όπου του είχαν ιδιαίτερο κελλί.

Π. Θεόφιλος: «‘Εγέρθητε, λάβετε τά όπλα ύπέρ τής κοινής έλευθερίας»

Ο ί Συμιακοί όταν μάθανε ότι ή Πάτμος επαναστάτησε, στείλανε στόν Π. Θεόφιλο, γράμμα μέ ειδικό άπεσταλμένο τόν Νικήτα Χατζηγιάννου, και του ζητούσαν νά τούς πληροφορήσει γιά τά γεγονότα πού συνέβησαν, καθώς και όδηγίες τί νά πράξουν. ‘Ιδού ή άπάντηση του Πατριάρχη Θεοφίλου σταλμένη στις 3 Μαΐου 1821 στους προεστώτες τής νήσου Σύμης χωρίς χρονοτριβή. Πρόκειται γιά ένα από τά πίο φλογερά επαναστατικά κείμενα τής περιόδου του ‘Αγώνα (βλ. Ν. ‘Ι. Χαρτοφύλη; ‘Ερευνα Δωδεκανήσου, 1 Μάρτ. 1977, σσ. 7-8). «Τιμώτατο προεστώτες τής Νήσου Σύμης έν Κυρίω άγαπητοί τής ήμών μετριότητος εκ ψυχής εύχόμενοι, έν ‘Αγίω Πνεύματι εύλογούμεν. Τό από είκοστής ένάτης του άπελθόντος διά του εξ έπίτηδες άπεσταλμένου σας Νικήτα Χατζηγιάννου περιχαρώς δεξάμενοι και τά έν αυτόφ πληροφορηθέντες υπερήσθημεν τήν φίλην ήμίν ύγειαν σας. Περι δέ τών όσων άπορούντες γράφατε ως άσβεβεις άπόγονοι άνδρειοτάτων προγόνων, κάτοικοι τών νήσων και τής ξηράς, όσοι μένετε άκόμη ύπό του τυραννικού ζυγού, έγέρθητε, λάβετε τά όπλα ύπέρ τής κοινής έλευθερίας, οι έχοντες καράβια μικρά ή μεγάλα όπλίσατε αυτά και ένωθήτε μέ τόν ελληνικόν στόλον,

συγκροτούμενο από τās ναυτικές δυνάμεις τών ‘Υδρωτών (‘Υδραίων δηλ.), Σπετζιωτών και Ψαριανών και ύποσχομένοι τήν έλευθερίαν όλου του Αιγαίου πελάγους. Μή δειλιάσετε άπόγονοι του Μιλτιάδη και του Θεμιστοκλέους, μή φανήτε άνάξιοι τής έλευθερίας σας, ό άγών ύπέρ πίστεως και πατρίδος. Συλλογισθήτε πόσας τυραννίας έδοκιμάζομεν, συλλογισθήτε πόσα κακά μελετά νά μάς κάμη ό άσβεβέστατος τύραννος. Δέν πρέπει νά λυπηθήτε ούτε χρήματα διά νά έλευθερωθήτε από όλα τά φρικώδη δεινά τής τυραννίας και σεις και τά τέκνα σας και οι άπόγονοί σας. Τώρα είναι καιρός εις τόν όποιον όστις θέλει σώσει ψυχήν αυτού άπολέση αυτήν. ‘Εάν δέ τις δυνάμενος συναγωνισθήναι ότινι δήποτε τρόπω μείνει άδιάφορος, ό τοιούτος είναι ένθοκατάρατος, ένώπιον Θεου και ανθρώπων. ‘Αλλά μή γένοιτο ούδεις άληθής ‘Ελλην όφθηναι ποτέ τοιούτος. ‘Ανδρίζεσθε ούν άδελφοί, και συναγωνισθήτε εξ όλης ψυχής και καρδίας, ίνα καταβάλωμεν τόν άσβεθί τύραννον. ‘Η δέ του Θεου χάρις και τό άπειρον έλεος σίν τή εύχή και εύλογία τής ήμών μετριότητος ειη μετά πάντων ήμών.

‘Εν Πάτμω αωκα’ «οΐδατε τόν άγαπητόν σας ππρ. θφλ.».

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΣΤΟΝ ΑΚΑΘΙΣΤΟ ΥΜΝΟ

Από τον Γεωπόνο - Περιβαλλοντολόγο
κ. ΘΕΟΔ. Ι. ΨΑΡΙΩΤΗ

Συμβαίνει, συχνά, να εμφανίζονται μερικοί που να διερωτώνται εάν η Εκκλησία παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον κόσμο των ζώων. Άλλοι τό κουβεντιάζουν μόνο και άλλοι τό διατυπώνουν (και) γραπτά, στον ημερήσιο ή περιοδικό Τύπο. Από όλους αυτούς, άλλοι από άγνοια και άλλοι από σκοπιμότητα.

Έχω υπ' όψη μου πολλές τέτοιες περιπτώσεις. Μάλιστα σέ μία από αυτές είχα (και) γραπτά άπαντήσει.(1) Τώρα, μέ τήν εύκαιρία τής περιόδου των «Χαιρετισμών» τής Θεοτόκου, θεωρώ σκόπιμο νά γραφτούν - υπενθυμισθούν, λίγα γύρω από τήν Όρθοδοξία και τόν κόσμο των ζώων. Ασφαλώς, εδω θα γραφτούν μόνον όσα έχουν σχέση μέ τόν Ακάθιστο Ύμνο και τόν κόσμο των ζώων.(2) Όπου, συγκεκριμένα, στον ιδεατό χώρο των εκκλησιαστικών ποιητών - ύμνων, ή προτίμηση δανεισμού, όνομασιών, όρων ή έννοιών από τόν κόσμο των ζώων, για νά διατυπώσουν ιδεατά ή συμβολίσουν, μέσω αυτών, τόν πνευματικό κόσμο ή για νά αναφερθούν σέ «προτυπώσεις» τής Θεοτόκου, π.χ. «ό πόκος ό ένδροσος, όν Γεδεών...»(3).

Στιγμή τώρα ή, κατά άλφαθητική σειρά, παράθεση ειδών ζώων και έννοιών, έκ του ποιμενικού θίου, όπου άνευρίσκονται εις τό Κοντάκιον του Ακαθίστου Ύμνου και τόν Κανόνα που τόν συνοδεύει.

ΑΜΝΑΣ. «Χαίρε, άμνάς, κήσασα Θεού άμνόν, τόν αίροντα κόσμο παντός τά πταίσματα» (Τροπάριον Όδής γ').

Οί προτιμήσεις των ύμνων - ύμνογράφων εις τά πλάσματα του Δημιουργού (φυτά, ζώα), όπως και εις τήν Άγία Γραφή, που και εκεί άπαντώ συναντιώνται.

Η άμνάς(4) είναι θηλυκό νεογνό του (ζωικού) είδους Πρόβατο, τό όποιο είναι άκακο, άδολο, άγνό, πρσο. Αυτές τίς άρετές και τήν παρθενία τής άμνάδος είχε υπ' όψη τους ό ύμνογράφος και τήν επιλέγει - δανείζεται για νά τονίσει ότι Άμνάς (θεία) τόν Θεόν (Άμνόν) έκύησε, ό Όποιος μέ τό αίμα Του, εξαλείφει τά πταίσματα όλου του κόσμου.

ΑΜΝΟΣ. «Θεωρούσι τούτον ως άμνόν άμμον έν τή σή γαστρί Μαρίας βοσκηθέντα» (Οίκος Η).

Τό άρσενικό νεογνό του προβάτου (προβατίνας). Άκακη και ήσυχη ύπαρξη στή μικρή ηλικία. Τό προσφιλέστερο ζώο μεταξύ των συγγραφέων τής Άγίας Γραφής.(5) Ό δέ Ήσάις μίλησε προφητικά για τό θάνατο του Υίου του άνθρώπου, για τίς άμαρτίες μας «ως πρόβατον επί σφαγήν ήχθη και ως άμνός έναντίον του κείροντος αυτόν άφωσος».(6)

Η δέ φράση «άμνός άμμος» του ύμνωδού, υπενθυμίζει τόν «άμμον άμνόν»(7), δηλαδή πρόβατο και μάλιστα (άμνόν) άγνό και μικρούλικο, χωρίς σωματικό έλάττωμα («άμωμον»), που προσφερόταν θυσία για τήν έξιλέωση των άμαρτιών του λαού. Έτσι και ό Υίός του άνθρώπου ως «άμνός άμωμος» αύξανε (έβασκε) ένδομήτρια, στην «εύκαρπον νηδύν», μέ προορισμό τή θυσία Του.

ΒΟΣΚΩ. «Θεωρούσι τούτον ως άμνόν άμμον έν γαστρί Μαρίας βοσκηθέντα»

Για νά διατηρηθούν - συντηρηθούν στή ζωή τό πρόβατο και ό βοός, όλα τά άλλα είδη των ζώων, διατρέφονται σέ σταύλο ή τό λιβάδι, όπου, ελεύθερα σ' αυτό, διαλέγουν φυτά τής άρεσκείας τους. Λιβάδι του Άμνου, κατά τόν ύμνογράφο,

«Λειμών τής τρυφής» είναι ή Παναγία. Στους φυσικούς λειμώνας τά «λειμώνια φυτά», συχνά παρουσιάζουν κακή ανάπτυξη, ένω άρίστη ανάπτυξη ένεφάνησε ό βοσκός τοπος, στον όποιο «βόσκησε» ό «άμμος άμνός έν τή γαστρί Μαρίας».

ΔΑΜΑΛΙΣ. «Δάμαλις τόν μόσχον ή τεκούσα τόν άμμον, χαιρε, τοίς πιστοίς» (Τροπ. Όδής γ').

Τό θηλυ νεογνό του βοός, μοσχίδα, νεαρή άγελαδίτσα. Ό ύμνογράφος για νά τονίσει τήν παρθενία, όπως και προηγουμένως, παίρνει τή νεαρή άγελαδα, τή μοσχίδα που δέν έχει ακόμα άχευθεί. Τή δανείζεται, ως έννοια, για νά διατυπώσει ότι τόν «μόσχον τόν άμωμον» τόν έτεκεν Δάμαλις, ή (θεία) Παναγία, ή όποια πρωύτερα -προτού Τόν γεννήσει- δέν είχε γνωρίσει άνδρα.

ΜΟΣΧΟΣ. «Δάμαλις τόν μόσχον ή τεκούσα...» (Τροπ. Όδής γ')

Προστίθεται τώρα, στα νεαρή ακόμα ηλικίας ζώα, και ό μόσχος. Νεογνό και αυτό, άρσενικού γένους, του βοός. Άκακο, άθωο, άγνό. Ό βοός εύρύτητα προσφέρεται θυσία προς τόν Θεό, εις τούς χρόνους τής

Παλαιάς Διαθήκης. Αυτόν επιλέγει ό ύμνογράφος.

ΠΟΚΟΣ. «Χαίρε, ό πόκος ό ένδροσος, όν Γεδεών, Παρθένε, προεθεάσατο» (Τροπ. Όδής στ')

«Πόκον» ό ύμνογράφος όνομάζει τήν Παναγία και τήν έπονιάζει «ένδροσον». Αυτή γέννησε τήν Ούράνια δροσιά, τόν Κύριο, που έσταζε δροσιά και σθήσηκε ή φλόγα τής πολυθείας. Τό διατυπώνει για νά υπενθυμίσει ότι ή Παρθένος είναι σαν μία τούφα (τουλίπα) γεμάτη δροσιά, σαν κι εκείνη που ό Γεδεών προφητικά είδε. Τότε που ζήτησε ένθα θαύμα, για τό αν θα σωθει τό Ισραήλ.(8) Μέ τήν εύκαιρία, άλλος εκκλησιαστικός ποιητής έγραψε «Χαίροις, ό πανάγιος Ναός, ό πόκος ό θεόδροσος, έσφραγισμένη πηγή του άθανάτου ρείθρου».(9)

ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

«Η περιστέρα, ή τόν ελεήμονα άποκήσασα» (Τροπ. Όδής θ')

Τρίτον είδος ζώου, μετά τόν βοόν και τό πρόβατο, σίς έπιλογές των ύμνωδών.

Τά συνήθη τρία ζώα, τά όμοια αναφερόμενα και στην Άγία Γραφή. Άς θυμηθούμε τό έκ «σχοινίων» φραγγέλιο, τότε που ό Κύριος τελευταία φορά εισήλθε στα

Ιεροσόλυμα και είδε τόν χώρο του ιερού νά βεηλώνεται από τήν έκθεση «των βοών των προβάτων και των περιστέρων».(10)

Η περιστέρα χρησιμοποιήθηκε για τήν επικύρωση τής διαθήκης μεταξύ Θεού και Άβραάμ.(11) Τό σύμβολο «καταλλαγής» μεταξύ Θεού και άνθρώπου, τό «φύλλον έλαίας», μετέφερε τότε ή περιστέρα.(12) Τήν περιστέρα είχε υπ' όψη του και ό ύμνωδός, όταν παρομοίασε μέ άγια «περιστέρα» τήν Θεοτόκο, που έφερε στον κόσμο, για καταλλαγή και συμφιλίωση, τήν «άλεήμονα», τήν τέλεια και μοναδική ειρήνη, τήν «ειρήνην ήμων».(13)

ΛΕΙΜΩΝ. «Χαίρε, ότι λειμώνα τής τρυφής αναθάλλεις» (Οίκος Ε')

Κάθε ύγρός και πώδης τόπος, για βοσκή ζώων κατάλληλος. Λειβάδια φυσικά ή τεχνητά. Γόνιμες περιοχές, μέ υπέροχη βλάστηση και γεμάτες από πολύχρωμα και εύωδιαστά λουλούδια, που καθιστούν τήν περιοχή μέ παραδεισένια όψη.(14) Όμως, ό πιό όμορφοστόλιστος «λειμών», μέ «άνθος» και μάλιστα «άμραντον», που είναι ό Κύριος, θεωρείται κατά τόν ύμνωδό, ή Παναγία, ό «Παράδεισος τής τρυφής», στον όποιο τοποθετήθηκαν οι Πρωτόπλαστοι(15) και τόν όποιο χάσαμε. Αυτός ό χαμένος Παράδεισος ξαναβλάστησε, ξαναλουλούδισε, γιατί τό «ρόδον τό άμραντον» κυοφόρησε τόν «βότρυν τό πέπειρον». Η Παναγία κατέστη ό «άνήροτος άγρός»(16), που μάς χάρισε τόν νέον «Λειμώνα», τόν Χριστό.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(1) Περιοδικό «Ανάπλασις» τ. Μαΐου - Ιουνίου 2001, μέ τίτλο «Συμβολ(υ)λή εις... διόρθωσιν», σ.σ. 77-78.

(2) Αν και για τήν περίπτωση των άπορούτων ή διαβαλλόντων, άξίζει νά τονισθεί, έκτενώς, τό στοργικό ενδιαφέρον τής Όρθοδοξίας υπέρ του κόσμου των ζώων.

Άς άρκεσθούμε, αυτή τή φορά, υπενθυμιζόντες άπλώς τό Μικρό Εύχολόγιο στο όποιο έχουν άποθησαυρισθεί Εύχές υπέρ των προαναφερθέντων πλασμάτων του Πλάστη, όπως «Εύχή εις τό εύλογησαι ποιμήνην», «Εύχή εις νόσον βοών», «Εύχή εις κτήνη» (άγιου Μοδέστου), «Εύχή εις κτήνη» (άγιου Μάμαντα).

(3) Πόκος, ό (πέκω). Άκατέργαστο μαλλί προβάτου, όγκος μαλλιού (έριου).

(4) Άμνάς θυσιαζόταν υπέρ άμαρτίας (Αριθμ. 6, 14 Λευιτ. 5) και άμνάδες πέντε θυσιάζονταν σέ θυσία σωτηρίου (7, 17).

(5) «...διότι ως δάμαλις... νυν νεμήσει αυτούς Κύριος ως άμνόν έν εύρυχώρω» (Όση 4, 16).

(6) Ησ. 53, 7.

(7) Έξ. 29, 38. Λευιτ. 1, 10.

(8) Κριτ. 6, 37 έξ.

(9) (Σάββατον Τυρινής, Θεοτοκίον)

(10) Ιω. 2, 14-15.

(11) Γέν. 15, 9.

(12) Γέν. 8, 8-22.

(13) Έφεσ. 2, 14.

(14) Από τή λέξη λειμών παράγεται και ό όρος «λειμωνάριον», τόν όποιο πρωτοχρησιμοποίησαν οι θυζαντινοί συγγραφείς ως τίτλο σέ βιβλία, που περιείχαν θίους, έργα και Άκολουθίες διαφόρων άγίων, μαρτύρων, όσιών. Τά βιβλία αυτά παρομοιάζονταν μέ λειμώνας.

(15) Γέν. 2, 15.

(16) Ό μη όργωμένος, ό άκαλλιέργητος άγρός, που δέν μπήκε άλέτρι, άροτρο («άνήροτος»).

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΣΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ

‘Η ειλικρινής μετάνοια διορθώνει τήν πνευματική μας πορεία

Από τόν ΛΑΜΠΡΟ ΣΚΟΝΤΖΟ, Θεολόγο - Καθηγητή

Η μετάνοια είναι μία συνεχής αναβάπτιση του πιστού μέσα στην άπύθμενη θεία εύσπλαχνία. Η ανθρώπινη φύση, όσο εξαγιασμένη και αν είναι, είναι έπιρρεπής στην άμαρτία, γι' αυτό χρειάζεται ό άνθρωπος νά βρίσκεται σέ διαρκή μετάνοια. Οί Πατέρες τής Εκκλησίας μας τονίζουν ιδιαίτερα τήν ανάγκη τής μετάνοιας. Είναι ό μόνος τρόπος νά διορθωθεί ή πνευματική πορεία του άνθρώπου προς τό σωστό πέρας που είναι ή σωτηρία του. Στα ακόλουθα αποσπάσματα ό ιερός Χρυσόστομος παροτρύνει τούς πιστούς νά μήν άπογοητεύονται και νά μετανοούν ειλικρινά, έφ' όσον αισθανθούν ότι διέπραξαν κάποιο άμάρτημα προκειμένου νά συγχωρεθούν από τόν φιλάνθρωπο Θεό. Φυσικά,

ή φωνή του ιερού πατέρα άπευθύνεται και σέ μάς τούς σημερινούς χριστιανούς και μάς υπενθυμίζει, μέ τό δικό του έμφαντικό τρόπο, τή θεία δωρεά τής συχώρησης μέσω τής δικής μας μετάνοιας:

«Αυτή τή μάχαιρα, δηλαδή τή μετάνοια, πάντοτε άποφεύγει ό διάβολος. Άμάρτησες; Είσελθε στην Εκκλησία και εξαλείψει τήν άμαρτία σου. Όσες φορές πέφτεις στο δρόμο, τόσες φορές σηκώνεσαι. Έτσι και όσες φορές θά άμαρτήσες, πάλι και για δεύτερη φορά μετανόησε, από φόβο μήπως έξ αίτίας άμέλειας τελείως χάσεις τήν έλπίδα για τά άγαθά που προορίζονται για μάς. Και σέ βαθύ γήρας αν βρίσκεσαι και άμαρτήσες, είσελθε και μετανόησε, διότι ίατρείο είναι εδω και όχι δικαστήριο. Ό Θεός δέν ζητεί εύθυνες για άμαρτήματα, αλλά παρέχει συχώρηση άμαρτημάτων. Στο Θεό λέγε μόνο τήν άμαρτία σου, «Σοί μόνω

ήμαρτον και τό πονηρόν ένόπιόν σου έποίησα» (Ψαλμ. 50, 6), και συγχωρείται ή άμαρτία σου» (Ι. Χρυσόστομος Περί Έλεημοσύνης, Όμιλ. 3, Βιβλιοθήκη των Έλλήνων, τόμ. 9, σελ. 44).

«Κλάψε λοιπόν και σύ για τήν άμαρτία σου, όχι άπλώς ούτε για τόν τύπο, αλλά κλάψε όπως ό Πέτρος πικρά. Από τά βάθη τής ψυχής σου νά πηγάζουν τά δάκρυα, για νά σέ εύσπλαχνισθεί διά του τρόπου αυτού ό Δεσπότης και νά σου συχωρήσει τό άμάρτημα, χάρη στή φιλανθρωπία Του... από σένα θέλει μικρό κόπο, Αυτός όμως παρέχει τά μεγάλα. Άφορμή ζητά από σένα για νά σου δώσει θησαυρό σωτηρίας. Πρόβαλε δάκρυα και Αυτός θά σου δώσει συχώρηση. Πρόβαλε μετάνοια και αυτός θά σου παράσχει άφεση άμαρτιών. Άφορμή μικρή έσύ πρόσφερε για νά έχεις εύπρόσωπη άπολογία». (Ό ίδιος, όπου άνωτέρω).

ΑΝΔΡΑΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΑ: Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Σταύρου Φωτίου

Ένα μάθημα διαφυλικής αγωγής.

Αθήνα, Ακρίτας, 2001, σελ. 82, σχ. 8ο μ.

Είμερα πού οί τάσεις τονόμησης τών θρώπων καί οί έγωιοί έχουν προκαλέσει ζγάλα ρήγματα σέ ολλές οίκογένειες, πομνήσεις όπως ιυτές πού κάνει ό συγγραφέας είναι πολύ ζρήσιμες γιά όλους μας, κυρίως δέ γιά τά νέα παιδιά πού αποφασίζου νά συνδέσουν τή ζωή τους έν αγάπη καί νά ζήσουν τή κοινή ζωή τής οίκογένειας.

Δοθέντος δέ ότι πολλές φορές τά κριτήρια μιάς τέτοιας ζωής περιορίζονται σέ έναν παροδικό έρωτισμό, στό κομψό βιβλίο του έπισημαίνει τή διαφορά του άληθινού έρωτα, ως έννοιου δύναμης τών συζύγων, πού είναι διαρκές άθλημα, δηλαδή άσκηση αύτογνωσίας καί άκραίωσης, ανάδειξη καί κατάφαση τής αξιοπρέπειας του άνθρώπου.

Ός άσκηση είναι μιά συνεχής μαθητεία. Καί πραγματικά, πέρα από τήν κοσμική αντίληψη πού ταλαιπωρεί τόν άνθρωπο, μέσα στην Έκκλησία οί σύζυγοι μαθαίνουν νά μειώνουν τό έγώ τους καί άσκούνται στό νά κατανοούν καί νά συμπαρίστανται άλληλως έν παντί. Μέσα στην Έκκλησία αναδεικνύεται ή πραγματική άπελευθέρωση άνδρα καί γυναίκας καί καταξιώνεται ή άξια του άνθρώπου.

Πρόκειται γιά ένα έργο εύσύνοπτο καί πολύ αξιόλογο πού τονίζει άλήθειες δυστυχώς παραθεωρημένες. Στο τέλος του βιβλίου ό συγγραφέας παραθέτει άποσπάσματα από πατερικά κείμενα καί έργα συγχρόνων θεολόγων, πού βοηθού τόν άναγνώστη στην καλύτερη μετοχή του στό τόσο σημαντικό αυτό θέμα.

ΠΕΙΡΑ ΑΓΙΟΡΕΙΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Μανώλη Μελινοῦ.

Συζητήσεις σέ μοναστήρια του Αθωνά.

Αθήνα, χ.χ. σελ. 314, εικ., σχ. 8ο μ.

Είναι μεράκι τής καρδιάς πού ένυπάρχει σέ κάθε φιλαθωνίτη. Η νοσταλγία του ιεροῦ τόπου. Κι όταν λέμε νοσταλγία δέν έννοούμε τή ρομαντική εκείνη διάθεση πού μετεωρίζει τόν νοῦ καί τόν στρέφει στό έπουσιώδη, όπως τά βουνά, ή θάλασσα, ή φύση.

Αλλά τήν πνευματική αναζήτηση, τήν έμπειρία τής άναστροφής μέ τούς άθωνίτες γέροντες, μέ τούς άνθρώπους τής άσκητικής έμπειρίας καί τών πνευματικῶν άγωνισμάτων. Αὐτή ή άναστροφή είναι πού έξωραίζει τόν τόπο καί όχι ό τόπος πού όμορφαίνει τούς άνθρώπους. Ακόμη ή νοσταλγία του Όρους άναφέρεται στίς μνήμες ζωής πού κουβαλάμε όλοι όσοι έχουμε ζήσει στιγμές άνεπανάληπτες εκεί, στιγμές μετοχής στην άθωνική λειτουργική ζωή πού τόσο έχουμε στερηθεί στίς πολυβουες πόλεις.

Γι αυτό πάντα ένα βιβλίο πού μεταφέρει τήν άτμόσφαιρα του Όρους στόν κόσμο προκαλεί ξεχωριστό ένδιαφέρον. Πόσο μάλλον όταν πρόκειται γιά ένα καλογραμμένο βιβλίο πού μεταφέρει τήν πείρα, δηλαδή τή βιωματική έμπειρία πατέρων πού έχουν άναλωθεί

στην άσκητική ζωή κι έχουν νά δώσουν άπαντήσεις στό άγχη τών άνθρώπων τής έποχής μας. Απ' αὐτῆς τής πλευράς τό βιβλίο άπευθύνεται καί σ' όσους δέν έχουν έπισκεφθεί τό Άγιον Όρος καί περισσότερο στους μή δυναμένους νά τό έπισκεφθούν, όπως οί γυναίκες. Σ' αὐτούς μεταφέρει ένα μέρος τής άγιορειτικής πνευματικής παράδοσης καί γίνεται ίσως τό έρέθισμα γιά κάτι περισσότερο.

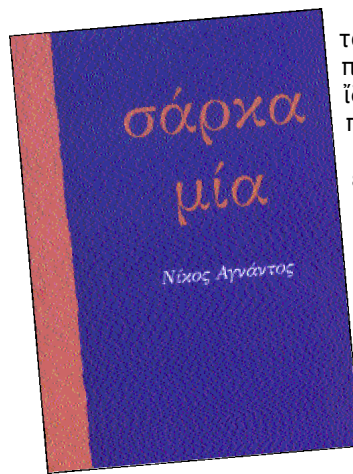
Ό Μανώλης Μελινός συζητᾶ μέ σύγχρονους γέροντες καί μέ τήν πρακτική πού ξέρει καλά κι έχει εφαρμόσει καί σ' άλλα του βιβλία, μεταφέρει τό Άγιον Όρος "στό άγριον όρος τής πεζῆς καθημερινότητας", όπως δηλώνει ό ίδιος στόν πρόλόγο του.

Κι έτσι λειτουργεί γιά τόν άναγνώστη του ό λόγος τών Καθηγουμένων Αρχιμανδριτών Έφραίμ Βατοπεδινού, Χριστόδουλου Κουτλουμουσιανού, Φιλόθεου Καρακαλληνού καί Έλισαίου Σιμωνοπετρίτη, μέ τούς όποιους είχε μακρές συζητήσεις γιά τή ζωή στό Άγιον Όρος, αλλά καί τή ζωή στόν κόσμο, τόν μοναχισμό, τή μονολόγηση εύχή, τήν άσκηση στόν κόσμο, τήν άκηδία κ.ά. ζητήματα πού έχουν πνευματικό ένδιαφέρον. Καί βέβαια οί άπαντήσεις πού δόθηκαν είναι άνάλογες μέ τίς έρωτήσεις πού τούς τέθηκαν. Κι εδώ φαίνεται ή δουλειά του έμπειρου συγγραφέα. Ό έρωτων έπουσιώδη, έπουσιώδεις άπαντήσεις θά πάρει. Τό βιβλίο διανθίζεται μέ πολλές έγχρωμες φωτογραφίες από τήν άγιορειτική ζωή πού τό όμορφαίνουν καί μεταφέρουν τόν άναγνώστη στόν ιερό τόπο.

ΣΑΡΚΑ ΜΙΑ: ΜΙΚΡΟ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Νίκου Αγνάντου

Αθήνα, Ακρίτας, 2001, σελ. 69, σχ. 8ο μ.

Στόν γάμο άναφέρεται καί τό βιβλίο αυτό, πού έχει έκδοθει στην ίδια σειρά μέ τό προηγούμενο.

Πρόκειται γιά ένα έπιτυχημένο σχολιασμό τής Ακολουθίας του Γάμου, ή όποια όταν τελείται περιφρονείται από τούς παρακολουθούντες καί μή συμμετέχοντες στην τέλεση του μυστηρίου.

Πολλές δέ φορές καί τό ζευγάρι τό ίδιο είναι ζήτημα άν έχει καμιά συμμετοχή στό τελούμενο, τά όποια σέ τελευταία άνά-

λυση τό άφορουν. Ό συγγραφέας παραθέτει τό κείμενο τής Ακολουθίας, στό άνω μέρος τής σελίδας καί κάτω τά δικά του σχόλια, πού βοηθού στην κατανόηση ενός τόσο θαυμάσιου κειμένου.

Είναι μιά καλή λύση σήμερα πού ή γλωσσική άπόσταση από τά κείμενα έννεργει καταλυτικά στίς σχέσεις τών πολλών μ' αυτά.

Στήν πρακτική αὐτή συμφωνούμε. Διαφωνούμε ριζικά στή χρήση τών ίδιων κειμένων στή Λατρεία σέ μετάφραση. Κι αυτό γιατί πέρα από τό γλωσσικό όργανο στή λατρεία ύπάρχει ή μυσταγωγία, ή μουσικότητα, ή συνέχεια τών τελουμένων, μιά παράδοση πού μόνο στην Έκκλησία έχει διασωθεί. Κι όλ' αυτά καταστρέφονται μέ τήν ένδεχόμενη μεταγλώττιση. Βεβαίως, τό θέμα είναι μεγάλο κι ίσως χρειασθεί κάποτε νά πούμε περισσότερο.

Πολλές φορές μάλιστα ή άποξένωση από τά λειτουργικά κείμενα δέν έχει αίτια τή γλωσσική άποξένωση - πού μπορεί νά μὴν είναι καί τόσο μεγάλη - αλλά τή μη έννοιολογική καί θεολογική τους κατανόηση. Καί σ' αυτό βοηθά πολύ τό παρόν βιβλίο.

Η ΒΙΒΛΟΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Ζωής Κανάβα

Εικονογράφηση: Χρήστος Γουσιδης.

Αθήνα, Ακρίτας, 2001, σελ. 163, σχ. 4ο.

"Στήν αρχή ήταν ό Θεός. Τίποτε άλλο. Καί στό νοῦ του Θεοῦ τό σχέδιο του κόσμου." Όμορφο σχέδιο. Όλο φῶς καί χρώματα. Μά γιά νά γίνει ό κόσμος έτσι όπως έσύ τόν ξέρεις κι έγώ τόν ξέρω, χρειάζονται υλικά.

Πού δέν ύπήρχαν, άφου μόνο ό Θεός είπαμε ύπήρχε. Καί γίνεται τίποτε χωρίς νά έχεις τά υλικά; Τίποτε. Οὔτε καλύβα.

Μά ό Θεός είναι παντοδύναμος. Κι ή δύναμή Του φάνηκε στό λόγο πού είπε.

Μιά λέξη είπε. Νά τή θυμάσαι: "Γενηθήτω". Καί νά, τά υλικά. Μπροστά Του. Χῶμα, νερό καί ό,τι χρειαζόταν γιά νά γίνει ό κόσμος. Κι έτσι ξεκίνησε ή δημιουργία του. Απ' τόν Θεό. Στην αρχή όλα ήταν μέσα στό σκοτάδι.

"Ένα πηχτό σκοτάδι. Τίποτε δέν ξεχώριζε. Κι ακούγεται ό λόγος του Θεοῦ. Μές στό σκοτάδι. Δυνατός. Γενηθήτω φῶς".

Η γνωστή συγγραφέας μέ τρόπο αισθαντικό καί μέ θεολογική θεμελίωση άφηγείται όμορφες περικοπές από τήν Παλαιά καί τήν Καινή Διαθήκη.

Πρόκειται γιά μιά έπιλογή κειμένων κατάλληλων γιά τά παιδιά, τά όποια ή συγγραφέας τά δίνει λογοτεχνικά, αλλά μέ πιστότητα στην όρθόδοξη παράδοσή μας.

Τόσο ή γραφή, όσο καί ή θαυμάσια εικονογράφηση κάνουν τό βιβλίο έξαιρετικά έλκυστικό. Ίδιως γιά τά παιδιά.

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ * ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ * ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

✍ **Δώδεκα έννημερωτικά έντυπα** γιά θέματα πού έχουν σχέση μέ άτομα πού παρουσιάζουν προβλήματα όρασης (τυφλοί καί μερικῶς θλέποντες), αλλά πολύτιμα καί γιά τόν καθένα μας, συμβάλλοντας στην πρόληψη πολλῶν σχετικῶν παθήσεων (Κέντρο Έκπαιδύσεως καί Αποκαταστάσεως Τυφλῶν, Βενιζέλου 210, Καλλιθέα, τηλ. 010-9578.260).

✍ **Αρχ. Τιμοθέου Κιλήφης:** Σοφία Σειράχ (Κείμενο, Μετάφραση, Σχόλια). Του ίδιου: Έκκλησιαστής καί Άσμα Άσμάτων (Κείμενο, Μετάφραση, Σχόλια). Του ίδιου: Όλυμπιακοί Αγῶνες του 2004. Του ίδιου: Τό κομπολόι μου, τό μικρό ρολόι μου (β' έκδοση).

✍ **Ι. Σταυροπηγιακής καί Συνοδικῆς Ι. Μονῆς Αγ. Συμεών του Ν. Θεολόγου:** Μιά σειρά από μικρές, καλαισθητες καί πολύ χρήσιμες εκδόσεις: α) Ό Άγιος Γεράσιμος ό έν Ιορδάνη (Κυρίλλου Σκυθοπολίτου), β) Ό Λόγος Σάρξ έγένητο (Αγ. Συμεών του Ν. Θεολόγου, Βίβλος τών Ηθικῶν, Λόγος Α', Κεφ. γ σέ έλεύθερη μετάφραση), γ) Πασχαλινές Κατηχήσεις (Αγ. Θεοδώρου του Στουδίτου), δ) Σταυροανατάσιμα (Αγ. Συμεών του Ν. Θεολόγου), ε) Άνάστασιν Χριστοῦ Θεοσάμενοι (του ίδιου), στ) Εύχή μυστική (του ίδιου), ζ) Εύχαριστία πρὸς τόν Θεόν, Β' (του ίδιου). Τά έσοδα από τήν πώληση τών βιβλίων αὐτῶν διατίθε-

νται γιά τήν άποπεράτωση τής πρώτης ανά τήν Όρθοδοξία Ι. Μονῆς Όσίου καί Θεοφόρου πατρός ἡμῶν Συμεών του Νέου Θεολόγου στόν Κάλαιο Αττικής (Τ.Κ. 19017, τηλ. 02950-62545 καί 010-3819.858).

✍ **Θεοφ. Χριστοφόρου, Έπισκόπου Τελμησσού:** Άγία Μαύρα Ένδοξη. Μέ εισαγωγή γιά τό μικρό όμώνυμο σήλαιο στην Άναφωτία Λάρνακος, τόν μεταγενέστερο ναό καί τό τραγούδι, άφιέρωμα τιμῆς του ποιητή στους Άγίους Τιμόθεο καί Μαύρα.

✍ **«Τόλη»:** Στο τεύχος Φεβρουαρίου ένα διεισδυτικό άφιέρωμα στην γυναίκα καί τή διεκδίκηση τών δικαιωμάτων της μαζί μέ πολύ ένδιαφέρουσες σελίδες γιά τό άγχος, τήν εύθανασία, τό Άφγανιστάν, τό θέατρο, τό βιβλίο, τόν πολιτισμό, τή μουσική, τήν ένορική καί κοινωνική δράση, καθώς καί άλλα πολλά έπίκαιρα θέματα. Ένα ζωντανό περιοδικό.

Α.Ι.Χ.

✍ Διαβάζουμε στο επίσημο όργανο του Κ.Κ.Ε., τόν «Ριζοσπάστη»: «Τό «ή παπᾶς, παπᾶς ἢ ζευγᾶς, ζευγᾶς» δέν ἰσχύει γι' αὐτόν. Ὁ **Χρῆστος Ζαρδαδούλας** εἶναι καί παπᾶς –ἐφημερεύει στὸν ἱερό ναό Ἁγίας Σοφίας στὴ Λαμία– καί ἐλαιοκαλλιεργητής.

Δουλεῦει ὁ ἴδιος στά λίγα κτήματά του, γιὰ νὰ συμπληρώνει τό μικρό οἰκογενειακό του εἰσόδημα. Ἄλλωστε, ἔτσι πάντα συνέβαινε μέ τὴ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν παπάδων στὴ χώρα μας, πού εἶναι, κατὰ βάση, φτωχοὶ ἄνθρωποι.

Ὁ παπά-Χρῆστος, πού γεννήθηκε στό χωριό Σπαρτιά τῆς Φθιώτιδας, εἶναι ἕνας ἀγωνιστής. Συμμετέχει ἐνεργά στό ἀγροτικό κίνημα. Σέ κάθε πανελλαδικὴ ἀγροτικὴ σύσκεψη παραβρίσκεται καί λέει εὐθαρσῶς τὴ γνώμη του γιὰ τό πῶς ὁ ἀγώνας τῆς μικρομεσαίας ἀγροτιάς θά ἔχει θετικὰ ἀποτελέσματα καί προοπτικὴ».

✍ Τό Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πού βρίσκεται ἐγκατεστημένο στὴν Ἱ. Μ. Πεντέλης ὑπὸ τὴν αἰγίδα καί σепτή καθοδήγηση τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος **κ. Χριστοδούλου** ἀνανεώνεται καί ἐκσυγχρονίζεται μέ ἀπώτερο σκοπὸ τό κέντρο αὐτό νὰ δραστηριοποιηθεῖ σέ ὅλο τὸν ὀρθόδοξο καί διαχριστιανικό κόσμο. Ὁ σκοπὸς τοῦ Διορθόδοξου κέντρου εἶναι πνευματικός καί ἱεραποστολικός καί συνίσταται: 1) στὴν προαγωγή τῶν διορθόδοξων καί διαχριστιανικῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 2) στὴν ἐπίτευξη τῆς στενότερης συνεργασίας πάνω σέ ἐκκλησιαστικά, θεολογικά καί κοινωνικά θέματα μαζί με ἄλλες Ἐκκλησίες καί δόγματα, 3) στὴ μελέτη καί στὴν ἔρευνα, 4) τὴν προαγωγή τῆς συνεργασίας.

✍ Ἀπὸ τῆς 15 Νοεμβρίου 2001 διορίσθηκε ὡς Εἰδικὸς Σύμβουλος στό Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁ **κ. Δημήτριος Φουρλεμάδης**, γιαντρός-θεολόγος, μέλος πολλῶν ἐπιστημονικῶν ὀργανώσεων καί ἀναπληρωτῆς καθηγητῆς στό Τμῆμα Ἀνατομίας τοῦ Ἰδρύματος Ἰατρικῆς «Gr. T. Pora» τοῦ Πανεπιστημίου Ἰατρικῆς καί Φαρμακευτικῆς τοῦ Ἰαίου Ρουμανίας.

Ἡδὴ νέος ἄνεμος ἄρχισε νὰ πνέει στίς ἐγκαταστάσεις τοῦ Διορθόδοξου Κέντρου στὴν Ἱ.Μ. Πεντέλης. Ἐχει διαμορφωθεῖ ἕνα πλήρως ἐξοπλισμένο μέ ἀνθρώπινο δυναμικό καί κλινικὴ ὑπόδομή γραφεῖο, τό ὁποῖο θά συμβάλει τὰ μέγιστα στὴ διοργάνωση ἡμερίδων, συνεδρίων καί ἄλλων διορθόδοξων καί διαχριστιανικῶν ἐκδηλώσεων σε στενὴ πάντοτε συνεργασία μέ τὴν Ἐπιτροπὴ Διορθόδοξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων.

✍ Μέ ἑορταστικὴ ἐκδήλωση τίμησε ἡ Χριστιανικὴ Στέγη Ἰλίου «ἡ Ὁδός», τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπο Χριστιανουπόλεως **κ. Πέτρο**, τῶς Γενικό Διευθυντῆ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, γιὰ τὴν πολυετῆ δράση καί προσφορά του στὴν Ἐκκλησία καί στὸν Ἱεραποστολικὸ Ὄργανισμὸ τῆς Ἀποστολικῆς

Διακονίας, τὴν ὁποία μέ ἰδιαίτερη ἀγάπη ὑπογράμμισε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀττικῆς **κ. Παντελεήμων** (φωτ.).

✍ Ὁ Ἁγιορείτης ἱερομόναχος **π. Φιλόθεος Γρηγοριάτης**, Σερραῖος στὴν καταγωγή, κατέθεσε τὴν ἀγιορειτικὴ ἐμπειρία καί θεώρηση τῶν θεμάτων τῆς ἀγωγῆς στὴν καθιερωμένη κάθε

Δευτέρα ὁμιλία πού πραγματοποιεῖται στὴ Σχολὴ Γονέων τοῦ «Μαξιμείου» Ἰδρύματος τῆς Ἱ.Μ. Σερρών καί Νιγρίτης.

✍ Ἐπίτιμο μέλος τῆς Ἀκαδημίας Γραμμάτων, Τεχνῶν, Φιλοσοφίας, Πολιτισμοῦ καί θεάματος τῆς Φλωρεντίας ἀνακηρύχθηκε ἀπὸ τὴν ὀλομέλεια τῆς ὁ Παν. Ἀρχιμ. **π. Τιμόθεος Κιλίφης** γιὰ τὴ συμβολὴ του στά Γράμματα καί τὸν Πολιτισμὸ καί τοῦ ἀπονεμήθηκε τό χρυσὸ μετάλλιο τῆς Ἀκαδημίας καί τιμητικὸ δίπλωμα.

✍ Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης **Λαρίσης κ. Ἰγνάτιος** μαζί μέ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη **Λήμνου κ. Ἰερόθεο** ἐκπροσώπησαν τὴν Ἐκκλησία τῆς

Ἑλλάδος στὴ χειροτονία τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου **κ. Νικηφόρου**, Καθηγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Κύκκου (φωτ.), ἡ ὁποία τελέσθηκε τὴν Κυριακὴ 24 Φεβρουαρίου στό καθολικό τῆς Ἱ. Μονῆς Κύκκου στὴν Κύπρο, προεξάρχοντας τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Νέας Ἰουστινιανῆς καί πάσης Κύπρου **κ. Χρυσοστόμου**.

✍ Τὸν νέο πτυχιούχο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν **κ. Νικόλαο Καλλῆ**, ὁ ὁποῖος κατάγεται ἀπὸ τὴ Μαλεσίνα Λοκρίδος, ἔκλειρε τὴν Κυριακὴ 3 Μαρτίου μοναχὸ στὴν Ἱ.Μ. Ἁγίου Βλασίου Στυλίδος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φθιώτιδας **κ. Νικόλαος** ὀνομάζοντάς τον Ἰάκωβο καί τὴν ἐπομένη, Κυριακὴ 10 Μαρτίου, τὸν χειροτόνησε διάκονο στὸν Ἱ. Ν. Ἁγ. Κωνσταντίνου καί Ἐλένης τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας του. Στὴ χειροτονία του παραβρέθηκαν Ἁγιορείτες Ἠγούμενοι καί μοναχοὶ καί μοναχοὶ καί μοναχές ἀπὸ μονές τῆς περιοχῆς καθὼς καί ὁ Ἠγούμενος τῆς Ἱ. Μ. Ὁσίου Δαυῖδ τοῦ Γέροντος Εὐβοίας, πρὸς τιμὴν τοῦ μακαριστοῦ ἡγουμένου τῆς ὁποίας Γέροντος Ἰακώβρου Τσαλίκη ὁ νέος κληρικός ἔλαβε τό ὄνομά του.

Στὴ Θεία Λειτουργία, ἡ ὁποία εἶχε ἔντονο πανηγυρικό χαρακτήρα καί συμμετέσχαν σ' αὐτὴν πολλοὶ νέοι τῆς περιοχῆς, ἔψαλαν δύο χοροὶ ὑπὸ τὴ διεύθυνση τῶν **κ. Γεωργίου Κωνσταντίνου**, καθηγητῆ τῆς Βυζαντινῆς Σχολῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καί **κ. Δημητρίου Φουρλεμάδης** ἱατροῦ ἐκ Θεολόγου Λοκρίδος. Το μεσημέρι οἱ ἀδελφές τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Γεωργίου παρέθεσαν τράπεζα στους ἑορταστές.

✍ Τό ἀπόγευμα στό κατάμεστο Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Βαρβάρας Λαμίας στό πλαίσιο τῆς Σχολῆς Γονέων ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπεδίου **π. Ἐφραίμ** μίλησε γιὰ τὴν πνευματικὴ προσφορά τοῦ Ἁγίου Ὄρους στὴ σύγχρονη κοινωνία. Τὴν ὁμιλία παρακολούθησε ὁ Ἱερός Κληρὸς τῆς πόλεως, ὁ Βουλευτῆς **κ. Δημήτριος Ἀλαμπάνος**, πολλοὶ ἐπιστήμονες, πολλοὶ νέοι καί πλήθος λαοῦ. Στό τέλος τῆς ὁμιλίας ὁ Καθηγούμενος πρόσφερε στὸν Σεβ. **Νικόλαο** ἕνα πολῦτιμο ἀρχιερατικὸ ἐγκόλπιο ἀντίγραφο παλαιοῦ ἐγκολπίου τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπεδίου καί ἀναφέρθηκε μέ πολὺ θερμὰ λόγια στό ἀνακαινιστικὸ πνευματικὸ ἔργο τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

✍ Μέ τὴν εὐκαιρία τῆς ἑναρξης ἐργασιῶν συντήρησης καί ἀνακαίνισης τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγ. Βαρβάρας στὸν ὀμώνυμο δῆμο ἢ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τέλεσε ἀγιασμό παρουσία τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Πανοσ. Ἀρχιμ. **κ. Ἀγαθάγγελου Χαραμαντίδη**, στελεχῶν τῆς καί πλήθους πιστῶν.

✍ Τὴν Κυριακὴ 24 Φεβρουαρίου 2002 στό Πνευματικὸ Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης μίλησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης **Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου καί Βιάννου κ. Ἀνδρέας**, μέ θέμα: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνες».

✍ Μέ θέμα «Τό μεγαλεῖο τῆς Θείας Λατρείας» πραγματοποιήθηκε στὴ Θεσσαλονικὴ τό Α' Λειτουργικὸ Συνέδριο τῆς Ἐταιρείας Ὀρθόδοξων Σπουδῶν. Οἱ ἐργασίες, πού μεταδόθηκαν ζωντανὰ ἀπὸ τό Διαδίκτυο, ἔλαβαν χώραν στὴν αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἀπὸ 27 Φεβρουαρίου ἕως 1 Μαρτίου. Ἐγίναν εικοσιμία εἰσηγήσεις.

✍ Ἡ ἐφημερίδα «Οὐάσιγκτον Τάιμς» πού προέβη στὴν καταχώριση τάχατες «ἀνησυχούντων Ἑλληνοαμερικανῶν» κατὰ τῆς Ἑλλάδας, τὴν ὁποία ἀποκαλεῖ «χώρα τῆς τρομοκρατίας» καί τὴν κατηγορεῖ ὅτι ὑποθάλλει τὴν «Δεκαεφτά Νοέμβρη» εἶναι ὄργανο τοῦ Αἰρεσιάρχη Μούν τῆς ἐπικίνδυνης «Ἐνωτικῆς Ἐκκλησίας». Αὐτὸ ἀποκάλυψε στὴν ἐκπομπή του «Δωδέκατη ἀλλά ὄχι ἔσχατη ὥρα» ἀπὸ τὸν Ρ/Σ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 89,5 FM ὁ Γιάννης Χατζηφώτης.

✍ Μέ τὴ συμπλήρωση 59 χρόνων ἀπὸ τὴν ἐκδήμια του πραγματοποιήθηκε μεγάλη ἐκδήλωση στό Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ Δήμου Βριλησσιῶν ἀφιερωμένη στὸν Κωστῆ Παλαμᾶ ἀπὸ τὸν Δῆμο Βριλησσιῶν καί τὴν ΑΧΕΠΑ Σίδνεϋ μέ κεντρικὸ ὁμιλητὴ τὸν **κ. Β. Λαμπρόπουλο**.

✍ Κατὰ τὴν ἑκτακτὴ συνεδρία τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τὴν Τρίτη 12 Μαρτίου, ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Ἀπόστολος **Σ. Γεωργιάδης** ἀνέπτυξε τό θέμα «Τό Ἰδιωτικὸ Δίκαιο στά διηγήματα τοῦ Παπαδιαμάντη».

✍ Τό νέο ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα Εἰκονικῆς Πραγματικότητας «Ὁ Μαγικός Κόσμος τῆς Κλασικῆς Ἐνδυμασίας» παρουσιάστηκε στίς 20 Μαρτίου στίς ἐγκαταστάσεις τοῦ Πολιτιστικοῦ Ἰδρύματος Μείζονος Ἑλληνισμοῦ «Ἑλληνικός Κόσμος».

✍ Τό Γραφεῖο Νεότητος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν πραγματοποίησε τό Σάββατο 16 Φεβρουαρίου μέ τὴν εὐλογία τοῦ Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου **κ. Χριστοδούλου**, τὴν τρίτη ἡμερίδα γιὰ τοὺς Κατηχητῆς καί Κατηχήτριες τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, στὴν Ἱ. Μ. Πεντέλης, μέ θέμα: «Ἡ πρόκληση τῆς συνάντησης τῶν πολιτισμῶν καί ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἀγωγή».

Βιοηθικά Διλήμματα

Χ Ημερίδα με θέμα «Εκκλησία και Βιοηθικά Διλήμματα» διοργάνωσε η Ίερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, τό Σάββατο 23 Φεβρουαρίου στην αίθουσα «Λεωνίδας Ζέρβας» του Έθνικού Ίδρύματος Έρευνών, με φροντίδα της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Βιοηθικής.

Στό πρώτο μέρος της Ημερίδας ο Παν. Αρχιμ. Νικόλαος Χατζηνικολάου, Πρόεδρος της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Βιοηθικής, παρέθεσε ενημερωτικά στοιχεία για τις δραστηριότητες της Επιτροπής.

Στό δεύτερο μέρος μίλησαν σχετικά με τις μεταμοσχεύσεις: Ο Καθηγητής κ. Αντώνιος Κουτσελίνης, με θέμα: «Έγκεφαλικός θάνατος. Ίατρική και ηθικο-δεντολογική προσέγγιση», ο Καθηγητής κ. Γεώργιος Γαλίτης, με θέμα: «Θεολογική θεώρηση των μεταμοσχεύσεων» και ο Παν. Αρχιμ. Νικόλαος Χατζηνικολάου, με θέμα: «Εκκλησία και μεταμοσχεύσεις».

Τήν Ημερίδα έκλεισε με κατάθεση των σκέψεών του για τό τόσο καιριο και λεπτό θέμα ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλος.

Ο Αρχιεπίσκοπος στό Μουσικό Σχολείο Άλίμου

Χ Ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλος επισκέφθηκε στις 22 Φεβρουαρίου τό Μουσικό Σχολείο Άλίμου, κατόπιν προσκλήσεως των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Τόν Μακαριώτατο υποδέχθηκαν ή Διευθύντρια του Σχολείου κ. Θεμιστοκλέους, ο Παν. Αρχιμ. π. Συμεών Κούτσας και ο Δήμαρχος Άλίμου κ. Αλοΰκος.

Άπευθυνόμενος προς τούς εκπαιδευτικούς και τούς μαθητές, ο Μακαριώτατος συνεχάρη τό Ύπουργείο Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων για τή δημιουργία του Μουσικού Σχολείου, στό όποιο, όπως τόνισε, «έχει καταργηθεί ο νόμος της ήσσονος προσπάθειας, καθώς οι μαθητές κοπιάζουν ιδιαίτερα παραμένοντας επιπλέον ώρες για νά σπουδάσουν τή μουσική».

Ο κ. Παπουτσής στόν Μακαριώτατο

Χ Ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλος δέχθηκε στις 25 Φεβρουαρίου στό Αρχιεπισκοπικό Μέγαρο σέ επίσκεψη τόν βουλευτή κ. Χρήστο Παπουτσή (φωτ.).

Κατά τή διάρκεια της συνάντησης, ή όποια διάρκεσε περίπου τριάντα λεπτά,

ο κ. Παπουτσής ανάγγειλε στόν Μακαριώτατο τήν υποψηφιότητά του για τόν Δήμο Αθηναίων, ζητώντας του τήν εύχή του. Οι δύο άνδρες συζήτησαν, μεταξύ άλλων, ζητήματα πού άφορούν τή συνεργασία της Εκκλησίας με τόν Δήμο Αθηναίων, ιδιαίτερα μάλιστα στόν τομέα της κοινωνικής προσφοράς.

Θυρανοξία παρεκκλησίου στις Φυλακές Κορυδαλλού

Χ Τήν Τετάρτη 20 Φεβρουαρίου 2002, ο Σεβ. Μητροπολίτης Νικαίας κ. Αλέξιος επισκέφθηκε τίσ Ανδρικές Φυλακές Κορυδαλλού και τό τμήμα των Κεντρικών Άποθηκών Ύλικού των Φυλακών και τέλεσε τήν ακολουθία των Θυρανοξιών του νέου Ίερού Παρεκκλησίου του Άγίου Ίερομάρτυρα Έλευθερίου.

Ο Σεβ. με πολλή αγάπη μίλησε στους 70 περίπου κρατούμενους μοιράζοντας και δώρα πού ετοιμάστηκαν με ιδιαίτερη επιμέλεια από τήν Ύπηρεσία Προνοίας της Ί. Μητροπόλεως, ή όποια έχει διαρκή παρουσία και μέριμνα για τόν ευαίσθητο αυτό τομέα (φωτ.).

Στό πλαίσιο των ποιμαντικών του δραστηριοτήτων, έξ άλλου, ο κ. Αλέξιος επισκέφθηκε τήν Πέμπτη 7 Μαρτίου τό 1ο Λύκειο Νικαίας, πλαισιούμενος από τόν Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πειραιώς κ. Βασίλειο Μπένο, τόν Προϊστάμενο Εισαγγελέων Έφετών κ. Εύάγγελο Φλωράτο, τόν Σύμβουλο Έπικρατείας κ. Έμμανουήλ Δαρζέντα, Καθηγητή Πανεπιστημίου, τούς βουλευτές κ. Άν. Νεράτζη και Ίωάν. Διαμαντίδη και τόν Δήμαρχο Κορυδαλλού κ. Στέφανο Χρήστου, όπου ευλόγησε και επικοινωνήσε με όλα τά παιδιά πού σπουδάζουν εκεί, καθώς και με τούς εκπαιδευτικούς.

Παράλληλα, ενίσχυσε τούς μαθητές με τό ποσό των 1.500 ευρώ για τά έξοδα της πενήμερης προγραμματισμένης έκδρομής τους.

Η Ί. Μ. Κορίνθου ένισχύει άπορα κορίτσια

Χ Έβδομήντα επτά βιβλιάρια προικοδοτήσεως άπόρων νεαρών κοριτσιών, τό ποσό των όποιων έφθασε τό ποσό των 11.298 ευρώ (3.850.000 δρχ.) έδωσε κατά τή διάρκεια σεμνής τελετής στό Γηροκομείο «Τό έργο του Άποστόλου Παύλου» στις 17 Φεβρουαρίου, σέ ισάριθμα κορίτσια ο Σεβ. Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Παντελεήμων. Η τελετή αυτή έχει καθιερωθεί από τό 1977 και αποτελεί θεσμό για τήν τοπική Εκκλησία. Συνδυάζεται με τήν έορτή του Ιουδαίου σκηνοποιού Άγίου Άκύλα του Άποστόλου και της συζύτου του Άγίας Πρισκίλλης.

Άπονομή πτυχίων στην Άνωτέρα Έκκλ. Σχολή

Χ Η τελετή της άπονομής των πτυχίων στους άποφοίτους της Άνωτέρας Έκκλησιαστικής Σχολής έγινε φέτος τήν ήμέρα του έορτασμού των Τριών Ίεραρχών, προστατών των Έλληνικών Γραμμάτων. Πραγματοποιήθηκε στό Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Κηφισιάς με τήν παρουσία του Σεβ. Άττικής κ. Παντελεήμονος, Προέδρου της Έφορίας της Σχολής, του Θεοφ. Ίπισκόπου Θερμοπυλών κ. Ίωάννου, του Σχολάρχου της Ριζαρείου Έκκλησιαστικής Σχολής Αρχιμ. Θεοκλήτου Ντζάθα, του Αρχιμ. Χρυσοστόμου Άθαγιανού, ως εκπροσώπου του Μακ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών, των Δημοτικών Άρχων της πόλεως, πολλών κληρικών, εκπαιδευτικών, γονέων και συγγενών των άποφοίτων (φωτ.) και πλήθους κόσμου.

Οι Ρόμ στόν Μακαριώτατο

Χ Ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλος δέχθηκε στις 14 Μαρτίου σέ επίσκεψη στό Αρχιεπισκοπικό Μέγαρο έξαμελή αντιπροσωπεία της Όμοσπονδίας Ρόμ Μακεδονίας - Θράκης.

Κατά τή διάρκεια της συνάντησης, πού διάρκεσε περίπου τριάντα λεπτά, ο Μακαριώτατος έξέφρασε τήν ιδιαίτερη χαρά του για τήν επίσκεψη της αντιπροσωπείας. Τόνισε μάλιστα ότι οι ταιγάνοι άποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του έλληνικού λαού, στηλιτεύοντας τά «θλιβερά», όπως ανέφερε, «φαινόμενα ρατσισμού πού παρατηρούνται στή σημερινή κοινωνία». Άπό τήν πλευρά του ο Πρόεδρος της Όμοσπονδίας κ. Κωνσταντίνος Κουκουμέριος ζήτησε τήν παρέμβαση του Μακαριωτάτου για τήν ύλοποίηση του πάγιου αίτηματος της Όμοσπονδίας, πού άφορά τήν άνέγερση Ίερού Ναού στόν πρότυπο οικισμό των ταιγγάνων στην Άγία Σοφία Νεαπόλεως.

Η Εκκλησία για τήν «Ημέρα της Γυναίκας»

Χ Με τήν εύκαιρία του παγκοσμίου έορτασμού για τήν Ημέρα της

Γυναίκας ή Ίερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος τιμώντας τήν προσφορά της Γυναίκας στην οικογένεια, τήν κοινωνία και τόν πολιτισμό, ύπογραμμίζει τήν εξαιρετική θέση πού κατέχει στην Όρθοδοξία και ή όποια συμπυκνώνεται στην τιμή προς τό πρόσωπο της Ύπεραγίας Θεοτόκου.

Η διδασκαλία του Εύαγγελίου άποκατέστησε τή γυναίκα στην ίδια θέση με τόν άνδρα «ούτε άνήρ χωρίς γυναίκος ούτε γυνή χωρίς άνδρός έν Κυρίω», λέγει ο Άπόστολος Παύλος (Α΄ Κορ. 11, 11). Οι κοινωνικές άνισότητες διά μέσου των αίωνων, όμως, συντήρησαν καταπιεστικές και ύποτιμητικές αντιλήψεις για τή Γυναίκα, ή όποια επιφορτιζόταν κάθε ευθύνη στή διατήρηση του ανθρώπινου γένους, τήν άνατροφή των παιδιών και τή συντήρηση της οικογενείας, χωρίς νά διαθέτει ουσιαστικά έχέγγυα για τήν αξιοπρέπεία της.

Όκτώ τά ένοριακά συσσίτια στην Ί. Μ. Νεαπόλεως

Χ Ένα άκόμη ένοριακό συσσίτιο, στά επτά πού ήδη λειτουργούν, προστέθηκε από τίσ 3 Φεβρουαρίου στην Ί. Μ. Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως από τόν Σεβ. κ. Διονύσιο.

Πρέπει νά σημειωθεί ότι στην ένοριακή αυτή δραστηριότητα προσέτρεξε φιλότιμα άρωγός ο Δήμος Άμπελοκήπων, ο όποιος έξασφάλισε τόν τεχνικό έξοπλισμό του συσσιτίου (φούρνους, ψυγεία, καταψύκτες κ.ά.) άξίας 6.000.000 δρχ.

Τό Έκκλ. Λύκειο Νεαπόλεως σέ νέο χώρο

Χ Με μιά σεμνή τελετή άγιασμού έγκαινιάστηκε ο νέος χώρος του Έκκλησιαστικού Λυκείου Νεαπόλεως, ο όποιος μεταστεγάστηκε στό κτίριο των παλαιών εκπαιδευτηρίων «Καραμάνογλου», πού άνακαινίστηκε τελείως.

Τόν άγιασμό τέλεσε ο Σεβ. Νεαπόλε-

ως και Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιος παρουσία των Σεβ. Μητροπολιτών Ίερισσού, Άγ. Όρους και Άρδαμερίου κ. Νικόδημος, Σταυροπηγίου κ. Αλέξανδρος, ο Θεοφ. Ίπίσκοπος Θερμάνων κ. Δημήτριος, ο Νομάρχης Θεσσαλονίκης κ. Κ. Παπαδόπουλος, βουλευτές, εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοικήσεως και της εκκλησιαστικής εκπαιδεύσεως και πλήθος κόσμου (φωτ.).

Άντιπροσωπεία της Εκκλησίας της Ελλάδος στή Ρώμη

Χ Έξαμελής Άντιπροσωπεία της Εκκλησίας της Ελλάδος άποτελούμενη από τούς Σεβ. Μητροπολίτες Άττικής κ. Παντελεήμονα και Κερκύρας Τιμόθεο (†), τόν Θεοφ. Ίπίσκοπο Άχαίας κ. Άθανάσιο, τόν Θεοφ. Ίπίσκοπο Θερμοπυλών κ. Ίωάννη και τούς Πανοσ. Αρχιμ. π. Επιφάνιο

Οικονόμου και π. Ίγνάτιο Σωτηριάδη, άναποκρινόμενη σέ πρόσκληση του Καρδινάλιου Walter Kasper, Προέδρου του Ποντιφιακού Συμβουλίου για τήν ένότητα των Χριστιανών, παρέμεινε από 8 έως 12 Μαρτίου στην Ρώμη, για πρώτη φορά, για διμερείς έπαφές και συνομιλίες με θέμα τή Χριστια-

νική κληρονομιά και ταυτότητα της Εύρώπης. Η αντιπροσωπεία της Εκκλησίας της Ελλάδος συναντήθηκε με τά Ποντιφιακά Συμβούλια για τήν προώθηση της Χριστιανικής Ένότητας, για τή Δικαιοσύνη και τήν Ειρήνη και για τήν Οικολογία και έγινε δεκτή από τόν Πάπα Ίωάννη-Παύλο Β΄.

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

'Η προσωπικότητα του Καθηγητή - Θεολόγου

Από τον Δρα Θεολογίας
ΣΤΑΜΑΤΗ ΠΟΡΤΕΛΑΝΟ

Στή δημιουργία υποκειμενικού βιώματος της πίστωσης στον μαθητή πρωτεύοντα ρόλο έχει η προσωπικότητα και τό ήθος που εκπέμπει ο διδάσκων Καθηγητής. Η ιδεολογία δεν είναι πρωταρχικός σκοπός του μαθήματος των Θρησκευτικών.

Τό βιωματικό στοιχείο στον Καθηγητή συνεισφέρει αποτελεσματικά στη μεταδοτικότητα και στην αποτελεσματικότερη εμπέδωση των αληθειών της πίστωσης. Αυτό φαίνεται από δύο τοποθετήσεις: α) είναι επικίνδυνο να μιλάς για τον Θεό, όταν δεν έχεις συνείδηση της παρουσίας Του και β) ο θεολόγος, δηλαδή αυτός που διδάσκει υπεύθυνα, αληθινά και γνήσια τον λόγο του Θεού, κατά τον άγιο Συμεών τον Νέο Θεολόγο είναι θεόπτης. Η άπιστη γνώση που είμαστε υποχρεωμένοι να αντιμετωπίσουμε δεν είναι κάτι ουδέτερο, αλλά είναι ένα είδος αντιθεολογίας, όπως υποστήριξε ο Γ. Φλωρόφσκυ. Ο θεολόγος που δεν έχει λάβει πείρα των ενεργειών του Αγίου Πνεύματος, πώς θα τη μεταδώσει πειστικά στους άλλους; Ο θεολόγος, κατά τον Εύγένιο Βούλγαρη, είναι: «Θεού μύστης... ών ουδέν σεβασμώτερον, ουδέ θειώτερον, όπου Θεός μέν ο λαλών, έρμηνευτής δέ τό Πνεύμα τό Άγιον».

Ο θεολόγος Καθηγητής πρέπει να είναι προσωπικότητα που να ενσκαρκώνει πίστη, εμπειρική γνώση, ήθος και μεθοδικότητα και που να άκτινοβολεί στις καρδιές των παιδιών. Ο ίδιος ο Θεάνθρωπος Ίησους Χριστός, ως προαιώνιος Λόγος, άναδείχθηκε τό πρότυ-

πο του δασκάλου και παιδαγωγού της ανθρωπότητας. «Ο Λόγος παιδαγωγεί τον άνθρωπο σώζοντάς τον. Όλη ή οικονομία του Λόγου είναι κατ' ουσίαν παιδαγωγία του ανθρώπου». Ο Άρχιμ. Γεώργιος Καψάνης στηρίζει τη θέση αυτή σε κείμενο που γράφει στον Παιδαγωγό του ο Κλήμης ο Άλεξανδρείς: «Ό τής μακαρίου θρέμματα παιδαγωγίας: τό καλόν τής Έκκλησίας πληρώσωμεν πρόσωπον και προς τήν αγαθήν προσοδράμωμεν οι νήπιοι μητέρα, κών άκροαταί του λόγου γενώμεθα, τήν μακαριάν δοξάζωμεν οικονομίαν, δι' ήν παιδαγωγείται μέν ο άνθρωπος, αγιάζεται δέ ως Θεού παιδίον, και πολιτεύεται μέν έν ουρανοίς επί γής παιδαγωγούμενος, πατέρα δέ εκεί λαμβάνει, ο επί γής μανθάνει. Πάντα ο λόγος και ποιεί και διδάσκει και παιδαγωγεί». (Κλήμεντος Άλεξανδρέως, ΒΕΠΕΣ, τ. 7, σ. 231-232).

Ο Καθηγητής θεολόγος, ως ένσυνείδητος άγγελιαφόρος, μεταφέρει τήν αλήθεια μιας πίστωσης που περιέχει μήνυμα αϊωνιότητας και τρόπο ζωής. Εάν δεν πιστεύει στο περιεχόμενο των αληθειών που διδάσκει και δεν έχει εμπειρική γνώση αυτών τότε τό μάθημα μεταβάλλεται σε θεωρητικό και όρθολογικό. Χωρίς όμως να τό καταλάβει γίνεται πομπός προσωπικών βιωμάτων και ατομικών πεποιθήσεων διότι συγκρούεται με τήν ιστορική εμπειρία τής Έκκλησίας, ως αλήθεια, που εκφράζει ή διδακτική ένότητα.

Πώς αλήθεια θεωρητικοποιείται ή δύναμη τής πίστωσης και πώς ένα υπερφυσικό γεγονός τής Γραφής, που αναλύεται στην τάξη, γίνεται βορρά τής λογικής; Μιά τέτοια στάση δημιουργεί σύγχυση στό παιδί και διασπά τήν ένότητα των εμπειριών, άφου συγκρούεται με βιώματα του παρελθόντος, με κοινές εμπειρίες του περιβάλλοντός του, τής οικογένειας, των φίλων, τής ευρύτερης κοινωνίας κ.λπ. Άς μήν ξεχνά ο θεολόγος Καθηγητής, τουλάχιστον, ότι ή όρθόδοξη Χριστιανική άγωγή παρέχει μία μεταμόρφωση και έναν έγκριστιανισμό των ήθων και των εθίμων των ανθρώπων. Ο πολιτιστικός αυτός καρπός τής Παράδοσης και τής ζωσας πίστωσης άποτελεί τό μεγάλο πλούτο του λαού μας μέχρι σήμερα, στις άρχές τής τρίτης χιλιετίας.

Και άλλες κοινωνικές ή ανθρωπιστικές έπιστήμες παρέχουν τή δυνατότητα άνάπτυξης διαφορετικών άπόψεων αλλά πέραν των ατομικών τοποθετήσεων που μπορεί να έχει ο κάθε εκπαιδευτικός επιβάλλεται και προέχει ή τήρηση του αναλυτικού προγράμματος όπως έχει έκπονηθεί από τό Παιδαγωγικό Ίνστιτούτο και έχει νομοθετηθεί, άσχετως άν και αυτό επιδέχεται διορθώσεις ή άναδομήσεις.

• Ατομικό και όμαδικό βίωμα:

Συμβεβηκότα που άσκοϋν επίδραση στην ψυχή ενός μόνο άτομου χαρακτηρίζονται ατομικά. Όταν όμως άσκοϋν επίδραση σε μικρή ή μεγάλη ομάδα ατόμων τότε ονομάζονται όμαδικά. Σύμφωνα με τήν ψυχική ιδιαιτερότητα και κλίση του κάθε μαθητή, τήν επίδραση του άμέσου περιβάλλοντος που άσκειται επάνω του, τήν έξατομικευμένη συμπεριφορά του Καθηγητή, καθώς και με τίς συνθήκες που υπάρχουν στην τάξη κατά τήν

Στιγμιότυπο από τον έορτασμό του ι. Φωτίου στό Διορθόδοξο Κέντρο τής Έκκλησίας τής Ελλάδος (6 Φεβρουαρίου). Στο άκρο δεξιά, με άλλους άρχιερείς παρακολουθεί τήν κοινή σύσκεψη Διαρκούς Ίεράς Συνόδου - Θεολογικών Σχολών ο έκλιπών Μητροπολίτης Κερκύρας Τιμόθεος

ανάπτυξη του μαθήματος, δημιουργείται τό προσωπικό βίωμα. Ένα μήνυμα στην τάξη με τήν άνάλογη μεταδοτικότητα του Καθηγητή και με τή συνέργια τής θείας χάριτος μπορεί να άποτελέσει έφελτήριο για τήν καλή άλλοίωση.

Όμως στην τάξη μπορούν, παρά τήν άπόκτηση τής υποκειμενικής εμπειρίας, να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ώστε να έπιτευχθεί ή όμαδική πνευματική εμπειρία. Η ένότητα τής πίστωσης, ή μετοχή περισσότερων μαθητών στην εκκλησιαστική ζωή, ή άπροσωποληψία του Καθηγητή, οι καλές συνθήκες μέσα στην τάξη και ή χρήση ενός όπτικοακουστικού μέσου σε κάποια διδακτική ένότητα που θα παρακινήσει τό ενδιαφέρον των μαθητών και θα προκαλέσει καθολική συγκίνηση και άνάταση ψυχής, άποτελούν προϋποθέσεις για τή δημιουργία κοινής εμπειρίας. Η πρόκληση και έφαρμογή τής όριζόντιας διάστασης του Χριστιανισμού στην σχολική ζωή γίνεται με γεγονότα όμαδικής εμπειρίας στην μαθητική κοινότητα όπως: ή προσεγμένη πρωινή προσευχή, μία εκδήλωση αγάπης με διάκριση προς συμμαθητές που έχουν ανάγκη, μία μαθητική έπίσκεψη προς πάσχοντες συνανθρώπους, ένας προετοιμασμένος εκκλησιασμός, μία έξδρομή που θα έχει και προσκυνηματικό χαρακτήρα κ.ά. Οι Χριστιανικές άρετές πρέπει να διαποτίζουν όλες τίς δραστηριότητες τής μαθητικής κοινότητας. Τό μάθημα των Θρησκευτικών να μετουσιώνεται σε ζωή.

• Πά τή βιωματικότητα του μαθητή:

α) Η ψυχή του παιδιού είναι τό χωράφι όπου θα σπαρθεί ο λόγος του Θεού, τό περιεχόμενο τής πίστωσης. Είναι ο χώρος όπου συνειδητά και ύποσυνείδητα θα φιλοξενηθούν τά προσωπικά βιώματα. Επίσης, ή ήθική συνείδηση άποτελεί ένίοτε τήν πηγή θρησκευτικών βιωμάτων. Η χάρη στην όρθόδοξη άγωγή και παιδεία άποδεικνύει και τό νόημα τής ενανθρώπισης του Θεού ως βρέφους και όχι ως ενήλικα, καταδεικνύοντας έτσι τον χρόνο έναρξης των εμπειριών στον άνθρωπο, αλλά και τήν ένέργεια τής χάριτος σε κάθε πνευματική μεθελκίωση. Η θεία χάρη βιώνεται και συμπορεύεται στην άνάπτυξη του παιδιού, κατά τό άγιογραφικό:

«Ο δέ Ίησους πρόεκοπτε ήλικία και χάρη». Και φυσικά ή σοφία του Ίησού δεν ήταν κάτι έπίκτητο, όπως αναφέρει ο άγιος Νείλος, αλλά με τήν αύξηση τής πνευματικής ήλικίας φανεωνόταν στους ανθρώπους ή θείκη Του σοφία και χάρη».

Πρέπει να μας άπασχολήσει άν ή χάρη είναι στοιχείο που έπικαλούμαστε στην όρθόδοξη άγωγή και που χαρακτηρίζει τήν προκοπή του νέου που μυείται στην όρθόδοξη πίστη 12 χρόνια, διδασκόμενος τά Θρησκευτικά στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Έκπαίδευση. Η συνείδηση τής χάριτος άποτελεί ίσχυρη μαρτυρία και πληροφορία για τήν νύν και άεί παρουσία του Θεού στον άνθρωπο.

β) Έπειδή τό θρησκευτικό βίωμα στό παιδί δεν έχει ούτε τήν ένταση ούτε τό βάθος των ώριμων στην ήλικία άπαιτείται ένότητα στην ποιότητα και επανάληψη βιωμάτων. Μπορεί να γίνουμε άφορμή είτε για να ένισχύσουμε είτε για να υποδουλήσουμε στην ώρα του μαθήματος βιώματα που γέννησαν τή θρησκευτικότητα στό παιδί εκτός ή έντός σχολείου.

γ) Μέσα στην τάξη, στην ώρα τής όρθόδοξης Χριστιανικής άγωγής, τό παιδί πρέπει να βιώνει τούς καρπούς του Άγίου Πνεύματος, να μετουσιώνει τή θεωρία σε πράξη.

δ) Η στείρα γνώση του περιεχομένου τής πίστωσης είναι άκρωτηριασμός του μαθήματος των Θρησκευτικών. Τό γράμμα τής Άγίας Γραφής και των Πατέρων τής Έκκλησίας που αναλύονται μέσα από τό περιεχόμενο τής κάθε διδακτικής ένότητας είναι τό κιβώτιο, τό σημαντικό, ή γνώση περί του θησαυρού τής πίστωσης. Όστόσο, μία τέτοια προσέγγιση είναι έλλιπή, διότι πρώτα βιώθηκε ή πίστη και ή ύπακοή στό θεό θέλημα και κατόπιν καταγράφηκε ως άγιοπνευματική εμπειρία, γι' αυτό από τον άγιο Συμεών τον Νέο Θεολόγο, τό γράμμα των Γραφών παρομοιάζεται ως κιβώτιο. Ο άγιος Συμεών λέγει ότι χωρίς τό αξιόπιστο όργανο τής έρευνας αυτών, δηλαδή τό Άγιο Πνεύμα, παραμένουν κρυφά και άφανέρωτα αυτά που έννοούνται και σημαίνονται στις Γραφές. Έπομένως λείπει τό άνοιγμα του κιβωτίου, τό άνοιγμα των ματιών τής ψυχής, ο φωτισμός τής διανοίας που θα έπιτρέψει τήν

κατανόηση του βαθύτερου νοήματος των γραφομένων και λεγομένων, τήν ψηλάφηση του πνευματικού θησαυρού τής άποκαλυμμένης αλήθειας. «Όταν οϋν έννοικήση και έμπεριπατήση ο Θεός έν ήμίν και έμφανίση αυτός έαυτόν αισθητώς ήμίν, τότε και γνωστώς καθορώμεν τά έν τω κιβωτίω ήγουν τά έν τή θεία Γραφή έγκεκρυμμένα θεία μυστήρια».

• Για τό μάθημα

Ο θεολόγος Καθηγητής είναι δυνατό λόγω τής άπεραντοσύνης του περιεχομένου του μαθήματος, των θεολογικών και σύνθετων έννοιών, τής άπειρίας των μαθητών στα Χριστιανικά βιώματα να παρασυρθεί και να ξεφύγει από τον στόχο του Αναλυτικού Προγράμματος. Μέ βάση τίς όδηγίες που άποστέλλονται από τό Π.Ι. για τή μεθοδολογία του μαθήματος ο θεολόγος Καθηγητής πειθαρχώντας σε κάποια μέθοδο και προετοιμάζοντας από τήν άρχή τής χρονιάς τον μαθητή θα άποφύγει τήν έμπλοκή σε άτέρμονες συζητήσεις, γεγονός που θα εκμεταλλευθεί ο μαθητής. Η άπάντηση στους μαθητές που ρωτούν για συγκεκριμένα θέματα μπορεί να είναι ότι μελλοντικά θα άπαντηθούν μέσα από τίς αντίστοιχες ένότητες. Διαφορετικά, ένα μεγάλο θέμα θα μπορούσε να συζητηθεί στην τάξη, άφιερώνοντας ο Καθηγητής μία διδακτική ώρα κατόπιν άνάλογης προετοιμασίας των μαθητών. Άλλωστε με τούς νέους τρόπους αξιολόγησης των μαθητών δεν υπάρχουν περιθώρια για άπάλεια ώρών και έκτροπή από τό Αναλυτικό Πρόγραμμα, διότι τελικά θα άποβεί σε βάρος τους.

Ός προς τή σχέση περιεχομένου του μαθήματος και βιώματος, ο μαθητής που διδάσκειττα μία αλήθεια τής όρθόδοξης πίστωσης πρέπει να όδηγείται και στη μαθητεία μιας εμπειρίας, ενός βιώματος. Στο τέλος κάθε μαθήματος όπου γίνεται ή άνακεφαλαίωση και εξάγονται συμπεράσματα να παρακινούνται οι μαθητές για τήν άμεση άναβίωση ενός Χριστιανικού βιώματος αντίστοιχου με τό περιεχόμενο τής διδακτικής ένότητας. Διότι «Ίδου νύν καιρός ένπρόσδεκτος». Ο έτεροχρονισμός τής σωτηρίας του ανθρώπου και ή μη πρόγευση των αϊώνίων αγαθών συνιστά άίρετική έρμηνεία τής όρθόδοξης πίστωσης.

Η ΑΛΗΘΕΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίασιού 1 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ
Τηλ.: 010-7230.791 - Fax: 010-7239.713

Διεύθυνση Διαδικτύου τής Έκκλησίας:
http://www.ecclesia.gr

Ήλεκτρονική διεύθυνση:
e-mail: iera-synodos@ath.forthnet.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ

του Μακ. Άρχιεπισκόπου
Άθηνών και πάσης Ελλάδος
κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ύπό του Κλάδου Έκδόσεων
τής Έπικοινωνιακής
και Μορφωτικής Ύπηρεσίας
τής Έκκλησίας τής Ελλάδος

Διευθυντής Κλάδου:

Ευάγγελος Π. Λέκκος
Διευθυντής Συντάξεως:
Ι. Μ. Χατζηφώτης

Προεκτυπωτικές έργασίες:
ΟΜΙΛΟΣ ΚΑΛΟΦΩΛΙΑ Α.Ε.

Έκτύπωση - Βιβλιοδεσία:
ΛΙΘΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΒΕΕ

Έτήσιες Συνδρομές:

- Έσωτερικού Ίδιωτών: 20 €
- Ίερών Ναών και Μονών: 25 €
- Ίερών Μητροπόλεων: 25 €
- Έξωτερικού: Εύρώπη, Άφρική, Έγγυς Άνατολή, Άπω Άνατολή, Αυστραλία: \$60 (Κύπρου: \$30 ΗΠΑ).
- Τιμή φύλλου: 1 €

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
έσωτερικού να άποστέλλουν τίς συνδρο-
μές τους με ταχυδρομική έπιταγή.

ΕΝ ΟΛΙΓΟΙΣ

Μοναδικό αντίδοτο

Τά φαινόμενα του τζόγου της διαφθοράς, της επιχειρηματικής διαπλοκής και της εξάπλωσης των ναρκωτικών καθιστούν αναγκαία την αντίδραση της Εκκλησίας, τόνισε ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος κατά τη διάρκεια της μηνιαίας του επικοινωνίας με τους

ακροατές του Ραδιοφωνικού Σταθμού της Εκκλησίας.

Ο Μακ. υπογράμμισε ότι η Εκκλησία της Ελλάδος δεν πρόκειται να μείνει άπαθής παρατηρητής απέναντι στην ηθική κατάπτωση και πνευματική σήψη που παρατηρείται στην ελληνική κοινωνία και εξήγγειλε τη λήψη μέτρων, στα οποία περιλαμβάνεται και η δημιουργία θεραπευτικής κοινότητας για την απεξάρτηση από τα ναρκωτικά.

Ως θεματοφύλακας των πνευματικών αξιών και της ελληνορθόδοξης παράδοσης του ελληνικού λαού, πρόσθεσε, η Εκκλησία θα όρθώσει αντίδοτο στην ηθική κατάπτωση, τον πνευματικό πλούτο και θησαυρό της Πίστεως.

Ι. Ναός τῶν φωτιστῶν τῶν σλάβων στό Δυρράχιο

Ἱερός Ναός εἰς μνήμην καί τιμὴν τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καί Μεθοδίου θά ἀνεγερθεῖ στό Δυρράχιο. Ἡ πρωτοβουλία ἀνήκει στόν Μακ. Αρχιεπίσκοπο Τυράνων καί πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιο. Ἡ ἀνεγερση θά πραγματοποιηθεῖ μέ σημαντική οικονομική στήριξη τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.

Ἡ ἀφορμὴ δόθηκε κατά τὴ διάρκεια τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀναστασίου στὴ Θεσσαλονίκη. Στὴ συνάντηση πού εἶχε μέ τὸν Παναγ. Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων ὑπογραμμίστηκε τὸ ἔργο καί ἡ συμβολὴ τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καί Μεθοδίου στὴν ὀρθόδοξη ἱεραποστολή καί στὴν ἱστορία τῶν σλαβικῶν λαῶν. «Ἡ Θεσσαλονίκη, δῆλωσε ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Παν. Αρχιμ. Ἰω. Τασιάς, καυχᾶται γιὰ τοὺς δύο ἱεραποστόλους καί γι' αὐτὸ ὁ Παναγιώτατος ἀνήγειρε περικαλλέστατο ναὸ στὴν πόλη. Ἀντίστοιχη προσπάθεια ξεκινᾶ καί στό Δυρράχιο μέ ἐπαινετὴ πρωτοβουλία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀναστασίου. Ὁ Μητροπολίτης Παντελεήμων Β' τοῦ ἐπέδωσε συμβολικὴ ἐπιταγὴ 3.000 εὐρώ γιὰ τὴν ἔναρξη τοῦ ἔργου, μέ τὴ διαβεβαίωση ὅτι θά συνεχίσει τὴν οικονομική του συμπαράσταση, ὥστε σύντομα νά ἀνεγερθεῖ ναὸς πρὸς τιμὴν τῶν δύο μεγάλων Θεσσαλονικέων Ἀγίων».

Ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες

Μέ τὸν Ἀμερικανὸ πρόεδρο Τζόρτζ Μπους συναντήθηκε ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, κατά τὴ δευτέρη ἡμέρα τῆς ἐπίσκεψης πού πραγματοποίησε στὶς ΗΠΑ.

Στὶς συζητήσεις πού εἶχαν ἀναπτύχθηκε ὁ ρόλος καί ἡ δυναμικὴ τῆς Ὀρθοδοξίας στὴν καταστολὴ τῆς τρομοκρατίας, καθὼς καί στὴν καλύτερη ἀλληλοκατανόηση τῶν θρησκειῶν.

«Ἡ πρόσκληση στόν Λευκὸ Οἶκο ἀποδεικνύει περίτρανα τὸ κύρος πού τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀπολαμβάνει διεθνῶς», τόνισε ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος κατά τὴν ἀφίξή του στὴν ἀεροπορικὴ βάση Andrews,

Ὁρθόδοξο μοναστήρι στό Ντίμπιν Ἰορδανίας

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Βενέδικτος πού ἔχει τὴν ἔδρα του στό Ἀμμάν, τέλεσε τὰ θυρανοίξια τῆς Ἱ. Μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, στό Ντίμπιν τῆς Ἰορδανίας. Μετά τὴν καταστροφή πού ὑπέστησαν οἱ Ἱ. Μονές τῆς περιοχῆς κατά τὸν 8ο καί 9ο αἰῶνα, αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτο μοναστήρι πού ἐγκαινιάζεται γιὰ νά φιλοξενήσει μοναχὲς τῆς Ἰορδανίας καί τῆς εὐρύτερης περιοχῆς τῆς Μέσης

Ἀνατολῆς. Ἐχουν ἰδιαίτερη σημασία γιὰ τοὺς ἐκεῖ Ὀρθοδόξους τὰ θυρανοίξια τῆς Ἱ. Μονῆς, γιατί τὰ μοναστήρια ἀποτελοῦν τὰ πνευματικὰ κέντρα τῆς ἀναγέννησής της. Ὁ Σεβ. Φιλαδελφείας καταβάλλει παράλληλα ἐργῶδεις προσπάθειες γιὰ τὴν ἴδρυση νέων Ἱ. Ναῶν καί τὴ δημιουργία ζωντανῶν ἐνοριῶν μέ τὸ ἀραβορθόδοξο ποίμνιο τῆς ἀραβικῆς αὐτῆς χώρας.

στὴν ἀμερικανικὴ πρωτεύουσα. Βασικὸ θέμα ἦταν ἡ ἐπαναλειτουργία τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης καί στό πλαίσιο αὐτῆς τῆς συζήτησης ἔκανε πρόσκληση στόν Ἀμερικανὸ Πρόεδρο νά ἐπισκεφθεῖ τὸ Φανάρι.

Προηγουμένως, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐγίνε δεκτὸς στό Στὰιητ Ντηπάρτμεντ ἀπὸ τὸν ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν Κόλιν Πάουελ.

Τὸ ἔργο τῶν θεραπευτικῶν κοινοτήτων

Μειωμένη ἐμφανίζεται ἡ πιθανότητα ὑποτροπῆς γιὰ τοὺς πρῶν χρηστὲς ναρκωτικῶν οὐσιῶν πού κλείνουν τουλάχιστον ἕναν χρόνο παραμονῆς στὶς θεραπευτικὲς κοινότητες.

Αὐτὸ εἶναι τὸ συμπέρασμα ἐρευνας τοῦ Κέντρου Θεραπείας Ἐξαρτημένων Ἀτόμων, μέ δείγμα 388 ἀσθενεῖς, οἱ ὁποῖοι ἔκλεισαν μία πενταετία ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα εἰσαγωγῆς τους σὲ κέντρο ἀπεξάρτησης.

Τὰ πορίσματα τῆς ἐρευνας, ἡ ὁποία παρουσιάστηκε σὲ ἡμερίδα πού διοργάνωσε τὸ ΚΕΘΕΑ, εἶναι ἰδιαίτερα ἐνθαρρυντικά γιὰ τοὺς χρηστὲς οὐσιῶν πού παραμένουν τουλάχιστον ἕναν χρόνο στὶς κοινότητες. Τὸ 73,44% ἀπὸ αὐτοὺς δὲν εἶχε ξανά ἐπαφή μέ κάθε εἶδους ναρκωτικῆς οὐσίας μετά τὸ τέλος τῆς περιόδου ἀπεξάρτησης.

Ἀντίθετα, μόνο τὸ 33,33% ὄσων ἔμειναν στὰ κέντρα ἀπεξάρτησης μέχρι ἕναν χρόνο ἀπέφυγε τὴν ὑποτροπὴ καί, ἀκόμα χειρότερα, τὸ ἴδιο κατάφερε μὲ μόλις τὸ 11,84% τῶν χρηστῶν πού εἰσήχθησαν γιὰ περίοδο μέχρι τρεῖς μῆνες.

Γι' αὐτὸ καί εἶναι ἀνάγκη νά πολλαπλασιαθοῦν τὰ κέντρα αὐτά, ὥστε νά ὑπάρχει δυνατότητα περιθάλψης περισσότερων ἐξαρτημένων.

Ἡμερίδα γιὰ τὸ Βορειοηπειρωτικὸ

Ἡμερίδα πού σκοπὸ εἶχε νά γνωρίσει στό εὐρύ κοινὸ τίς διαστάσεις τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ Ζητήματος, Ἐθνολογική, Ἱστορική, Νομική καί Διπλωματική, διοργάνωσε ἡ Συντονιστικὴ Φοιτητικὴ Ἐνωση Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνα Σ.Φ.Ε.Β.Α. καί ὁ Πανελληνίος Σύνδεσμος Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος ΠΑ.ΣΥ.Β.Α. τὴν Κυριακὴ 3 Μαρτίου στὴν αἴθουσα τοῦ Πολεμικοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν.

Στὴν ἡμερίδα ἔλα-

θαν μέρος οἱ κ. Ἀχιλλέας Λαζάρου, Ρωμαιοιστῆς - Βαλκανιολόγος, Ἀπόστολος Παπαθεοδώρου, Φιλολόγος - Συγγραφέας, Μιχάλης Μαρτσέκης, Δικηγόρος, Θέμος Στοφορόπουλος, πρέσβυς ἐπὶ τιμῆ, Θεόδωρος Τζῶνος, Ἀντιπρὸτανης Παντείου Πανεπιστημίου. Τὸν συντονισμὸ εἶχε ὁ πολιτικὸς ἐπιστήμων Κωνσταντῖνος Χολέβας.

Τὴν ἡμερίδα ἔκλεισε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανῆς καί Κονίτσης κ. Ἀνδρέας.

Ὁ Μακ. Αρχιεπίσκοπος Ἀλβανίας στὴν Ἱ. Μ. Φθιώτιδος

Μέ ἐκκλησιαστικὴ λαμπρότητα καί ἐγκαρδιότητα ὁ ἱερός Κλῆρος καί ὁ εὐσεβὴς λαὸς τῆς Φθιώτιδος ὑποδέχθηκε τὴν Τετάρτη 20 Φεβρουαρίου, στόν Ἱερό Μητροπολιτικὸ Ναὸ τῆς Λαμίας, τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιο καί τὴν ὀλιγομελὴ συνοδία του. Τὸν Μακαριώτατο ὑποδέχθηκαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Νικόλαος πλαισιούμενος ἀπὸ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Καρπενησίου κ. Νικόλαο, Θηβῶν καί Λεβαδείας κ. Ἱερώνυμο, Φωκίδος κ. Ἀθηναγόρα, Λαρίσης κ. Ἰγνάτιο, Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιο, Θεσσαλιώτιδος κ. Θεόκλητο καί Χαλκίδος κ. Χρυσόστομο. Κατὰ τὴν ἐπίσημη Δοξολογία στόν Ἱ. Μητροπολιτικὸ Ναὸ Λαμίας, κατὰ τὴν ὁποία ἔψαλαν δύο πολυμελεῖς Βυζαντινοὶ χοροὶ, προσφώνησε τὸν Μακαριώτατο ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Νικόλαος καί τοῦ ἐπέδωσε πολῦτιμο δῶρο σὲ ἀνάμνηση τῆς ἐπισκέψεώς του.

Ἡ Δοξολογία τελεώθηκε μέ ὁμιλία τοῦ Μακαριώτατου γιὰ τὴ ζωὴ καί τὴ δράση τῆς Ὀρθόδοξου Εκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος γιὰ τὰ εὐρωπαϊκὰ κοινωνικὰ προβλήματα

Ὁ Μακ. Αρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος παρέθεσε τὸ Σάββατο 9 Φεβρουαρίου 2002 ἐπίσημο γεῦμα πρὸς τιμὴν τῆς Ἑλληνίδος Ἐπιτρόπου κ. Ἄννας Διαμαντοπούλου καί τῶν Ἑλλήνων Εὐρωβουλευτῶν.

Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ γεύματος ὁ Μακαριώτατος μίλησε μέ θέμα «Ὁ ρόλος τῆς Ὀρθόδοξου Εκκλησίας στὴν ἀντιμετώπιση τῶν σύγχρονων κοινωνικῶν εὐρωπαϊκῶν προβλημάτων», ὅπου τόνισε τὴ σημαντικὴ ἀποστολὴ τῶν Εὐρω-

βουλευτῶν καί τίς δυσκολίες τους στὴν ὑλοποίηση τοῦ ἔργου τους, ἐξέφρασε τὴν ἀντίθεσή του στὴ δημιουργία μίας Εὐρώπης, ἡ ὁποία θά κινεῖται μέ καθαρά οικονομικά κριτήρια καί ἀνέπτυξε τίς θέσεις τῆς Εκκλησίας στὰ θέματα τῆς Βιοηθικῆς καί Βιοτεχνολογίας καί τίς πρωτοβουλίες τῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς τῆς Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σ' αὐτά, τὸν ρόλο τῆς γυναίκας καί τίς σέ βάρος τῆς διακρίσεις, καθὼς καί τὸ πρόβλημα τῆς τρομοκρατίας.